Statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting

SOU
1996:179

Betänkande av Utredningen om statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting

A: RefKB
Occ Soc
52

Statens offentliga utredningar
1996:179
Inrikesdepartementet

Statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting

Betänkande av Utredningen om statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting
Stockholm 1996

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes, Offentliga Publikationer, på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningskontor.

Beställningsadress: Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90

Svara på remiss. Hur och Varför. Statsrådsberedningen, 1993.
- En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.

Broschyren kan beställas hos:
Regeringskansliets förvaltningskontor
Distributionscentralen
103 33 Stockholm
Fax: 08-405 10 10
Telefon: 08-405 10 25

Graphic Systems AB, Göteborg 1996

ISBN 91-38-20443-6
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Inrikesdepartementet

Den 8 februari 1996 bemyndigade regeringen chefen för Finansdepartementet, statsrådet Persson, att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utarbeta förslag till hur kvalitet och jämförbarhet kan förbättras för de uppgifter av huvudsak ekonomisk karaktär som staten samlar in från kommuner och landsting. Uppdraget omfattar också att föreslå hur uppgiftsinsamlingen kan samordnas för att öka jämförbarheten och att minska arbetsbördan för uppgiftslämnarna.

Med stöd av bemyndigandet förordnades den 12 mars 1996 f.d. statssekreteraren Kjell-Åke Henstrand som särskild utredare i utredningen om statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting (Fi 1996:02). Utredningen antog namnet Statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting.

Från och med den 1 april 1996 förordnades departementssekreteraren Daniel Bäckman, chefsstatistiker Folke Carlsson, utredaren Anders Jonsson, departementsrådet Mårten Lagergren, avdelningsdirektören Barbro Loogna, skolrådet Staffan Lundh, ekonomen Håkan Nilsson och avdelningsdirektören Margareta Ringqvist att biträda utredningen som experter.

Den 12 mars 1996 anställdes avdelningsdirektör Kristina Stig som sekreterare i utredningen.

Utredaren överlämnar härmed betänkandet Statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting (SOU 1996:179)

Utredarens uppdrag är härmed slutfört.

Stockholm i december 1996

Kjell-Åke Henstrand

/Kristina Stig

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING **7**

I UTGÅNGSPUNKTER **11**

1 UPPDRAGET **11**

1.2 Utredningsarbetet 12
1.2.1 Arbetsgrupper 13

2 LAGREGLERING AV DEN OFFICIELLA STATISTIKEN **15**

2.1 Lagen om den officiella statistiken 15

2.2 Förordningen om den officiella statistiken 16

2.3 Förordning om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner 17

2.4 Socialtjänstlagen och förordningen om skyldighet för socialnämnden att lämna statistiska uppgifter 18

2.5 Skollagen och förordningen om viss uppgiftsskyldighet för skolhuvudmän 19

2.6 Förordningen om viss uppgiftsskyldighet inom hälso-och sjukvården 19

3 ANSVARSFÖRDELNING OCH FINANSIERING AV DEN STATLIGA STATISTIKEN **21**

3.1 Statistikansvariga myndigheter 21

3.2 SCB:s statistikansvar 22

4 DEN STATLIGA UPPGIFTSINSAMLINGEN 25

4.1 Intressenternas informationsbehov 25
4.1.1 Riksdag och regering 26
4.1.2 Sektorsmyndigheter 27
4.1.3 Kommuner och landsting 27
4.1.4 Nationalräkenskaperna (NR) och Eurostat (EU) 29

5 MÅLSTYRNING AV KOMMUNSEKTORN 35

5.1 Målstyrning som styrinstrument 35

II FÖRSLAG 39

6 NY STRUKTUR FÖR DEN ÖVERGRIPANDE NATIONELLA UPPFÖLJNINGEN 39

7 UPPFÖLJNING AV KOMMUNSEKTORN 45

7.1 Uppföljning av nationella mål 45

7.2 Uppföljning av produktivitet och effektivitet 48

7.3 Sektoriell uppföljning 49

8 UPPFÖLJNING AV LANDSTINGENS VERKSAMHET 51

9 VERKSAMHETSOMRÅDEN, NYCKELTAL, DEFINITIONER OCH DET KOMMUNALA RÄKENSKAPSSAMMANDRAGET (RS) 55

9.1 Verksamhetsområden 55

9.2 Verksamhetsstatistik som underlag till nyckeltal 56
9.2.1 Gruppering av nyckeltalen 57
9.2.2 Socialtjänst 58
9.2.3 Skolsektorn 60
9.2.4 Arbetsmarknadsåtgärder, flyktingmottag- 61
ande, miljö- och hälsoskydd samt räddningstjänst 61
9.2.5 Finansiering 62

9.3 Definitioner av termer och begrepp ... 63

9.4 Räkenskapssammandraget - Ekonomisk basstatistik ... 64
9.4.1 1995 års kommunala räkenskapssammandrag ... 65
9.4.2 Förändringar i räkenskapssammandraget för år 1998 ... 66

9.5 Personalstatistiken ... 67
9.5.1 1995 års personalstatistik ... 68

10 DATABAS FÖR UPPFÖLJNING AV KOMMUNAL VERKSAMHET ... 69

10.1 Databasens innehåll ... 69

10.2 Databasens tillgänglighet och gräns- ... 70

snitt ... 70

10.3 Teknisk lösning ... 71

10.5 Genomförande ... 72

11 URVALSUNDERSÖKNINGAR ... 73

11.1 Uppgiftsinsamling med totalundersökningar ... 73

11.2 Uppgiftsinsamling med urvalsundersökningar ... 74
11.2.1 Kommunpaneler ... 74

12. REDOVISNING PÅ STADSDELAR ... 77

13 BÄTTRE AKTUALITET I UPPGIFTERNA ... 79

13.1 Ökade krav på information om kommunsektorn ... 79

13.2 Bokslutsprocessen i kommuner och landsting påskyndas ... 80

13.3 Uppgifter från externredovisningen lämnas tidigare ... 81

13.4 Uppgifter från internredovisningen lämnas tidigare ... 82

13.5 Informationsspridning ... 83

13.6 Är detta möjligt att genomgöra ? ... 84

14 BENCHMARKING - SKA STATEN STÖDJA DEN LOKALA PROCESSEN ? 87

14.1 Benchmarking 87

14.2 Varför skall staten stödja benchmarking i kommuner och landsting ? 87

15 FRAMTIDA UTVECKLING 89

15.1 Organisation 89
15.1.1 Behovet av samordning 89
15.1.2 En samordande funktion 90

15.2 Uppföljning och utveckling av produktivitet och effektivitet 93

16 SAMLADE EFFEKTER AV FÖRSLAGEN 97

16.1 Effekter för staten och kommunsektorn 97

16.2 Ekonomiska konsekvenser 98

BILAGOR 101

Bilaga 1 Kommittédirektiv 1996:7 101

Bilaga 2 Förslag till verksamhetsområden och nyckeltal inkl definitioner 107

2.1 Socialtjänst
2.2 Skolsektorn
2.3 Arbetsmarknadsåtgärder
2.4 Flyktingmottagande
2.5 Miljö- och hälsoskydd
2.6 Räddningstjänst
2.7 Finansiering

Bilaga 3 Förteckning över statistikansvariga myndigheter med uppföljningsansvar för viss kommunal verksamhet 165

Bilaga 4 Socialstyrelsens kommunpanel 169

Bilaga 5 Kommentarer till lag om kommunal redovisning 175

Bilaga 6 Förutsättningar för att snabba upp uppgiftsinsamlingen till räkensskapssammandraget 179

Sammanfattning

Mitt uppdrag är att redovisa konkreta förslag till hur kvalitet och jämförbarhet i insamlade ekonomiska eller ekonomiskt relaterade uppgifter från kommuner och landsting kan förbättras. Uppdraget innefattar att visa hur insamlingen kan samordnas för att öka jämförbarheten och för att minska arbetet med att lämna uppgifter till den nationella uppföljningen av kommunsektorn. Allmänt eftersträvas en samordning när det gäller tidpunkt, tillvägagångssätt och innehåll i olika statliga myndigheters uppgiftsinsamlingar.

De förslag som lämnas i detta betänkande omfattar endast kommunernas verksamhet med vissa mindre undantag. Några konkreta förslag läggs inte vad gäller landstingens verksamhet utan endast förslag som rör nyckeltal från externredovisningen. Den statistik som produceras över landstingets verksamhet är föremål för ett omfattande utredningsarbete. Landstingsförbundets utredning beräknas vara färdig under 1997 och kan således inte inpassas i denna utredning. För att få en likartad struktur i hela kommunsektorn föreslår jag att Landstingsförbundets uppgiftsinsamling i tillämpliga delar samordnas med den struktur som föreslås för kommunsidan. I övrigt får de närmare detaljerna för utformning, organisation och samordning av landstingens uppgiftsinsamling med den primärkommunala uppgiftsinsamlingen anstå till dess Landstingsförbundet slutfört sin utredning.

Mina förslag för att förbättra den övergripande nationella uppföljningen

Målstyrning som styrprincip innebär att staten skall följa hur verksamheten utvecklas i förhållande till de nationella mål som beslutas av riksdag och regering. De nationella målen är i huvudsak uttryckta som inriktningsmål i den betydelsen att målen anger vilket tillstånd som eftersträvas. Sådana övergripande beskrivningar kan inte utan preciseringar läggas till grund för att följa upp och bedöma om måluppfyllelse uppnåtts. Det är först när de nationella målen omvandlas till tydliga effektmål som de blir operativt användbara för styrning, planering och uppföljning.

Jag föreslår därför att alla myndigheter, med ansvar för uppföljning av verksamhet som bedrivs i kommuner och landsting, engageras i större utsträckning än idag i arbetet med att formulera de övergripande nationella målen i form av uppföljningsbara effektmål.

Jag föreslår också att en struktur skapas för en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av kommunsektorn. De viktigaste delarna i denna struktur är:

- att för den uppgiftsinsamling som kan relateras till ekonomiska uppgifter skall den verksamhets- och personalstatistik, som ingår i den övergripande nationella uppföljningen, samordnas med de kommunala räkenskapssammandragen (RS). Detta bör ske dels genom att verksamhetsindelning och definitioner av termer och begrepp är enhetliga i de olika uppgiftsinsamlingarna, dels genom att uppgiftsinsamlingarna i möjligaste mån samordnas tidsmässigt. Ett underlag har tagits fram med förslag till förändrad verksamhetsindelning, förslag till nyckeltal och enhetliga begreppsdefinitioner för den nationella uppföljningen. Dessa redovisas i bilaga 2. Förslagen skall ses som en grund för ett fortsatt utvecklingsarbete.

Andra delar i strukturen är:
- att uppgiftsinsamling och återföring tidigareläggs. Jag föreslår att kommuner och landsting betydligt tidigare än vad som sker idag lämnar uppgifter genom räkenskapssammandraget och att insamlingen delas upp i två omgångar. Kommuner och landsting föreslås lämna årliga ekonomiska uppgifter hänförliga till externredovisningen, exklusive den sammanställda redovisningen, senast den 28 februari och årliga ekonomiska uppgifter från internredovisningen, inklusive den sammanställda redovisningen, senast den 31 mars året efter verksamhetsåret. Det är dessutom av stor vikt för kommunsektorn att statens bearbetning av de uppgifter som inrapporterats till det nationella uppföljningssystemet sker snabbare än idag så att återföringen till kommunsektorn kan ske senast under maj månad året efter verksamhetsåret,

- att de tre storstäderna i redovisningen till den nationella uppföljningen presenteras dels på kommunnivå, dels på stadsdelsnivå,

- att insamlade statistiska uppgifter från kommuner och landsting systematiseras i ett gemensamt kommunalt statistiksystem, en kommunal

databas. Jag föreslår därför att SCB ges i uppdrag att administrera, ajourhålla och vidareutveckla den kommunala databasen för uppföljning av kommunsektorn. Vidare föreslås att SCB ges ett uppdrag att utarbeta ett förslag till principer för finansiering och avgiftssättning av databasen,

- att urvalsundersökningar i ökad utsträckning används som metod för uppföljning och utvärdering av kommunal verksamhet varvid en sektorsövergripande kommunpanel särskilt skall prövas som urvalsmetod,

- att påskynda utvecklingen av datatekniska lösningar som kan underlätta kommunernas arbete med att lämna uppgifter till staten. Därför föreslår jag att staten tillsammans med Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet samt representanter från kommuner och landsting tar initiativ till att informera leverantörer av ekonomisystem om de statliga och kommunala uppföljningsbehoven,

- att staten stödjer benchmarkingprojekt som ett sätt att skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet i kommuner och landsting,

- att det åvilar kommunerna att följa inte bara den verksamhet som drivs i kommunal regi utan hela den verksamhet som är kommunalt finansierad. Därför föreslår jag att kommunernas och landstingens skyldighet att lämna uppgifter enligt 6§ i lagen om den officiella statistiken (1992:889) utökas. Den utökade skyldigheten innebär att kommuner och landsting skall lämna relevanta statistiska uppgifter för kommunalt finansierad verksamhet som bedrivs av andra utförare, dvs. utförare utanför den egna koncernen.

De föreslagna förändringarna föreslås gälla från 1.1 1998 avseende verksamhetsåret 1998.

I uppdraget har även ingått att lämna förslag på hur aktualitet, samordning och kvalitet i uppgiftsinsamlingarna skall kunna bibehållas och utvecklas framöver. Med ett sådant syfte föreslår jag därför att samordningsfunktionen inom regeringskansliet förstärks för den övergripande uppföljningen av kommunsektorn.

Jag har i betänkandet påtalat vikten av att i linje med målstyrningsfilosofin inrikta arbetet på att än mer följa upp utvecklingen av effektiviteten i den kommunala verksamheten. Det är en allvarlig svaghet att statens uppföljning i så stor utsträckning är inriktad på produktion och

produktivitet och i så ringa omfattning på effektivitet. I ett uppbyggnadsskede är det dock ofrånkomligt att en stor del av den uppgiftsinsamling som föreslås fortfarande speglar produktionen. En strävan bör vara att finna metoder för att övergå till att mäta produktiviteten och effekterna utifrån ett medborgarperspektiv. En väl fungerande verksamhets- och personalstatistik tillsammans med ekonomiska uppgifter ligger därför till grund för olika former av produktivitets- och effektivitetsstudier.

Ett stort värde med de föreslagna förändringarna för kommunerna ligger i att resultatet återförs till kommunsektorn så snabbt att det kan ligga till grund för kommunens eget uppföljnings- och budgetarbete. Statistiken görs därvid till ett viktigt instrument för kommunerna och landstingen att effektivisera och följa upp verksamheten.

Det största värdet för staten är att den föreslagna statistiken är inriktad på att möjliggöra en utveckling av statens uppföljning av kommunsektorn som bättre, än den nuvarande uppföljningen, harmonierar med statens beslut om att införa mål- och resultatstyrning som styrprincip.

I UTGÅNGSPUNKTER

1 Uppdraget

Mitt uppdrag är att till regeringen redovisa konkreta förslag till hur kvalitet och jämförbarhet i insamlade ekonomiska eller ekonomiskt relaterade uppgifter från kommuner och landsting kan förbättras. Uppdraget innefattar att visa hur insamling av uppgifter från kommuner och landsting, kan samordnas för att öka jämförbarheten och minska arbetet med att lämna uppgifter. En strävan skall vara att återkommande uppgiftsinsamling med i huvudsak ekonomiskt innehåll sker inom ramen för, eller i samband med, det kommunala räkenskapssammandraget (RS). I övrigt bör samordning eftersträvas när det gäller tidpunkt, tillvägagångssätt och innehåll i olika myndigheters uppgiftsinsamlingar.

De förslag som lämnas skall tillgodose de krav som ställs av nationalräkenskaperna och av Europeiska Unionen (Eurostat) samt även beakta arbetet med förslag till lag om kommunal redovisning.

I uppdraget ingår att överväga om räkenskapssammandraget (RS) bör kompletteras med statistiska uppgifter om verksamheten samt hur dessa bör utformas för att olika former av nyckeltal skall kunna tas fram. Nyckeltalen skall i första hand kunna användas för uppföljning av verksamheten mot nationella mål och för jämförelser mellan kommuner och mellan landsting. De skall också kunna utgöra underlag för att följa produktivitetsutvecklingen inom kommunsektorn.

Möjligheten att förbättra aktualiteten i uppgifterna, exempelvis genom ny insamlingsmetodik och ändrade insamlings- eller bearbetningstider, skall undersökas. I uppdraget ingår att belysa hur god kvalitet, jämförbarhet och aktualitet skall kunna bibehållas framöver. De förslag som presenteras skall bedömas utifrån den lagstiftning som finns om det officiella statistikansvaret.

Arbetet skall genomföras i nära samarbete med berörda statliga myndigheter, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet.

1.2 Utredningsarbetet

Vägledande för arbetet har varit att tillgodose statens krav och behov av uppgifter för att följa utvecklingen inom den kommunala sektorn, ge underlag för statistikbehoven i utjämningssystemet samt öka kommunernas/landstingens möjligheter att jämföra sig med varandra. De av riksdagen och regeringen uppsatta målen för kommunernas och landstingens olika verksamheter har utgjort en utgångspunkt i utredningens arbete.

En annan utgångspunkt har varit att tillgodose nationalräkenskapernas och EU:s (Eurostat) behov av uppgifter.

Utredningen har lagt tyngdpunkten vid att avgränsa och identifiera en struktur för en verksamhetsindelning samt att finna nyckeltal för den statliga övergripande uppföljningen av den kommunala verksamheten. De statistiska underlagen som därvid krävs avses utgöra grunden för en övergripande nationell uppföljning av kommuner och landsting. Vägledande för arbetet med nyckeltalen har varit behovet av nya nyckeltal relaterade till redan befintliga nyckeltal. Arbetet har även inneburit att ompröva den statistik som idag samlas in. En kort beskrivning lämnas också på hur ett reviderat kommunalt räkenskapssammandrag (RS) bör utformas med hänsyn till den föreslagna verksamhetsindelningen, de föreslagna nyckeltalen samt andra uppföljningsbehov.

En väsentlig del i arbetet har varit att utarbeta definitioner av de begrepp och termer som används i de olika uppgiftsinsamlingarna.

En annan del av utredningsarbetet har inriktats mot en ändamålsenlig lösning på när och med vilka metoder, uppgifter skall samlas in från kommuner och landsting.

Ett samarbete med de olika intressenterna har etablerats i syfte att bli överens om de förslag som lämnas. Principen om ett fortsatt statistikansvar för sektorsmyndigheterna har också legat till grund för utredningens arbete.

1.2.1 Arbetsgrupper

Det praktiska arbetet i utredningen har bedrivits i fyra arbetsgrupper. Dessa har arbetat inom områdena socialtjänst, skola och finansiering samt arbetsmarknad, flyktingmottagande, miljö- och hälsoskydd och räddningstjänst.

I socialtjänstområdet ingår förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, individ- och familjeomsorg, vård och omsorg samt primärvård. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med Socialstyrelsens projekt Ny statistikstruktur 1997 för att så långt som möjligt kunna samordna de båda utredningarnas förslag. Representanter från Svenska Kommunförbundet har också deltagit i arbetet.

Området skola omfattar alla skolformer: grundskola, särskola, gymnasieskola, komvux och svenska för invandrare. Arbetet har här bedrivits i samarbete med representanter från Skolverket respektive Svenska Kommunförbundet.

Inom området arbetsmarknad, flyktingmottagande, räddningstjänst, miljö-och hälsoskydd och för finansieringsdelen har kontakt hållits med berörda statliga myndigheter, Svenska Kommunförbundet samt Landstingsförbundet.

För verksamhetsområdet hälso- och sjukvård har kontinuerliga kontakter hållits med representanter för Landstingsförbundet och med utredningen om översynen av landstingets statistikproduktion. Fortlöpande kontakter har också hållits med Kommunala utjämningsutredningen (Fi1995:16). Förslag från dessa utredningar som kan beröra uppgiftsinsamling från kommuner och landsting kommer först efter det att denna utredning har överlämnat sitt betänkande. Det har ändå bedömts vara värdefullt att få till stånd en samsyn med dessa utredningar.

Arbetsgrupperna har arbetat med utgångspunkt från de nationella målen enligt följande:

- Redovisning av de nyckeltal som produceras idag
- Bedömning om nyckeltalen håller god kvalitet och är relevanta
- Förslag till verksamhetsindelning
- Förslag om vilka nyckeltal som skall produceras
- Nyckeltalens koppling till räkenskapssammandraget (RS)
- Kostnadsposter

- Förslag till definitioner av verksamhetsområden och nyckeltal
- Avstämning med berörda myndigheter, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet.

2 Lagreglering av den officiella statistiken

2.1 Lagen om den officiella statistiken

Statistik har stor betydelse i ett modernt samhälle. Den används direkt eller indirekt för en rad ändamål. Statistiken ligger ofta som underlag till beslut som fattas av riksdag och regering. Statistik används till stor del för information om och för att skapa en bild av läget och tillståndet i bl.a. den offentliga sektorn. Korrekt information är också viktig för en seriös offentlig debatt och utgör en viktig förutsättning för utbildning och forskning. Behovet av tillförlitlig officiell statistik ökar också med ett allt tydligare krav på redovisning av resultat i den offentliga verksamheten.

Den 1 januari 1993 trädde lagen (1992:889) om den officiella statistiken i kraft. Lagen är tillämplig när statliga myndigheter under regeringen framställer officiell statistik. Officiell statistik är regelbundet producerad primärstatistik, statistiska sammanställningar och bearbetningar som utgör ett väsentligt underlag för samhällsplanering, forskning, allmän information och obligatorisk internationell rapportering. Den officiella statistiken utgör endast en delmängd av all statlig statistik. Med statlig statistik avses statistik som tas fram av statliga organisationer eller på uppdrag av sådana. Den officiella statistiken skall vara objektiv och allmänt tillgänglig men också framställas och offentliggöras med beaktande av skyddet för den enskilde. Den officiella statistiken utgör en bas för den nationella uppföljningen.

Enligt lagen är kommuner, landsting och näringsidkare skyldiga att för den officiella statistiken lämna uppgifter om sin näringsverksamhet. Kommuner är dessutom skyldiga att lämna sammandrag av sina räkenskaper såvitt det avser kommunala ändamål och andra uppgifter av samhällsekonomisk betydelse.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som skall lämnas samt om sättet och tidpunkten för uppgiftsinlämnandet.

I lagen om den officiella statistiken stadgas också att om den uppgiftsskyldige inte fullgör sin uppgiftsskyldighet får den myndighet som begärt uppgiften anmana den uppgiftsskyldige att vid vite lämna begärda uppgifter. Ett sådant beslut kan inte överklagas.

2.2 Förordningen om den officiella statistiken

I förordningen (1992:1668) om den officiella statistiken, den sk *Statistikförordningen*, regleras vad myndigheterna skall iaktta när de samlar in uppgifter till den officiella statistiken.

Innan myndigheten börjar inhämta uppgifter till den officiella statistiken skall samråd ske med Statistiska centralbyrån (SCB). I förordningen sägs också att myndigheterna skall sträva efter att underlätta uppgiftslämnandet.

När en myndighet samlar in uppgifter till den officiella statistiken från någon annan än en statlig myndighet skall uppgiftslämnaren upplysas om följande:

- ändamålet med uppgiftsinsamlandet
- på vilka bestämmelser skyldigheten att lämna uppgifter grundas
- av vem och på vems uppdrag insamlandet sker
- huruvida samråd har skett med den organisation som företräder uppgiftslämnaren.
- vad som gäller om uppgiftsskydd
- vad som gäller om uppgifternas besvarande
- eventuella påföljder om uppgifterna inte lämnas
- andra förhållanden som är av betydelse i sammanhanget.

Den officiella statistiken skall också dokumenteras, kvalitetsdeklareras och hållas allmänt tillgänglig.

Om skyldighet att lämna uppgifter inte föreligger skall myndigheten upplysa om att uppgiftslämnandet är frivilligt.

I en bilaga till förordningen om den officiella statistiken (1992:1668 rev 1995:1061) regleras vilka myndigheter som har erhållit beställa-

ransvar för statistik ingående i Sveriges officiella statistik samt anvarsfördelningen för denna statistik.

2.3 Förordning om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner

Sektorsmyndigheterna har skyldighet att samråda dels med SCB i statistikfrågor dels med uppgiftslämnarna vid varje enskild uppgiftsinsamling. Det förra regleras i *verksförordningen* (1987:1100), det senare i förordningen om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner (1982:668), den s.k. *samrådsförordningen.* Undantag från samrådsskyldigheten görs enligt 1§ för myndigheter direkt under riksdagen.

I samrådsförordningen regleras vad de statliga myndigheterna skall iaktta vid utformning och utsändande av blanketter som skall användas för att lämna de uppgifter som myndigheten begär. Därvid skall myndigheten samråda med organisation eller annan som företräder uppgiftslämnarna innan insamling av uppgifter påbörjas. Kommuner respektive landsting företräds i detta sammanhang av Svenska Kommunförbundet och Kommunförbunden i länen respektive Landstingsförbundet. Samrådet avser bl.a. utformning av formulär för uppgiftslämnandet, eventuellt urval av uppgiftslämnare och tidpunkt för genomförande av undersökningen .

I förordningen stadgas också att uppgifter som lämnas skall vara utvalda och definierade så att uppgiftslämnandet begränsas till den information som behövs med hänsyn till ändamålet och så att uppgiftslämnadet underlättas så långt som möjligt. Uppgiftslämnare skall ha minst tre veckor på sig att lämna uppgifterna.

Myndigheterna är dessutom enligt förordningen skyldiga att förteckna de planerade och beslutade uppgiftsinsamlingarna från kommuner och näringsidkare.

2.4 Socialtjänstlagen och förordningen om skyldighet för socialnämnden att lämna statistiska uppgifter

Socialstyrelsen samlar årligen in dels individstatistik dels s.k. mängdstatistik från kommuner och landsting.

Uppgiftsskyldighet avseende individstatistik inom socialtjänstområdet regleras i socialtjänstlagen. Enligt 63 § SoL skall socialnämnden, enligt vad regeringen närmare föreskriver, ur personregister lämna ut uppgifter till Statistiska centralbyrån (SCB) för angelägna statistiska ändamål. Bestämmelsen gäller endast för individrelaterade statistiska uppgifter dvs. sådana som omfattas av sekretess. Regeringen har i förordningen (1981:1370) om skyldighet för socialnämnderna att lämna statistiska uppgifter meddelat föreskrifter om utlämnande av uppgifter ur socialtjänstens personregister, som innehåller namn eller andra uppgifter om enskilda personer.

Socialstyrelsen har lämnat föreskrifter om socialnämndernas skyldighet att lämna uppgifter om enskilda till den officiella statistiken (SOSFS 1995:18).

Insamlande av mängdstatistik inom socialtjänsten regleras med stöd av de allmänna bestämmelserna om kommunernas uppgiftsskyldighet i lagen (SFS 1992:889) om den officiella statistiken.

I socialtjänstkommitténs huvudbetänkande till ny socialtjänstlag (SOU 1994:139) föreslås att en lagbestämmelse införs i socialtjänstlagen som innebär att kommunerna till Socialstyrelsen, förutom de individrelaterade statistikuppgifter som regleras i 63 § SoL, även skall lämna avidentifierade uppgifter, s. k mängdstatistik för den officiella statistiken inom socialtjänsten område. En sådan skyldighet bör också gälla de privata vårdgivarna inom socialtjänstens verksamhetsområde.

Inom Socialdepartementet förbereds för närvarande en proposition med förslag till ny socialtjänstlag. Ny lag beräknas träda i kraft 1 januari 1998.

2.5 Skollagen och förordningen om viss uppgiftsskyldighet för skolhuvudmän

Enligt förordningen(1992:1083) om viss uppgiftsskyldighet för skolhuvudmännen inom det offentliga skolväsendet m m är alla skolhuvudmän inom det offentliga skolväsendet samt skolhuvudmännen för sådana friskolor som avses i 9 kap 1 och 4 §§ skollagen (1985:1100) skyldiga att för uppföljning och utvärdering av skolväsendet lämna de uppgifter om skolverksamheten som Statens Skolverk föreskriver. Detsamma gäller sådana uppgifter som behövs för Skolverkets nationella utvärderingsprojekt. Föreskrifterna skall begränsas till vad som är behövligt för en effektiv uppföljning och utvärdering av de mål som har bestämts av riksdag och regering.

Enligt skollagen kan sanktioner tillgripas om en kommun grovt eller under längre tid inte uppfyllt sina skyldigheter. Regeringen kan meddela föreskrifter eller, på kommunens bekostnad, vidta åtgärder för att avhjälpa uppkommen brist. Har staten haft kostnader för en åtgärd som vidtagits med stöd av lagen får denna kostnad kvittas mot belopp som staten eljest skulle ha betalt ut till kommunen (Skollagen,(1985:1100, 15 kap, 15§). Enligt förordningen (1992:1083) finns vissa möjligheter till vitesförläggande.

Skolverket har lämnat föreskrifter om uppgiftsinsamling från skolhuvudmän (SKOLFS 1995:26). Uppgiftsinsamlingen avser såväl individrelaterad statistik som mängdstatistik.

2.6 Förordningen om viss uppgiftsskyldighet inom hälso-och sjukvården

I lagen om viss uppgiftsskyldighet inom hälso-sjukvården (1991:425) föreskrivs att landstingen skall till Socialstyrelen lämna uppgifter från hälso-och sjukvården för forskning eller framställning av statistik på sjukvårdsområdet. Regeringen föreskriver i förordningen om viss uppgiftsskyldighet inom hälso-och sjukvården (1993:1057) att uppgifter som inhämtas enligt förordningen endast får användas för forskning och framställning av statistik. Landstingen skall senast den 31 maj varje år lämna uppgifter till Socialstyrelsen om de patienter som under föregående år har skrivits ut från sluten vård inom landstingets hälso- och sjukvård och om de patienter som under samma tid har vårdats i

landstingets öppna vård vid sjukhus. Landstingen skall också en gång varje år lämna uppgifter till Socialstyrelsen om de patienter som en viss dag är inskriven för geriatrisk eller psykiatrisk sluten vård. Socialstyrelsen bestämmer vilken dag uppgifterna skall avse.

Uppgifter om diagnoser skall lämnas enligt det klassifikationssystem för sjukdomar som Socialstyrelsen bestämmer.

Vad som sägs om landsting skall även gälla kommuner som inte ingår i ett landsting.

3 Ansvarsfördelning och finansiering av den statliga statistiken

I regeringens proposition (1992/93:101) om den statliga statistikens finansiering och samordning presenterades principer och förslag som syftade till att göra den statliga statistikproduktionen effektivare och att öka användarinflytandet. Förändringen innebar att principerna för ansvarsfördelningen mellan SCB, statistikansvariga myndigheter och användare klargjordes. Förändringen innebar också en delegering av beställaransvaret från regeringskansliet till användarmyndigheterna.

Finansutskottet anförde vid ärendets behandling i utskottet (Finansutskottets betänkande 1992/93:FiU7) "att en väl fungerande statlig statistikverksamhet är av stor betydelse. Behovet av statistisk information ökar i ett alltmer komplicerat samhälle. Genom den officiella statistiken kan förhållanden inom olika samhällsområden beskrivas, följas och analyseras. Statistiken har också fått en ökad roll genom att större vikt läggs vid resultatmätning och resultatanalys inom den offentliga verksamheten men också genom den pågående internationaliseringen. En allmänt tillgänglig statistisk information av hög kvalitet är vidare av största vikt för den offentliga debatten och en viktig förutsättning för utbildning och forskning. Statistikens nytta avgörs av dess kvalitet och tillgänglighet."

3.1 Statistikansvariga myndigheter

Myndigheter med ansvar för den officiella statistiken skall kartlägga användarnas behov av statistik inom sina områden och ta ställning till vilken statistik som skall produceras, vem som skall producera statistiken och hur mycket resurser som skall läggas på statistiken samt att göra statistiken tillgänglig. De myndigheter som har ett ansvar för officiell statistik kan styra och kontrollera produktionen av den statistik de fått ansvar för. Detta gäller oberoende av om myndigheten väljer att producera statistiken internt eller lägga ut produktionsansvaret på nå-

gon annan. Ansvaret innefattar att tillse att ändamålsenliga statistiska metoder används vid produktion och publicering.

Statistikansvariga myndigheter ansvarar för att statistiken tas fram i enlighet med olika användares önskemål under beaktande av föreskrifter i lagar och förordningar, samt internationella överenskommelser. Uppdraget innebär att bestämma statistikens innehåll, form, frekvens och övriga produktionskrav. Myndigheterna skall löpande utveckla, ompröva och anpassa statistiken efter samhällsbehoven. Statistiken skall utformas så att uppgiftslämnadet så långt möjligt begränsas och förenklas. De statistikansvariga myndigheterna skall även granska och kvalitetskontrollera statistiken före publicering samt göra den allmänt tillgänglig så att användare kan få upplysningar om statistiken.

Inom ramen för gällande författningsreglering, skall ansvariga myndigheter ställa sådant grundmaterial till SCB:s förfogande som krävs för dess databasservice och som samlats in för framställning av officiell statistik. Underlag för framställning av officiell statistik skall kunna utnyttjas av andra myndigheter som behöver detta för att fullgöra sitt eget beställaransvar på ett rationellt sätt.

Myndigheter med ansvar för officiell statistik skall också samordna andra användarnas behov av statistik inom sitt område. Det kan då finnas ett behov av samordning även över sektors- och myndighetsgränser. I syfte att samordna de olika statistikanvändarnas önskemål har Socialstyrelsen tillsatt ett statistikråd liksom Skolverket har en samrådsgrupp med bl.a. företrädare för kommunerna, forskare och andra producenter och användare av statistik.

3.2 SCB:s statistikansvar

Statistiska centralbyrån (SCB) har erhållit ansvar för förvaltningsuppgifter såsom grundläggande metodutveckling, statistiksamordning, nomenklaturarbete, internationellt statistiksamarbete, publiceringsverksamhet samt informationsservice och biblioteks-och arkivservice. SCB har också ansvar för officiell statistik som griper över flera sektorer och som saknar en entydig huvudanvändare eller där det påtagligt gagnar förtroendet för statistiken liksom för vissa centrala databaser. SCB har således ansvar för att hålla vissa centrala statistikdatabaser tillgängliga. Användarna kan sedan själva avgöra och finansiera vilken

statistik som skall tas fram från databaserna utöver den statistik som SCB tar fram. SCB:s uppdrag för dessa delar är anslagsfinansierad.

Enligt verksförordningen (1987:1100) har sektorsmyndigheterna skyldighet att samråda med SCB i statistikfrågor.

Förändringen av statistikansvaret innebar att kostnaden för statistiken fördes till den verksamhet den avsåg att spegla. Detta resulterade i att de anslag som SCB förfogade över begränsades till att avse enbart sådan statistik som SCB gavs ansvar för.

4 Den statliga uppgiftsinsamlingen

4.1 Intressenternas informationsbehov

Statliga verk och myndigheter samlar kontinuerligt in uppgifter från kommuner och landsting för bl.a. den nationella uppföljningen.

Statskontoret har i rapporten (1995:11) Statens uppgiftsinsamling från kommunerna kartlagt inriktningen och omfattningen av de statliga myndigheternas återkommande uppgiftsinsamling från kommunerna. I rapporten redovisades att myndigheterna riktar 166 återkommande insamlingar till kommunerna. Uppgiftsinsamlingarna inriktas enligt myndigheterna till stor del på uppföljning av nationella mål och på ekonomisk uppföljning av kommunerna.

Uppgifterna skall ge en samlad bild av tillståndet i landet och ligga till grund för beslut som direkt eller indirekt påverkar den kommunala verksamheten. Statsmakterna behöver underlag för att kunna bedöma graden av måluppfyllelse för den samlade verksamheten i kommunsektorn, liksom att analysera skillnaderna mellan kommunerna vad gäller de obligatoriska verksamheterna. Sektorsmyndigheterna behöver uppgifter för sin uppföljning, utvärdering och tillsyn. Uppgifter behövs också som underlag till det kommunala utjämningssystemet, för uppföljning av produktivitetsutvecklingen inom kommunsektorn, för internationella jämförelser samt för rapporteringen till nationalräkenskaperna och Eurostat. Kommunernas intresse för att jämföra sig med varandra har ökat och därmed deras behov av pålitliga uppgifter. Offentlig statistik används också som informationskälla för forskare, banker, finansbolag, i samhällsdebatten och för information till allmänheten. Allt detta medför att högre krav nu ställs på den statistik som samlas in. Det är därför ett gemensamt intresse för stat och kommun att det insamlade materialet är så korrekt som möjligt. Brister i underlaget kan leda till en skev beskrivning av de förhållanden som skall belysas och risken finns att bedömningar och beslut därför inte blir tillräckligt underbyggda. En tillförlitlig information om den kommunala sektorns ekonomi, nuläge och historiska utveckling, är därför av största vikt för den ekonomiska politiken. Det gäller såväl kortsiktig stabiliseringspolitik som mer långsiktig strukturpolitik.

Hitintills har regeringen inte direkt styrt vilka uppgifter kommuner och landsting skall redovisa till staten. Regeringen har överlåtit till myndigheterna att styra och utforma den nationella uppföljningen. Den nuvarande uppgiftsinsamlingen har därmed successivt tagits fram i samarbete mellan sektorsmyndigheterna och SCB.

Informationen från kommuner och landsting skall utformas för de olika intressenternas behov. Intressenternas behov av statistik är givetvis olika och kan inte i sin helhet tillgodoses i några få årliga uppgiftsinsamlingar.

4.1.1 Riksdag och regering

I takt med kommunsektorns vidgade ansvar för central samhällsservice har det uppstått ett ökat behov från riksdag och regering att i första hand övergripande kunna följa och styra utvecklingen i den kommunala sektorn utifrån uppställda nationella mål. Det finns en ökad efterfrågan av en samlad rapportering om utvecklingen i den kommunala sektorn. Den årliga rapporteringen till riksdagen om utvecklingen inom den kommunala sektorn (den senaste är regeringens skrivelse 1995/96:194) som sker idag är ett första steg till en sådan samlad redovisning. I skrivelsen lämnar regeringen en översiktlig redovisning av hur den kommunala verksamheten utvecklats i förhållande till de nationella målen. Vidare ges en redovisning av kommunernas och landstingens ekonomiska ställning och utveckling av organisations-och verksamhetsformerna.

Redovisningen syftar till att utgöra ett underlag för regeringens förslag och riksdagens beslut om den kommunala sektorns ekonomiska ramar. Den skall också tjäna som underlag för dialogen om prioriteringar mellan verksamhetsområden samt om den kommunala verksamhetens inriktning och måluppfyllelse. För att få en redovisning som motsvarar dessa syften måste nuvarande rapportering till riksdagen vidareutvecklas. Därför bör en utveckling och kvalitetsförbättring ske av den statistik som ligger till grund för redovisningen, både av ekonomisk statistik, verksamhetsstatistik och personalstatistik. För att staten skall kunna bedöma kommunernas ekonomiska utveckling bör också de övergripande finansiella nyckeltalen vidareutvecklas.

4.1.2 Sektorsmyndigheter

Sektorsmyndigheternas behov är i första hand att få uppgifter för sektoriell nationell uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten och för utövning av tillsyn.

I regleringsbreven beskrivs målen och verksamhetsuppgifterna för varje sektorsmyndighet. Från statsliggaren 1995/96 har exempel från social- respektive skolområdet hämtats.

Uppdraget till *Socialstyrelsen* är bl a att utifrån ett nationellt, regionalt och lokalt perspektiv bevaka förändringar i socialtjänstens finansiering, organisation och produktion. I arbetet skall beaktas socialtjänstens finansiering, resursfördelning och resursanvändning, socialtjänstens kvalitet samt individens valmöjligheter och inflytande.

Skolverket skall i sin uppföljningsverksamhet tillgodose statsmakternas behov av kunskap om skolans villkor, kostnader och resultat. Genom utvärderingar skall Skolverket fördjupa kunskapen om skolan och utifrån de nationella målen redovisa skolans måluppfyllelse. I sin utvecklingsverksamhet skall Skolverket aktivt stimulera skolans utveckling mot de nationella målen. I tillsynen skall Skolverket utöva kontroll över att huvudmännen följer de nationella bestämmelserna.

4.1.3 Kommuner och landsting

Kommunerna och landstingen behöver primärt uppgifter för att styra, följa och utvärdera den egna verksamheten över tid men också för att jämföra sin egen verksamhet med verksamheter i andra kommuner och landsting.

Som underlag för kommunala jämförelser publiceras årligen skriftserien Vad kostar verksamheten i Din kommun?. Rapporten är en sammanfattning av föregående års bokslut för rikets samtliga kommuner i tabell och diagramform. De ekonomiska uppgifterna hämtas till helt dominerande delen från bokslutsstatistiken som årligen samlas in.

Läget och utvecklingen för olika kommuner och för olika kommungrupper beskrivs med ett antal relativt övergripande nyckeltal, både finansiella och verksamhetsnyckeltal. Nyckeltalen som redovisas

omfattar främst kostnader och prestationer, dvs underlag till analyser av produktivitetskaraktär. Nyckeltalen redovisas i kronor per invånare, kronor per viss målgrupp som indextal eller procenttal. Kommunerna redovisas efter län, folkmängdsstorlek, kommungrupp, total respektive egen skattesats och efter utbudsnivå för kommunal service. Utbudsnivån är ett sammanvägt indextal som anger hur stor del av målgruppen inom olika kommunala verksamheter som utnyttjar den kommunala servicen.

De senaste åren har rapporten även innefattat nyckeltal för resultat- och balansräkningarna på koncernnivå. Därmed har möjligheten ökat att göra jämförelser av kommunernas ekonomi oavsett om verksamheten drivs i bolag eller i förvaltningsform.

Syftet med skriften är att den skall utgöra ett underlag för analys av den egna kommunens kostnader men också för jämförelser mellan kommuner och mellan kommungrupper. För politiker, tjänstemän, allmänhet och andra intressenter är det viktigt att kunna jämföra den egna kommunen med andra kommuner. De redovisade jämförelsetalen ger ingen heltäckande förklaring på alla skillnader i kostnader och intäkter mellan kommuner, men de ger uppslag och idéer för vidare analyser.

Landstingsförbundet publicerar fortlöpande rapporter med jämförande statistik om landstingens verksamhet. I den årliga rapporten Jämförelsetal för landstingen har statistik från olika undersökningar samlats för att underlätta jämförelser och därmed förbättra möjligheterna till analys med flera infallsvinklar. Jämförelsetalen redovisas både på landstings- och kliniknivå. Syftet med rapporten är att ge huvudmännen underlag för bedömningar av den egna verksamheten jämfört med andras. Rapporten belyser skillnader mellan landstingen beträffande medelvårdtider, väntetider och köer, personaltäthet, kostnader och finansieringsformer.

I rapporten redovisas materialet i indexform så att varje huvudman jämförs med genomsnittet för huvudmännen. Samtliga genomsnittsvärden är också redovisade i absoluta tal. Kostnaderna för landstingens verksamhet redovisas per invånare och per skattekrona. Åldersfördelningen i respektive landsting framgår också av rapporten.

4.1.4 Nationalräkenskaperna (NR) och Eurostat (EU)

Nationalräkenskaperna
Nationalräkenskaperna ger den samlade bilden av svensk ekonomi, dess struktur och utveckling. De utgör ett instrument för samordning av ekonomisk statistik vad avser begrepp, definitioner och klassificeringar samt för den siffermässiga överensstämmelsen i alla led. Nationalräkenskaperna utgör därmed grunden för den nationella uppföljningen av Sveriges ekonomi. Nationalräkenskaperna används som underlag för ekonomiska analyser och prognoser på kort och på lång sikt, för konjunkturbedömningar, för ekonomisk planering samt för internationella jämförelser. De används också tillsammans med i första hand finansräkenskaperna för uppföljning och utvärdering av den ekonomiska politiken i stort. Nationalräkenskaperna är också underlag för ekonomisk forskning och strukturell analys som utförs vid olika forskningsinstitutioner, statliga myndigheter och andra organisationer. Därutöver utnyttjas nationalräkenskaperna av politiker, företagsledare och andra beslutsfattare, journalister och samhällsdebattörer som underlag för olika ekonomiska bedömningar, prognoser och beslut.

De årsvisa nationalräkenskaperna omfattar beräkningar av bruttonationalprodukten från produktions-, användnings-, och inkomstsidan. Kvartalsräkenskaperna är mer översiktliga jämfört med den årliga redovisningen. De ekonomiska uppgifterna presenteras i tidsserier i löpande och fasta priser. I nationalräkenskaperna visas bl. a storleken på den offentliga sektorn, hur inkomster, transfereringar och sparande för olika sektorer utvecklas och hur konsumtionen för olika ändamål förändras.

Uppgifter om kommuner och landsting ingår som en del i nationalräkenskaperna (NR). Beräkningar och sammanställningar i nationalräkenskaperna följer internationella rekommendationer och överenskommelser inom FN och EU avseende begrepp, definitioner, klassificeringar och bokföringsregler. Sverige tillämpar för närvarande rekommendationerna enligt SNA[1] 68 och som EU- medlem är Sverige i förordningen bundet att rapportera enligt den europeiska motsvarigheten till SNA, ESA[2] 79. SNA- och ESA-systemen har reviderats under

[1]System of national Accounts
[2]European System of Intergrated Economic Accounts

senare år och Sverige kommer 1998 att gå över till en redovisning enligt de nya systemen.

I nationalräkenskaperna redovisas inkomster och utgifter. Redovisningen speglar likvida penningströmmar. De krav som nationalräkenskaperna ställer på uppgiftsinsamlingen från kommuner och landsting är i huvudsak att kunna skilja på hur likvida strömmar går mellan olika institutionella sektorer samt specificera utgifter och inkomster så att de kan redovisas i ENS:s [3] olika konton för såväl produktion som inkomstbildning, omfördelning och användning samt kapitalbildning. Den offentliga konsumtionen skall redovisas som egen producerad eller köpt konsumtion. Vidare skall redovisas från vilken sektor som verksamheten köpts. Konsumtionen skall också uppdelas på individuell respektive kollektiv konsumtion.

Den offentliga sektorn är indelad i stat, socialförsäkring, primärkommun, landsting och övriga kommuntyper dvs kyrkokommuner och kommunalförbund.

Produktionen skall redovisas uppdelad på icke marknadsproduktion, marknadsproduktion och produktion för egen användning. Produktion för egen användning motsvarar i stort det som finns i kommunernas verksamhet i förvaltningsform och byggande i egen regi.

Eurostat/ EU
Inom EU används nationalräkenskaperna bl.a. som underlag för att bestämma respektive lands medlemsavgift till den del den grundar sig på bruttonationalinkomsten (BNI). Uppgifter om kommunerna utgör en viktig del i beräkningen av såväl bruttonationalinkomsten (BNI) som bruttonationalprodukten (BNP). Detsamma gäller för de s.k. konvergenskriterierna som utgör grund för möjligheten till medlemskap i EMU.[4] De NR-variabler som ingår är BNP, samt offentliga sektorns finansiella sparande och offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld.

Medlemskapet i EU har skärpt kraven på samordning och jämförbarhet mellan Sverige och övriga länders nationalräkenskaper. Inom EU läggs stor vikt vid statistiken från medlemsländerna. I EU:s program för åren 1993-1997 finns en rad utvecklingsbehov angivna. Man anser t.ex. att regionala räkenskaper behövs för reglering av strukturfonderna. Regio-

---

[3]Europeiska nationalräkenskapssystemet

[4]Europeiska monitära unionen

nala räkenskaper utvecklas för närvarande inom SCB. I detta arbete ingår de enskilda kommunernas uppgifter som viktiga byggstenar.

Svenskt medlemskap i EU har också fört med sig ett växande intresse i såväl Sverige som internationellt för jämförelser mellan de europeiska ländernas sociala system avseende utgifter för sociala ändamål och deras finansiering. För att jämförelser skall vara meningsfulla krävs att statistiken från de olika länderna bygger på samma definitioner och har samma gränsdragning gentemot andra delar av samhällelig verksamhet. Eurostat har tillsammans med medlemsländerna i EU byggt upp en social databas, ESSPROS[5], som innehåller information om utgifter och inkomster för medlemsländernas sociala system.

Någon juridiskt bindande uppgiftsskyldighet för medlemsländerna att lämna uppgifter till ESSPROS föreligger inte eftersom EU saknar lagstiftningsrätt i sociala frågor. Regeringen anser dock att Sverige i likhet med övriga EU-länder skall leverera data om olika sociala utgifter till EU:s statistikdatabas ESSPROS. Regeringen har uppdragit åt SCB att ta fram historiska data för olika slag av sociala utgifter i överensstämmelse med de för ESSPROS använda definitionerna för att komplettera Sveriges del i ESSPROS databas. Uppdraget omfattar även att föreslå vad som krävs för en löpande årlig rapportering av uppgifter till Eurostats databas ESSPROS.

Redovisning till Eurostat kräver detaljerad information uppdelad i flera underindelningar för att utgifterna skall kunna fördelas på rätt funktion/ändamål. Det är dock inte självklart att denna typ av detaljinformation bör samlas in från samtliga kommuner i räkenskapssammandraget. Eftersom det enbart är fråga om redovisning på riksnivå kan även andra metoder användas för att ta fram efterfrågade uppgifter. Uppgifter som lämnas till Eurostat skall vara konsistenta och avstämda mot uppgifterna i nationalräkenskaperna (NR). Begrepp och definitioner som används i ESSPROS skall stämma överens med motsvarande begrepp i nationalräkenskaperna.

4.1.5 Det kommunala utjämningssystemet

Det nya bidrags- och utjämningssystemet som infördes från och med 1996 har som huvudsyfte att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att bedriva sin verksamhet.

---

[5] the European System of Integrated social protection Statistics

Utjämningssystemet innebär en utjämning av skillnader i skatteinkomster (inkomstutjämning) och för skillnader i strukturella förhållanden (kostnadsutjämning). Kommuner och landsting med en lägre skattekraft än riksgenomsnittet eller mätbara strukturella förhållanden som är sämre än genomsnittet för riket får ett utjämningsbidrag från staten. Kommuner och landsting med en högre skattekraft än riksgenomsnittet eller bättre strukturella förhållanden betalar en avgift till staten.

För kostnadsutjämningen används den s k standardkostnadsmetoden, vilket innebär att analyser och beräkningar görs verksamhetsvis för var och en av de olika verksamheter och kostnader som omfattas av utjämningen. Kostnadsutjämningen ska därvid inte kompensera för skillnader i servicenivå, kvalitet, avgiftssättning och effektivitet. Vidare skall kostnadsutjämningen baseras på mätbara och för kommuner och landsting opåverkbara faktorer som mäter strukturella kostnadsskillnader.

De i kostnadsutjämningen tyngsta verksamheterna räknas om årligen med aktuella data. För den *årliga uppdateringen* av systemet erfordras därför aktuella data för de i kostnadsutjämningen använda faktorerna samt nationella genomsnittskostnader för de verksamheter och kostnader som omfattas. Dessa kostnadsdata har hämtats från kommunernas och landstingens bokslutsstatistik. Därmed kommer såväl kostnadsutvecklingen totalt som utvecklingen när det gäller fördelningen av kostnader mellan olika verksamheter att successivt påverka systemet. Detta ställer bl a krav på möjligheter till en likartad verksamhetsindelning och definition av kostnader, samt en fortlöpande framställning av det dataunderlag som nu används för beräkningarna för de verksamheter som omfattas av kostnadsutjämningen.

En kommitté (Fi 1995:16) har tillsatts för att följa upp, utvärdera och utveckla systemet för kostnadsutjämning. För denna *löpande uppföljning* erfordras en fortlöpande produktion av kostnadsdata per kommun och landsting, även om de faktiska kostnaderna inte skall ligga till grund för kostnadsutjämningen.

För en löpande uppföljning och utvärdering av systemet kommer det dessutom att behövas också andra typer av data utöver kostnader och de faktorer som används för de årliga beräkningarna. Det kan vara fråga om mått på prestationer, servicenivå, kvalitet, kostnader för prestationer och målgrupper samt andra nyckeltal med en sådan verk-

samhetsindelning att den överensstämmer med nuvarande system för kostnadsutjämning. I en löpande uppföljning bör även vissa finansiella nyckeltal ingå.

I det pågående *utvecklingsarbetet* av kostnadsutjämningen prövas bl a alternativa metoder men också alternativa faktorer att mäta strukturella kostnadsskillnader i de ingående och vissa ännu inte ingående verksamheter. För detta utvecklingsarbete prövas olika faktorer, såväl verksamhetsanknutna som anknutna till olika strukturförhållanden i kommuner och landsting, som kan komma att ställa krav på datatillgång. Resultatet av detta utvecklingsarbete kommer med stor sannolikhet innebära att delvis nya krav kommer att ställas på datatillgången, såväl för den årliga uppdateringen av systemet som för det framtida uppföljningsarbetet.

Enligt kommittén direktiv (dir 1995:118) skall kommittén bedriva arbetet så att förslag till förändringar kan genomföras till år 2000.

5 Målstyrning av kommunsektorn

Statens behov att styra den kommunala verksamheten har förändrats under 1990-talet liksom metoderna för statens styrning. Den ekonomiska utvecklingen, ett förändrat statsbidragssystem, och en ny lagstiftning har banat vägen för att verksamheter har decentraliserats och organiserats i nya former.

Staten har det övergripande ansvaret för att den offentliga verksamheten utvecklas på ett sätt som är förenligt med kravet på samhällsekonomisk balans. Kommunsektorns ekonomiska omfattning och betydelse för välfärden medför att staten har behov av att kunna påverka sektorns konsumtionsutveckling och finansiering genom att ange finansiella ramar för verksamheten. Samtidigt måste statens ansvar för samhällsekonomin och verksamheten i stort inom kommunsektorn kombineras med respekt för den kommunala självstyrelsen (prop 1994/95:100, bilaga 8).

En tydlig ansvarsfördelning mellan den statliga och kommunala nivån krävs för att den offentliga verksamheten skall fungera väl. Riksdag och regering har det övergripande ansvaret för samhällsutvecklingen medan kommuner och landsting har ansvaret för hur verksamheten utformas, för lokala prioriteringar och mål inom ramen för lagstiftningen och den kommunala självstyrelsen. Det är sedan ett statligt intresse att följa upp och utvärdera hur verksamheten utvecklas i förhållande till de fastlagda målen. Ett väl fungerande system för uppföljning och utvärdering av den kommunala verksamheten ligger därför till grund för den statliga styrningen av kommunsektorn.

5.1 Målstyrning som styrinstrument

Staten styr kommuner och landsting främst genom att i lagstiftningen formulera nationella mål, genom att fastställa nivån på statsbidragen samt genom att i lagstiftningen ange de formella ramar som reglerar den kommunala verksamheten. Därtill kan överenskommelser träffas mellan regeringen och Svenska Kommunförbundet respektive Landstingsförbundet. Indirekt kan regeringen också styra kommunsektorn genom olika uppdrag i myndigheternas regleringsbrev.

Riksdag och regering formulerar de nationella målen för den kommunala sektorn. Därmed grundas styrningen av den kommunala verksamheten på politiskt fattade beslut. Målen för verksamheten återfinns i lagstiftningen. Dessutom finns vissa målbeskrivningar i propositioner, riksdagsskrivelser eller andra likande dokument. I speciallagstiftningen återfinns mål som ställer direkta krav på verksamheten. Kraven avser de mer precisa villkoren i förhållandet mellan enskilda och kommunen respektive landstinget tex om olika rättigheter som den enskilde har och skyldigheter som kommunen har.

Styrningen bör vara resultatinriktad och mindre inriktad på detaljer, resursinsatser och processer. En viktig del i den statliga styrningen är återföringen till kommunsektorn av resultat och erfarenheter som erhållits genom myndigheternas uppföljning, utvärdering och tillsyn. Statens styrning av den kommunala verksamheten varierar mellan områdena. En långtgående detaljreglering finns inom några områden medan på andra områden har staten enbart uttryckt mer allmänna mål. Skolsektorn är ett område där staten styr med en omfattande detaljreglering. Verksamheten har därmed kommit att särbehandlas mot bakgrund av att skolverksamheten regleras av en pliktlag, att innehållet i verksamheten regleras av statliga läroplaner, kursplaner och timplaner. Staten har på detta sätt försökt skapa förutsättningar för att undervisningen skall bli likvärdig i hela landet.

Den tidigare allmänt förhärskande statliga regel- och ekonomistyrningen, baserad på detaljreglering i kombination med specialdestinerade statsbidrag, har i ökad omfattning ersatts av en styrning via uppföljning, utvärdering och utvecklingsinsatser samt genom en aktiv tillsyn. I den tidigare modellen styrdes verksamheten genom detaljerade föreskrifter och specialdestinerade statsbidrag som utbetalades enligt vissa villkor.

Den tidigare ekonomistyrningen syftade till en expansion av verksamheten där staten styrde produktionens inriktning och omfattning. Staten har nu övergått att styra med generella statsbidrag vilket innebär att staten främst kontrollerar omfattningen av kommunsektorns verksamhet snarare än dess exakta fördelning mellan verksamheter.

Formerna för statens styrning av kommunsektorn har sin motsvarighet i hur staten styr sina egna verksamheter. Under 1980-talet övergick staten till målstyrning. Detta gäller också styrningen av kommunsek-

torn. Redan i mitten på 1980 talet med den s.k dagmarreformen tillämpades målstyrning av landstingssidan samtidigt som ett generellt statsbidrag per invånare infördes för hälso-och sjukvården. Dessförinnan hade målet för hälso-och sjukvården lagts fast i den nya hälso-sjukvårdslagen som trädde i kraft 1983. Det viktigaste uttrycket för statens övergången till målstyrning är införandet av det nya utjämningssystemet för kommuner och landsting.

År 1993 genomfördes en stor kommunalekonomisk reform. Då avskaffades bl.a ett flertal specialdestinerade bidrag och ersattes med ett generellt bidrag. Från och med 1996 utgår statsbidragen till kommuner och landsting i form av ett generellt bidrag per invånare. Syftet med de generella bidragen är att åstadkomma ett bättre resursutnyttjande och att minska detaljstyrningen och att därmed öka det kommunala ansvaret för prioritering och utformning av verksamheten. De generella bidragen påverkar inte direkt kommunens prioriteringar utan kan ses som ett allmänt finansiellt stöd till kommunerna. Förändringarna syftar också till att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva sin verksamhet så att uppställda nationella mål för verksamheterna kan förverkligas.

Övergången från styrning med specialdestinerade statsbidrag till styrning med generella bidrag kan därför ses som en logisk följd av statens införande av mål och resultatstyrning som styrmetod. Statsmakterna har därmed till stor del frångått metoden att styra med specialdestinerade bidrag med undantag för mycket begränsade verksamhetsområden där staten har behållit de specialdestinerade bidragen som styrinstrument.

II FÖRSLAG

6 Ny struktur för den övergripande nationella uppföljningen.

Jag föreslå att en struktur skapas för den uppgiftsinsamling som relateras till ekonomiska uppgifter. En sådan struktur bör utarbetas med utgångspunkt i att staten har övergått till målstyrning av den kommunala sektorn. I strukturen ingår att:

- den verksamhets- och personalstatistik, som skall ingå i den övergripande nationella uppföljningen, samordnas med de kommunala räkenskapssammandragen (RS), dels genom att verksamhetsindelning och definitioner av termer och begrepp är enhetliga, dels genom att uppgiftsinsamlingarna i möjligaste mån samordnas tidsmässigt med varandra,

- insamlade statistiska uppgifter från kommuner och landsting systematiseras i ett gemensamt kommunalt statistiksystem,

- uppgiftsinsamling sker genom urvalsundersökningar i utökad omfattning samt att

- uppgiftsinsamling och återföring tidigareläggs väsentligt.

Därutöver föreslås en utökning av kommunernas och landstingens skyldighet att lämna uppgifter enligt 6§ i lagen om den officiella statistiken (1992:889). Den utökade skyldigheten innebär att kommuner och landsting skall lämna relevanta statistiska uppgifter för kommunalt finansierad verksamhet som bedrivs av andra utförare, dvs. utförare utanför den egna koncernen.

Förändringarna föreslås träda i kraft 1.1 1998 avseende verksamhetsåret 1998.

Den nuvarande uppgiftsinsamlingen har sitt ursprung i det tidigare statsbidragssystemet där staten för att betala ut statsbidrag i huvudsak följde produktionen i kommuner och landsting. Med den nya kommunallagen (KL 1991:900) har kommuner och landsting givits möjlighet att organisera sin verksamhet efter lokala prioriteringar i syfte att effektivisera verksamheten. Detta har inneburit att verksamheter har omorganiserats på ett sätt som gör det svårt att relatera kostnader och prestationer till den befintliga statliga statistikstrukturen. Nuvarande statistik är fortfarande i huvudsak strukturerad enligt den gamla statsbidragsmodellen och beskriver således fortfarande väsentligen förhållanden i produktionen.

Den ekonomiska situationen med knappa resurser i kommuner och landsting har ökat intresset för statistiska uppgifter om verksamhet och ekonomi. Datoriseringen är ytterligare en faktor som ökat förutsättningarna för att åstadkomma en förändring.

Det behövs en struktur för att skapa en effektiv och ändamålsenlig nationell uppföljning som utgår från att staten styr kommunsektorn genom målstyrning. Den information som samlas in skall vara användbar, pålitlig och relevant i förhållande till de statliga målen. Informationen skall ge styrsignaler och vara meningsfull för kommunsektorns egen uppföljning och styrning. Informationen skall vara konsistent mellan enskilda kommuner och landsting samt över tiden. Principen skall vara att data bara registreras *en* gång men att de kan användas *många* gånger. För att bra kvalitet skall erhållas i dessa uppgifter är det viktigt att man vid uppgiftsinsamlingen klargör att det finns flera syften med de insamlade uppgifterna. Det är också viktigt att andra metoder än årliga totalundersökningar prövas för att belysa frågor som främst avser att ge en rikstäckande bild av verksamheten.

Först bör därför en avgränsning av uppgiftsinsamlingarna göras mellan vad som å ena sidan är information för den övergripande nationella uppföljningen och vad som å andra sidan är information för sektorsmyndigheternas behov för uppföljning, utvärdering och tillsyn. Dessutom bör hänsyn tas till kommunernas och landstingens behov av jämförelser. En balans måste finnas såväl mellan insamlingarna knutna till räkenskapssammandraget och övriga uppgiftsinsamlingar som mellan löpande totalundersökningar och urvalsundersökningar. Dock kan fördelningen mellan dessa variera över tiden.

En förutsättning för en ändamålsenlig insamling är att erhålla en samordning på flera plan av den statliga uppgiftsinsamlingen. Samordning bör åstadkommas både inom och mellan olika sektorer. En sådan samordning bör syfta till att

- begränsa volymen av den återkommande uppgiftsinsamlingen
- minska arbetet med att lämna uppgifter
- öka kvaliteten på insamlade uppgifter
- underlätta dialogen mellan departement/myndigheter och företrädare för kommunsektorn.

En grundläggande del i förslaget till ny struktur för den nationella uppföljningen är att den *verksamhets- och personalstatistik* som ingår i den övergripande nationella uppföljningen *samordnas med de kommunala räkenskapssammandragen (RS)*. De ekonomiska uppgifterna i räkenskapssammandraget skall utgöra grunden för den nationella uppföljningen av kommunsektorns verksamhet kring vilken statistisk information skall samordnas. Det innebär att ekonomiska uppgifter huvudsakligen samlas in via räkenskapssammandraget *en* gång per år.

Undantagsvis kan viss annan ekonomisk statistik samlas in vid andra tillfällen som t.ex. Socialstyrelsens kvartalsstatistik för socialbidrag.

En annan mycket viktig del i strukturen är att *verksamhetsindelning och begreppsdefinitioner är enhetliga* och avser *samma tidsperiod* såväl i räkenskapssammadraget som i den verksamhets- och personalstatistik som skall ingå i den övergripande nationella uppföljningen. Endast då kan relevanta och konsistenta nyckeltal bildas.

Insamling av verksamhets- och personaluppgifter skall i möjligaste mån *samordnas i tid med räkenskapssammandraget (RS)*. En sådan samordning kräver att räkenskapssammandraget samlas in tidigare än vad som görs idag. Om omfattande undersökningar behövs för att få fram uppgifter om verksamhet och personal bör uppgifter från närmast föregående uppgiftsinsamling kunna nyttjas om dessa fortfarande är aktuella och relevanta. Detta förhållande gäller för en stor del av statistiken på skolans område.

Skolverket hämtar, till sina två årliga rapporter Jämförelsetal för skolhuvudmän, de ekonomiska uppgifterna från en egen insamling medan Svenska Kommunförbundets och SCBs publikation Vad kostar verksamheten i Din kommun? hämtar sitt ekonomiska underlag från räken-

skapssammandraget. Det förhållandet att den statliga nivån samlar in likartade ekonomiska uppgifter i två skilda insamlingar under samma tidsperiod gör att kommunerna kan lämna skiljaktiga uppgifter om skolverksamheten.

Skolverkets egen ekonomiska uppgiftsinsamling per den 15:e mars är numera samordnad med räkenskapssammandraget (RS) vad gäller verksamhetsindelning och begreppsdefinitioner. Att samordna insamlingen tidsmässigt återstår. Jag föreslår därför att en tidsmässig samordning av Skolverkets ekonomiska uppgiftsinsamling med räkenskapssammandraget (RS) sker senast fr.o.m 1998. Eftersom Skolverket efterfrågar mer detaljerad information än vad som skall lämnas till räkenskapssammandraget bör dessa ytterligare uppgifter kunna läggas som bilaga till räkenskapssammadraget. Detta är en förändring som framhölls av många kommuner i SCB:s utvärdering av 1995 års räkenskapssammandrag. En samordning med räkenskapssammadraget bör underlätta arbetet med uppgiftslämnadet i kommunerna vilket medför att dessa ges bättre möjlighet att lämna korrekta och konsistenta uppgifter.

En av de strategiskt viktigaste åtgärderna för att öka kvaliteten och användbarheten i uppgiftsinsamlingen är att förbättra *aktualiteten* i uppgiftsinsamlingen. Kommuner och landsting föreslås *lämna uppgifter till räkenskapssammandragen (RS)* betydligt *tidigare* än vad som sker idag.

Till strukturen hör också att *insamlade statistiska uppgifter från kommuner och landsting systematiseras i ett gemensamt kommunalt statistiksystem,* dvs länkas samman i en samlad kommunal databas. SCB föreslås få ett ansvar för att samordna den kommunala databasen. De statistikansvariga myndigheterna skall ansvara för att den statistik som insamlas från kommuner och landsting levereras till databasen. I ökad utsträckning skall även andra befintliga statistikregister som innehåller uppgifter av betydelse för uppföljning av kommunsektorn men som primärt används för andra ändamål kunna nyttjas för datafångst i den kommunala databasen.

Det tillhör också strukturen att begränsa antalet uppgiftsinsamlingar som görs genom totalundersökningar. Istället bör uppgifter i utökad omfattning insamlas genom *urvalsundersökningar* eller andra statistiska metoder. En intressant variant på urvalsundersökningar utgör kommunpaneler. En sektorsövergripande *kommunpanel* bör därför särskilt

studeras för insamling av uppgifter för uppföljning och utvärdering av den kommunala verksamheten.

Det är också av största vikt att kommunerna och landstingen i den egna organisationen har en *central uppgiftslämnarfunktion* i syfte att för egen del få ett användbart underlag för analyser och bedömningar av hur verksamheten och ekonomin utvecklas, men också för leverans av statistik till staten. En samordning av uppgiftsinsamlingarna inom den egna organisationen ökar kvaliteten genom att definitioner, verksamhets- och kostnadsuppgifter blir mer enhetliga. För den enskilda kommunen eller landstinget bör en central funktion även betyda en kostnadsbesparing i den meningen att en central kompetens byggs upp som känner till hur olika insamlingar skall besvaras. En fördel för både kommunen/landstinget och staten är att varje kommun/landsting har *en* kontaktperson för den officiella statistiken.

I strukturen ingår också att det åvilar kommunen att *följa* inte bara den verksamhet som drivs i kommunal regi utan *hela den verksamhet som är kommunalt finansierad.* Detta har relevans för uppföljning av verksamhet som bedrivs av annan utförare än kommunen. Det betyder att det skall vara en skyldighet för kommunerna att vid upphandling av verksamhet hos en annan producent kräva att få tillgång till samtliga uppgifter avseende den köpta produktionen och som är av den art att de skall levereras till staten för den officiella statistiken. Detta bör klargöras genom att utöka kommunernas och landstingens skyldighet att lämna uppgifter enligt 6§ i lagen om den officiella statistiken (1992:889)

Utöver strukturen är det viktigt att staten med informativa och ekonomiska styrmedel stödjer *benchmarkingprojekt* i kommuner och landsting för att exempelvis finna metoder för fördjupade analyser av sektorsrelaterad verksamhet samt att medverka till att resultaten blir allmänt tillgängliga.

7 Uppföljning av kommunsektorn

Jag föreslår att alla myndigheter, med ansvar för uppföljning av verksamhet som bedrivs i kommuner och landsting, engageras i arbetet med att formulera uppföljningsbara mål med utgångspunkt från de nationella mål som beslutats av riksdag och regering.

7.1 Uppföljning av nationella mål

Enligt mål- och resultatstyrningsfilosofin skall staten följa hur den kommunala verksamheten utvecklas i förhållande till de av riksdagen och regeringen uppsatta målen. Staten skall i första hand följa sådan verksamhet som är av nationellt intresse och där staten har det övergripande ansvaret. I och med avregleringen av den kommunala verksamheten har behovet ökat av ett nytt väl fungerande system för uppföljning och utvärdering av den kommunala sektorn. Uppföljning är en aktivitet som bygger på att samla erfarenheter och utifrån dessa utveckla verksamheten.

I 1992 års kompletteringsproposition (prop 1991/92:150) angavs att "statsmakternas uppföljning och utvärdering i huvudsak bör omfatta det ansvar statsmakterna lagt på kommuner och landsting. Den nationella uppföljningen bör därvid avse resultaten av verksamheten och inte metoderna att uppnå resultaten. Statsmakterna bör följa upp och utvärdera resultaten av verksamheten inom olika sektorer såsom hälso- och sjukvård, äldreomsorg, barnomsorg och skola". I propositionen angavs också att den sektorsvisa uppföljningen bör utformas efter varje sektors särart. Vidare sades att "den kommunala självstyrelsen på skolans område är mindre än vad som gäller för övrig kommunal verksamhet. Den statliga uppföljningen av skolverksamheten skall även beakta vissa förhållanden beträffande undervisningens organisation" (prop 1991/92:150 bil II;5 avsnitt 3.1).

Att skolsektorn är mer reglerad än andra kommunala verksamheter kan medföra att det behövs en mer detaljerad uppföljning av den verksamhet som bedrivs om man skall följa alla delar som lagregleringen omfattar.

Redan i regeringens proposition 1986/87:99 "Ledning av den statliga förvaltningen" framhölls att det är av centralt intresse att riksdagen får bättre möjligheter att följa utvecklingen inom olika verksamhetsområden och ställa detta i relation till de intentioner som legat bakom tidigare beslut och resursfördelningar. Myndigheterna skall därför lämna årliga resultatredovisningar avseende verksamhet, produktivitet och effektivitet. Det är angeläget att dessa resultatredovisningar och effektbedömningar får en sådan form och ett sådant innehåll att de ger möjlighet till överblick och jämförelser".

Nationella mål för kommunala och landstingskommunala verksamheter fastställs av riksdagen i lag eller författning. Även regeringen eller myndigheter som via riksdagsbeslut erhållit sådana befogenheter kan fastställa mål för kommunala verksamheter.

De nationella målen för kommunernas verksamhet är i huvudsak uttryckta som inrikningsmål i den betydelse att målen anger vilket tillstånd som eftersträvas. Målen refererar också ofta till förhållanden som är bredare än de verksamheten i sig kan påverka. Viktiga faktorer ligger därmed utanför verksamhetens påverkan. Inriktningsmål är inte uttryckta i mätbara, operationella termer utan formuleras i övergripande beskrivningar som inte utan preciseringar kan läggas till grund för mätning av måluppfyllelsen. Målbeskrivningarna kan således inte användas för val av mått mot vilka man kan mäta måluppfyllelsen.

Exempel på inriktningsmål är socialtjänstlagens portalparagraf som stadgar att socialtjänsten skall främja ekonomisk och social trygghet och människors aktiva deltagandet i samhällslivet. I hälso-och sjukvårdslagen sägs att målet är en god hälsa och en god vård på lika villkor för hela befolkningen. Skollagen innehåller bestämmelser om att alla barn och ungdomar skall få en likvärdig utbildning varhelst den anordnas i landet.

En av principerna för mål och resultatstyrning är att staten utifrån målen i huvudsak skall följa resultatet av verksamheten och inte på vilket sätt dessa har uppnåtts. Det är resultaten och effekterna av den kommunala verksamheten som skall mätas, inte produktionen och processen. Emellertid är det svårt att följa upp mål som är uttryckta som inriktningsmål eftersom sambanden mellan produktionen, effekterna och målen inte går att analysera på ett tillfredställande sätt. Avsaknaden av tydliga och uppföljningbara nationella mål har därför fått till följd att man inte har mätt effekter och resultat i den kommunala verksamheten.

Nyckeln till att förbättra uppföljningen ligger i att finna och utveckla operativa effektmål som preciserar inriktningen tydligare än inriktningsmålen. Effektmålen anger det tillstånd som skall uppnås i samhället och när det skall uppnås. För att få en bra styreffekt skall effektmålen vara mätbara. Ibland kan dock det vara svårt att finna metoder med vilka man direkt kan mäta effekterna. I sådana fall får man i stället eftersträva en uppföljning baserad på indirekta mått och uppskattningar eller grundande på attitydmätningar.

När staten alltmer tillämpar målstyrning av kommunsektorn överlät staten i princip ansvaret till kommuner och landsting att själva utforma produktionen, även om man bibehöll åtskilliga regelverk som blev styrande för verksamheten. Staten gav därmed kommunsektorn en stor frihet att, förutom att välja metoder för hur målen skall uppfyllas, även själva uttolka innebörden av de nationella målen.

Riksdagen har sedan flera år upprepat uttalat att uppföljningen skall inriktas mot mål och resultat. Så länge målen fortfarande enbart har karaktären av inriktningsmål är det svårt att följa upp och jämföra uppmätta resultat eller effekter. Det är först när de nationella målen omvandlas till tydliga effektmål som de blir operativt användbara för styrning, planering och uppföljning. Därför föreslår jag att alla myndigheter, med ansvar för uppföljning av verksamhet som bedrivs i kommuner och landsting, mer än idag engageras i arbetet med att formulera de nationella inriktningsmålen i operationella och uppföljningbara termer. När målen konkretiserats blir statens intentioner tydliga och kan därmed förverkligas ute i kommuner och landsting.

Det är väsentligt att målen skall kunna härledas hela vägen från riksdag och regering via myndigheterna ut till kommunsektorn. Då först finns det förutsättningar för att kedjan styrning - uppföljning - återföring - åtgärd ska kunna fungera väl. En angelägen uppgift för statsmakterna vore därför att följa hur denna målkedja fungerar. Jag har inte kunnat finna att det genomförts någon statlig granskning av om överensstämmelse råder mellan målbeskrivningarna i de olika leden. Regeringen bör därför överväga att ge, t.ex Riksrevisionsverket, i uppdrag att genomföra en sådan granskning.

7.2 Uppföljning av produktivitet och effektivitet

Diskussionen har hittills handlat om de uppnådda resultaten utan att relatera dem till resursinsatsen. Uppföljningen måste också belysa sambandet mellan produktionen, effekterna och målen för verksamheten men med hänsyn tagen till kostnaden för resursinsatsen. Man måste med andra ord följa upp produktivitet och effektivitet. Det är viktigt att kommunal verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt och därför är det angeläget att följa produktiviteten. Att följa produktiviteten och därmed ta fram underlag för studier av produktiviteten borde i hög grad vara en kommunal angelägenhet och mindre ett statligt uppgift. Statens uppgift är mer att övergripande följa produktivitetsutvecklingen i kommunsektorn.

När intresset flyttas över från en uppföljning av produktionen och produktivitet till en uppföljning av effekter och effektivitet växer behovet av analyser av sektorsövergripande karaktär. Behovet av att mäta effekter och resultat och att studera sambanden mellan åtgärder och resultat över sektorsgränserna framstår som en allt viktigare del i den statliga uppföljningen av kommuner och landsting. Effekter uppstår, inte bara som resultat av den egna verksamheten utan vanligen också som resultat av åtgärder som vidtas inom skilda sektorer i samhället. En sektorsövergripande analys kan beskriva och medverka till att förstå sambanden mellan olika åtgärder och olika effekter.

I ett långsiktigt perspektiv bör därför arbetet inriktas mot att utveckla metoder för och inhämta sådan statistik som mäter dessa effekter i verksamheten. Inom några landsting pågår utvecklingsarbete med att inrikta uppföljningen på att mäta effekter i befolkningen genom att studera bl. a samvariationer mellan åtgärder och kostnader i syfte att styra resurserna efter vårdbehovet. Kostnaden relateras till åtgärd och sjukdomsgrupp. Liknande metoder att utläsa effekterna skulle kunna överföras också till andra verksamhetsområden.

7.3 Sektoriell uppföljning

Med den struktur som föreslås i denna utredningen anser jag att omfattningen av den föreslagna uppgiftsinsamlingen till övervägande del är tillräcklig också för sektorsmyndigheternas sektoriella uppföljning, för dess tillsynsuppdrag men även som grund för utvärderings- och utvecklingsinsatser.

I de fall en omfattande statlig reglering är styrande för uppföljningen och därmed informationsbehovet, kan sektorsmyndigheterna komplettera den övergripande nationella insamlingen med ytterligare totalundersökningar från alla kommuner. Om det hävdas att uppgifter behövs för alla kommuner, utöver vad som ingår i den övergripande nationella uppföljningen bör det i varje enskilt fall anges på vilken grund en totalundersökning är nödvändig och varför det inte är tillfyllest med en urvalsundersökning. Inriktningen bör dock vara, att i linje med målstyrningens grundidé, begränsa den statliga regleringen och därmed behovet av uppgiftsinsamling genom totalundersökningar.

8 Uppföljning av landstingens verksamhet

Jag föreslår att Landstingsförbundets uppgiftsinsamling i tillämpliga delar skall samordnas med den struktur som föreslås för kommunsidan.

I övrigt får de närmare detaljerna för utformning, organisation och samordning av landstingens uppgiftsinsamling med den primärkommunala uppgiftsinsamlingen anstå till dess Landstingsförbundet slutfört sin utredning.

Denna utredning om statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting omfattar endast den primärkommunala verksamheten. Några konkreta förslag läggs inte om landstingets verksamhet. Den statistik som produceras över landstingens verksamhet är föremål för ett omfattande utredningsarbete. Detta arbete beräknas vara klart under 1997 och kan således tidsmässigt inte inpassas i denna utredning.

Landstingssektorn har själv genom Landstingsförbundet svarat för den statistikproduktion som behövs för uppföljningen av landstingens verksamhet och sedan leverat färdig statistik till SCB för de statliga behoven. Detta sätt skiljer sig mot den statistikinsamling som sker för den primärkommunala sidan där myndigheter och SCB är mer direkt engagerade.

Statens ekonomiska stöd till landstingens verksamhet har tidigare haft en annorlunda utformning än den primärkommunala. Det tidigare systemen för statsbidrag till landstingssektorn har inte ställt krav på statistisk redovisning av samma slag och omfattning som gällt för den primärkommunala verksamheten.

Landstingsförbundets statistikprojekt syftar till en anpassning av statistikproduktionen till förändringar i verksamheten och till en allmän förbättring av statistikens kvalitet. Här ingår att se över indelningen i verksamhetsområden totalt och speciellt inom hälso- och sjukvården. Utformningen av den nya statistiken sker samordnat med en revidering av redovisningssystemet.

Inom projektet har ännu inga ställningstaganden gjorts vad gäller strukturen i det nya redovisnings- och statistiksystemet. Inriktningen i stort är dock i överensstämmelse med den inriktning som beskrivits i andra delar av detta betänkande, nämligen att åstadkomma en samordning av i första hand ekonomi- och verksamhetsstatistiken. Utifrån bl.a detta syfte kan följande infallsvinklar anges.

Inom hälso-sjukvårdsområdet är det angeläget att se över verksamhetsstatistiken som bör göras oberoende av vilken organisation som valts och bör vara diagnosbaserad. Produktionsstatistiken bör utformas så att den kan användas för analyser av behandlingar av olika typer av sjukdomar och ställas mot bedömningar av framtida utveckling av sjukdomspanoramat. Prestationsmåtten behöver ses över för att de bättre skall beskriva sjukvårdens faktiska verksamhet. Särskild uppmärksamhet behöver ägnas statistiken inom den öppna vården, särskilt primärvården.

För den ekonomiska statistiken måste bättre kvalitet skapas bl.a vad gäller att rensa för interna transaktioner. Enhetliga principer måste skapas för fördelning av gemensamma kostnader till slutliga verksamhetsområden. Övergången till baskontoplanen måste fullföljas och gemensamma riktlinjer för dennas utformning och koppling till statistikproduktionen är under utarbetande.

Särskild uppmärksamhet skall ägnas möjligheterna att mäta produktiviteten inom olika delar av verksamheten. Landstingsförbundet har de senaste åren fört ESOs[6] produktivitetsmätningar vidare när det gäller läns- och regionssjukvården och även tagit fram sådana mätningar tillsammans med tre landsting. För närvarande pågår arbete med att utöka antalet landsting med ytterligare tre. Erfarenheterna från dessa produktivitetsmätningar kommer att utnyttjas för förbättringar av statistiken vad gäller möjligheterna att ställa kostnader mot prestationer.

I många landsting pågår en utveckling mot framtagande av kostnader per patient. Härigenom uppnås en bättre grund för aggregering av kostnadsuppgifter och för att analysera samband mellan kostnader och prestationer. Denna utveckling behöver stimuleras och vissa gemensamma principer behöver utformas.

---

[6] Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

Ett särskilt delprojekt pågår beträffande den statistiska beskrivningen av landstingens verksamhet utanför hälso- och sjukvården.

Ett delprojekt har slutförts avseende den ekonomiska statistiken i de landstingsfria kommunerna. Syftet är att separera kostnader för landstingsdelen från kostnaderna för den primärkommunala verksamheten, vilket är nödvändigt ur bl.a skatteutjämningssynpunkt. Detta delprojekt har genomförts i samverkan med Svenska Kommunförbundet och SCB.

I tillämpliga delar skall landstingens statistik redan från starten samordnas med den struktur som här föreslås för kommunsektorn. I övrigt anser jag att frågan om landstingssektorns uppgiftsinsamling, dess utformning, organisation och samordning med den primärkommunala modellen får anstå till dess Landstingsförbundets egen utredning slutförts.

9 Verksamhetsområden, nyckeltal, definitioner och det kommunala räkenskapssammandraget (RS)

Jag föreslår att statens uppföljning av utvecklingen i den kommunala sektorn baseras på den struktur som föreslås i denna utredning. Strukturen kännetecknas av en gemensam indelning i verksamhetsområden, av nyckeltal med tillhörande definitioner och av en samordning av uppgifter om ekonomi, personal och verksamhet.

De framlagda förslaget till förändrade verksamhetsområden och förslag till nationella nyckeltal med tillhörande definitioner (bilaga 2) skall utgöra en grund, en modell, för den övergripande nationella uppföljningen. Modellen utgörs av en fast struktur med uppgifter om ekonomi, personal och verksamhet. Den struktur för den nationella uppföljningen som här föreslås anger den inriktning och omfattning som bör vara vägledande för det fortsatta arbetet med att förbättra den nationella uppföljningen. Det är också från denna struktur som arbetet med att vidmakthålla och förbättra uppföljningen skall utgå. Beroende på förändringar föranledda av politiska beslut och andra verksamhetsförändringar kan dock i framtiden justeringar i modellen behöva göras.

Mängden uppgifter som föreslås insamlas för den övergripande nationella uppföljningen kan i första anblicken ses som omfattande. Statens informationskrav såsom den utrycks i lagregleringen, särskilt inom skolsektorn, är omfattande varför det i detta skede ej bedömts rimligt att ytterligare begränsa uppgiftsinsamlingen. Mängden uppgifter som staten samlar in måste också ställas i relation till verksamhetsområdets storlek i förhållande till hela den kommunala verksamheten.

9.1 Verksamhetsområden

Lagstiftningen och de nationella målen inom respektive område har utgjort viktiga utgångspunkter för förslagen om indelningen i olika verksamhetsområden och för de insatser/aktiviteter som skall följas. Andra utgångspunkter har varit nationalräkenskapernas och Eurostats

behov av indelningar samt respektive myndighets befintliga uppgiftsinsamling.

Utredningen omfattar områdena socialtjänst, skola, arbetsmarknad, flyktingmottagande, miljö -och hälsoskydd, räddningstjänst samt finansiering dvs områden där staten ålagt kommunerna ett ansvar för verksamheten eller för dess utförande. Varje område föreslås delas upp i olika verksamhetsområden som därefter delas in i skilda delområden.

För socialtjänstområdet föreslås en mer detaljerad indelning än för de övriga framför allt beroende på behovet av statistisk information för rapportering till Eurostat.

Den föreslagna indelningen i verksamhetsområden (bilaga 2) skall vara utformad på samma sätt i såväl verksamhets- och personalstatistiken som i den ekonomiska statistiken i räkenskapssammandraget (RS). Att verksamheterna avgränsas på samma sätt i olika typer av uppgiftsinsamlingar är en förutsättning för att på ett enkelt sätt och med hög kvalitet kunna bilda relevanta nyckeltal.

9.2 Verksamhetsstatistik som underlag till nyckeltal

I uppdraget ingår att föreslå nationella nyckeltal (bilaga 2) för olika verksamhetsområden/delområden. Nyckeltal kan definieras som ett tal som ger information om något *väsentligt* och *centralt* för uppföljning av verksamheten och har en tydlig koppling till verksamhetens resultat. Nyckeltal brukar uttryckas som en relation, dvs två storheter som relateras till varandra. Ett nyckeltal kan också vara en enskild storhet dvs en summa eller ett antal av något. Ett nyckeltal bör kunna relateras till verksamhetens mål. Nyckeltalen kan ses som signaler, indikatorer, genom vilka verksamheten speglas och säga något om produktivitet eller effektivitet.

Nyckeltal är också ett styrinstrument och kan ingå i det ekonomiska styrsystemet. Syftet med de föreslagna nyckeltalen är att erhålla nyckeltal som är konstanta över tid. Kommunernas arbete med att lämna uppgifter bör därmed underlättas då effektiva statistiksystem kan tas fram i kommunerna.

Nyckeltalen skall i första hand användas för att redovisa kommunsektorns verksamhet gentemot uppställda nationella mål och för att översiktligt beskriva verksamheten när olika kommunala verksamheter skall presenteras jämsides på ett enhetligt sätt. De skall också kunna användas för enskilda kommuners egna behov av uppföljning och för jämförelser mellan olika kommuner. De nationella nyckeltalen kan ses som en början till en mer ingående analys av de enskilda kommunerna.

9.2.1 Gruppering av nyckeltalen

Nyckeltalen presenteras uppdelade i grupper. Ett *omfattningsmått* som beskriver verksamhetens täckningsgrad i befolkningen. Måttet mäter hur stor del av befolkningen som vid ett visst datum berörs av verksamheten. Ett *prestationsmått* som beskriver prestationen och anger hur många prestationer som har utförts under året. Samma person kan vara föremål för flera prestationer. Ett *kostnads- och produktivitetsmått* som beskriver resursförbrukningen, kostnaden per producerad enhet alternativt som procentandel av totalkostnaden. På skolområdet har också nyckeltal föreslagits som beskriver resultatet, *resultatmått*. En strävan bör vara att även inom andra verksamhetsområden utveckla sådana resultatmått.

Nyckeltalen delas också upp med avseende på om verksamheten bedrivs i kommunal regi eller i annan anordnares regi dvs i annan regi än kommunens egen. I verksamheter där lokalkostnaden har stor betydelse för kostnadsbilden föreslås att redovisning sker både inklusive respektive exklusive lokalkostnader.

Verksamhetsstatistiken som ligger till grund för nyckeltalen insamlas på en mer detaljerad nivå än motsvarande uppgifter i räkenskapssammandraget där informationen är mer aggregerad. Nyckeltal kan ändå erhållas då verksamhetsstatistik med olika statistiska metoder kan vägas samman och sättas i relation till kostnadsdata, utan att förlora i kvalitet.

Alla uppgifter som samlas in för nyckeltalen skall ingå i den föreslagna kommunala databasen.

9.2.2 Socialtjänst

Inom socialtjänstområdet insamlas årligen statistik som bl.a. presenteras i Jämförelsetal för socialtjänsten och i Vad kostar verksamheten i Din kommun? Vart tredje år framställer Socialstyrelsen också en årsbok som beskriver utvecklingen av socialtjänsten, Social service, vård och omsorg i Sverige.

De förslag som lämnas i denna utredning avseende socialtjänsten har utarbetats i samråd med Socialstyrelsens projekt för ny statistikstruktur 1997. Utredningen om Informationsstrukturen inom socialtjänsten (Ifs-utredningen SoS rapport 1993:1) har också utgjort ett underlag för arbetet.

Socialtjänsten föreslås indelas i följande verksamhetsområden:

Förskoleverksamhet
Skolbarnsomsorg
Individ- och familjeomsorg
Familjerätt
Vård och omsorg om äldre
Vård och omsorg om funktionshindrade
Primärvård

Nedan presenteras de viktigaste förändringarna i förslagen till verksamhetsområden och nyckeltal inom respektive område.

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Förskoleverksamheten indelas i delområdena öppen förskola, deltidsgrupper, familjedaghem och daghem. Skolbarnsomsorgen indelas i öppen verksamhet, familjedaghem, fritidshem/integrerad skolbarnsomsorg och sexårsverksamhet i skolbarnsomsorgen. Den här föreslagna indelningen i delområden är mer detaljerad än gällande indelning men stämmer ändå väl överens med den befintliga statistikstrukturen. Den statistik som samlas in ger en bra bild av hela verksamheten. Förslaget medför att varje verksamhetsform/delområde skall redovisas i räkenskapssammandraget.

Regeringen har föreslagit att ansvaret för tillsyn, uppföljning, utvärdering och utveckling av förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen skall övertas av Skolverket under 1997.

Individ- och familjeomsorg

Förslagen till verksamhetsindelning och nyckeltal för individ- och familjeomsorgen har utarbetats dels med utgångspunkt från lagstiftningen i främst socialtjänstlagen (SoL) dels utifrån de krav nationalräkenskaperna och Eurostat ställer på statistiken dels utifrån att det saknas väsentlig information i den nuvarande statistiken.

Den nuvarande statistiken för individ- och familjeomsorg är inte heltäckande. Statistiken beskriver i huvudsak den institutionella vården medan den förebyggande och öppna verksamheten saknas nästan helt. Den strukturella utvecklingen inom den kommunala individ- och familjeomsorgen har under de senaste åren gått från en vård i institutionella former till en vård genom öppna insatser. Föreliggande förslag till statistikstruktur söker korrigera dessa svagheter och bör ge en bättre bild av den verksamhet som idag bedrivs i kommunerna.

Vård och omsorg om äldre och funktionshindrade

Verksamheten för äldre och funktionshindrade föreslås delas upp i var sitt verksamhetsområde, ett verksamhetsområde för vård och omsorg för äldre och ett verksamhetsområde för vård och omsorg för funktionshindrade. Gränsen mellan vad som är insatser för äldre och vad som är insatser för funktionshindrade föreslås gå vid 65 års ålder. Insatser för äldre avser sålunda personer som är 65 år eller äldre medan insatser för funktionshindrade avser personer i åldern 0 till 64 år.

En viktig del i förslaget är att verksamhetsområdena vård och omsorg för äldre respektive för funktionshindrade föreslås delas upp i delområdena, vård, behandling och service i ordinärt boende respektive i särskilt boende.

Uppdelningen har gjorts med utgångspunkt från lagstiftningen i socialtjänstlagen (SoL) hälso- och sjukvårdslagen (HSL)samt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Vägledande har också varit de anspråk på redovisningen som nationalräkenskaperna och Eurostat har.

Förslagen utgår från ett perspektiv med individen i centrum. Den föreslagna indelningen speglar vilka insatser individen får utifrån den lagstiftning som styr verksamheten. Med förslaget erhålls en god

överblick över både insatser och kostnader i bl.a. de olika boendeformerna. Kommunerna bör därmed få bättre mögligheter att styra verksamheten.

Förslagen innebär en mer detaljerad indelning också i räkensskapssammandraget. Detta kan initialt medföra ett merarbete i kommunerna.

9.2.3 Skolsektorn

På skolans område finns sedan slutet av 1980-talet ett väl fungerande system för insamling av uppgifter från kommunerna. Skolverket producerar i sina två årliga rapporter, Jämförelsetal för skolhuvudmännen, i mars- respektive septemberrapporten 211 stycken unika uppgifter om skolans verksamhet. Uppgifterna är uppdelade i tre kategorier: beskrivning av organisation, resurser och utbildningsresultat.

SCB och Svenska Kommunförbundet presenterar i sin rapport Vad kostar verksamheten i Din kommun? sammanlagt 23 olika nyckeltal som rör skolverksamheten.

Skolverksamheten presenteras i dag utifrån en stor mängd insamlade statistiska uppgifter. I arbetet med att finna en struktur för den övergripande nationella uppföljningen inom skolsektorn har utredningen tagit som utgångspunkt att söka fokusera det som är väsentligt i skolverksamheten ur ett övergripande nationellt perspektiv.

De nyckeltal som föreslås ingå i det nationella uppföljningssystemet för skolan bygger på ett urval av idag insamlade uppgifter, vilket innebär att ingen ytterligare uppgiftsinsamling krävs från kommunerna. En stor del av den verksamhetsstatistik som förslaget innehåller insamlas med mätdag den 15 oktober. Denna statistik bör även fortsättningsvis kunna användas för att bilda de föreslagna nyckeltalen.

Skolsektorn indelas i följande verksamhetsområden:

Grundskola
Särskola
Gymnasieskola
Gymnasiesärskola
Komvux
Särvux

Svenska för invandrare (Sfi)

Verksamhetsindelningen i detta förslag följer samma indelning som finns i räkenskapssammandraget (RS-95) varför inga förändringar i detta behöver göras.

Genomgående innehåller förslaget också en uppdelning med avseende på elever i huvudmannens skolor respektive på elever folkbokförda i kommunen. En uppdelning på om verksamheten bedrivs i kommunal regi respektive i regi av andra utförare, dvs andra kommuner, landsting och friskolor, kan då göras. Utbildningsplatser köps till övervägande del från andra kommuner.

Det här framlagda förslaget till uppföljningssystem för skolsektorn ger en tydlig övergripande bild av verksamheten. Den föreslagna insamlingens omfattning är c:a 30 % mindre än Skolverkets nuvarande insamling.

9.2.4 Arbetsmarknadsåtgärder, flyktingmottagande, miljö- och hälsoskydd samt räddningstjänst

För verksamhetsområdena arbetsmarknadsåtgärder, flyktingmottagande, miljö- och hälsoskydd samt räddningstjänst har arbetet inriktats på att kartlägga de nationella målen inom respektive område och med dem som utgångspunkt försöka analysera vilka uppgifter som behövs för uppföljning av kommunernas verksamhet inom dessa områden.

Dessa fyra verksamhetsområden skiljer sig från socialtjänst och skolsektorn i det att här saknas mycket av den tradition att redovisa uppgifter och följa upp kommunernas verksamhet utifrån ett nationellt perspektiv. Det har därför inom dessa områden inte varit möjligt att utgå från en etablerad struktur av insamlade uppgifter. Inriktningen har varit att kartlägga målen och vilka uppgifter som nu insamlas in. Ett fåtal nyckeltal föreslås för respektive område. Kommunernas åtaganden framför allt inom arbetsmarknad och flyktingmottagande varierar kraftigt över tiden varför det är svårt att finna nyckeltal som går att producera i tidsserier över flera år inom dessa nämnda områden.

Det nu framlagda förslagen i bilaga 2 skall därför ses som en utgångspunkt för vidare berarbetning och utveckling av såväl verksamhetsindelning som av nyckeltal.

9.2.5 Finansiering

De finansiella nyckeltal som föreslås har två olika syften. Dels skall de vara till hjälp att analysera den enskilda redovisningsenhetens, dvs en kommuns eller ett landstings ekonomiska resultat och ställning över tiden, dels skall de möjliggöra jämförelser mellan skilda redovisningsenheter.

Det förslag till redovisningslag (prop 1996/97:52) som regeringen lagt på riksdagens bord kommer att underlätta jämförelsen mellan olika redovisningsenheter genom att avvikelser av betydelse från praxis som förekommit tidigare, mer eller mindre kommer att upphöra. Det finns dock skillnader som redovisningslagen inte kommer att hantera. Detta gäller bl.a. skillnader som beror på om verksamheter drivs i bolags- eller i förvaltningsform.

De allra flesta nyckeltalen som presenteras här kan hämtas från resultaträkningen. Praxisutvecklingen i kommuner och landsting har alltmer understrukit resultaträkningens vikt kontra balansräkningen. Balansräkningen är att se som en resultatutredningsbalans som har till främsta uppgift att värdera tillgångar och skulder på ett konsekvent sett för att ge en korrekt resultaträkning. Detta beror bl.a. på att marknadsvärdering av publika tillgångar som gator, parker o dyl., liksom av skolor och andra verksamhetsfastigheter inte så lätt låter sig göras.

Jag har i mitt förslag i stort följt den indelning av nyckeltal som kommunala förnyelsekommittén presenterat i sitt betänkande (SOU 1996:169). Nyckeltalen delas in i fem grupper som skall beskriva situation, kapacitet, potential, risk och styrning.

Situation
Med situation avses den kontroll kommunen eller landstinget har över kostnader och intäkter, d.v.s. det ekonomiska resultatet.

Kapacitet
Med kapacitet avses vilken ekonomisk ställning kommunen eller landstinget har och vilken långsiktig motståndskraft som finns för att möta sämre tider.

Potential
Med potential avses framtida utrymme att påverka kostnader och intäkter.

Risk
Med risk avses kommunens/landstingets riskexponering, dvs hur stor sannolikheten är att externa händelser skall försämra den ekonomiska situationen.

Styrning
Med styrning avses förmågan att följa fastställd budget.

9.3 Definitioner av termer och begrepp

Förslag till definitioner av termer och begrepp som skall ligga till grund för såväl verksamhetsstatistiken, personalstatistiken som det kommunala räkenskapssammandraget (RS) redovisas i bilaga 2. Det utarbetade förslaget utgör en grund för fortsatt bearbetning och utveckling av definitionerna.

Det denna utredning har definierat är de termer och begrepp som den föreslagna indelningen i verksamheter och nyckeltalen har baserats på. Intentionen har varit att finna definitioner som skall gälla generellt utifrån respektive lagstiftning.

Definitioner skall vara enkla, entydiga för att uppfattas lika av alla uppgiftslämnare samt vara operationellt användbara. Entydiga definitioner har stor betydelse för statistikens kvalitet och tillförlitlighet. För att få tillförlitliga uppgifter är det därför viktigt att kommunerna lämnar uppgifter utifrån samma definition. Därför har definitionerna i allt väsentligt formulerats utifrån ett insamlingsperspektiv.

I Skolverkets föreskrift (SkolFS 1995:26) beskrivs och definieras de uppgifter som kommunerna skall lämna för uppföljning och utvärdering av skolväsendet. Utredningen har utgått från de föreskrivna definitionerna i Skolverkets föreskrift (SkolFS 1995:26) men lämnar också

kompletterande definitioner som mer skall ses som förklaringar till nyckeltalen ur ett läsarperspektiv.

Vissa begrepp föreslås vara gemensamma i alla uppgiftsinsamlingar t.ex. begreppet kostnader.

9.4 Räkenskapssammandraget - Ekonomisk basstatistik

Den nationella uppföljningen av den ekonomiska situationen i kommuner och landsting sker till stor del utifrån den bokslutsstatistik som årligen samlas in. Bokslutsstatistiken är grundad på en undersökning som samlat redovisar kommunernas och landstingens kostnader och intäkter.

Från kommunerna samlas uppgifterna in av SCB i det s.k. räkenskapssammandraget (RS). Uppgifterna till det kommunala räkenskapssammandraget skall enligt nuvarande ordning vara inlämnade till SCB senast den 30 april året efter verksamhetsåret.

Från landstingen inklusive de landstingsfria kommunerna är det Landstingsförbundet som samlar in motsvarande bokslutsstatistik, Ekonomisk basstatistik Bokslut, och förmedlar sedan uppgifterna till SCB. Uppgifterna till bokslutsstatistiken skall vara Landstingsförbundet tillhanda vid två tidpunkter. Dels senast den 31 mars avseende den finansiella statistiken i externredovisningen dels senast månadsskiftet maj/juni vad avser uppgifter från internredovisningen. Landstingsförbundet lämnar dessutom till SCB de uppgifter nationalräkenskaperna efterfrågar redan i februari månad. Dessa uppgifter baseras på preliminära bokslutsprognoser som landstingen skall besvara senast den 10 februari året efter verksamhetsåret.

Bokslutsstatistiken innehåller
- Driftredovisning
- Specificering av entreprenader, bidrag och vissa intäkter
- Investeringsredovisning
- Resultaträkning, finansieringsanalys och balansräkning
- Externa utgifter och externa inkomster

Uppgifterna i bokslutsstatistiken används i första hand för rapportering till nationalräkenskaperna (NR) och Eurostat, för riksdagens och rege-

ringens uppföljnings-och informationsbehov samt för produktivitetsstudier. I statliga utredningar används räkenskapssammandraget (RS) ofta för att analysera situationen i skilda kommuner. Statistiken används också för beräkningar av jämförelsetal som presenteras i olika publikationer som bl.a. Vad kostar verksamheten i Din kommun?, Jämförelsetal för socialtjänsten, Social vård och omsorg i Sverige, Statistisk årsbok för landsting samt Jämförelsetal för landstingen.

Svenska Kommunförbundet har i syfte att skapa en gemensam redovisning i kommunerna utarbetat en ny kommunal baskontoplan, Kommun-Bas -95. Indelningen i den nya baskontoplanen tillämpades för första gången i insamlingen till 1995 års räkenskapssammandrag. Ett av syftena med den nya kontoplanen är att medverka till enhetliga definitioner för den externa redovisningen. Detta skall bidra till att förbättra informationen och underlätta utbytet av information inom och mellan olika delar av den offentliga sektorn.

Inom landstingen används olika kontoplaner i redovisningen. En del landsting tillämpar den s.k baskontoplanen andra den s.k L-planen. Inom Landstingsförbundet pågår för närvarande ett arbete med att ta fram en gemensam baskontoplan för landstingen som beräknas vara klar under år 1997. En anpassning av statistiken till den nya baskontoplanen kommer därefter att ske. I flera landsting och på Landstingsförbundet pågår också arbete med att ta fram ett redovisningssystem med inriktning att på ett enhetligt sätt få uppgifter om ekonomi, prestationer och personal för olika verksamheter inom hälso-och sjukvården. Det är ett långsiktigt och omfattande arbete som syftar till att få en bättre styrning av verksamheten.

9.4.1 1995 års kommunala räkenskapssammandrag

För 1995 års räkenskapssammandrag har den nya verksamhetsindelningen som redovisas som bilaga till Kommunbas -95 tillämpats. Den nya verksamhetsindelningen skall vara möjlig att använda oavsett vilken organisationsstruktur den enskilda kommunen valt. Verksamhetsindelningen har även betydelse för olika typer av verksamhetsrelaterade nyckeltal som kan tas fram med hjälp av räkenskapssammandraget. För många kommuner har den nya verksamhetsindelningen vållat betydande svårigheter att lämna korrekta uppgifter till 1995 års räkenskapssammandrag, mycket beroende på att kommunerna inte

hunnit anpassa sina redovisningssystem till den nya strukturen. De största innehållsmässiga problemen med 1995 års räkenskapssammandrag var, enligt SCBs utvärdering av 1995 års räkenskapssammandrag, svårigheter att fördela de gemensamma kostnaderna på alla delverksamheter. Ett annat stort problem var att den egna kommunen hade en annan kontoplan än Kommunbas -95. Det beror emellertid på att Kommunbas -95 inte fanns vid 1995 års ingång. En trolig utveckling är att kommunerna nu successivt anpassar sin redovisning eller helt byter kodplan till Kommunbas-95.

9.4.2 Förändringar i räkenskapssammandraget för år 1998

De föreslagna förändringarna i verksamhetsindelning och förslag till nyckeltal innebär att en motsvarande anpassning av indelningarna i räkenskapssammandraget måste göras. Det är inte möjligt att i denna utredning lägga fram ett färdigt förslag till reviderat räkenskapssammandrag som baseras på dessa förändringar. Några principiella aspekter på ett reviderat räkenskapssammandrag lämnas i det följande.

Strukturen i ett nytt räkenskapsammandrag föreslås vara densamma som idag med verksamhetsområden som rader och kostnader och intäkter som kolumner.

Ett reviderat räkenskapssammandrag skall beakta de föreslagna förändringarna avseende verksamhetsindelning och nyckeltal. Uppgifter som behövs för nationalräkenskaperna och Eurostat (rapporteringen till ESSPROS) bör om det ej kan hämtas eller beräknas på annat sätt också tillgodoses i omarbetningen av räkenskapssammandraget. Vid detaljutformningen av ett nytt räkenskapssammandrag som blir följden av detta förslag bör man också överväga alternativa metoder att samla in sådan statistik som enbart används på riksnivå. Det gäller framför allt en del detaljerade uppgifter som behövs för nationalräkenskaperna och Eurostat. Enligt SCB:s undersökning av 1995 års insamling har kommunerna svårt att redovisa dessa specificeringar.

I ett reviderat räkenskapssammandrag bör också prövas om kommunernas fördelning av kostnaderna för gemensam verksamhet kan begränsas till de större verksamhetsområdena. Fördelningar på delområden kan då göras centralt med hjälp av en fördelningsnyckel.

Sammantaget bör effekterna av ett reviderat räkenskapssammandrag innebära att mängden uppgifter som samlas in inte ökar, trots att antalet delområden inom vissa verksamheter föreslås blir fler än idag. En bättre precision och högre kvalitet på uppgifterna bör vara viktigare än mängden uppgifter. Ett reviderat räkenskapssammandrag bör utformas så att kommunernas arbete med att lämna uppgifter underlättas.

Med utgångspunkt i ovanstående föreslås att SCB ges i uppdrag att, tillsammans med andra intressenter, utforma ett reviderat räkenskapssammandrag inför redovisningsåret 1998. Ett sådant förslag bör vara färdigt att presenteras före sommaren 1997 för att kommunerna skall få möjlighet att anpassa sina redovisnings- och statistiksystem.

9.5 Personalstatistiken

Statens behov av uppgifter om kommunernas personal hämtas till stor del från Svenska Kommunförbundets personalstatistik. Kommunförbundets årliga personalstatistik är baserad på individuppgifter per den 1 november respektive år. Statistiken används som underlag för att analysera både löne-och sysselsättningsutvecklingen i kommunerna. Eftersom en stor del av kommunernas kostnader är personalkostnader, ca 64 % [7]av kommunernas totala kostnader, är skillnader i personalsammansättning en viktig förklaringsfaktor när det gäller att bedöma kostnadsskillnader mellan kommunerna.

Till personalstatistiken insamlas omkring 40 variabler per individ. Genom möjligheten att kunna kombinera olika variabler utgör personalstatistiken en viktig del i ett nationellt uppföljningssystem för kommuner. Den individbaserade statistiken med dess detaljinnehåll gör att det i de flesta fall bör gå att använda personalstatistiken till den nationella uppföljningen.

Uppgifter om personal i offentligt finansierad verksamhet och som bedrivs av andra utförare än av den egna kommunen, skall också ingå som en del i den totala personalstatistiken för att få en heltäckande bild av personaldimensioneringen i landet. Inte minst är detta väsentligt för studier av produktiviteten i verksamheterna. Därför behöver personal-

[7] Enligt Vad kostar verksamheten i din kommun? Bokslut 1995

statistiken för kommunalt anställda kompletteras med uppgifter om personal anställda hos andra utförare.

9.5.1 1995 års personalstatistik

För att begränsa uppgiftsinsamlingen från kommunerna används personalstatistiken också för att beräkna olika jämförelsetal. Den kritik som har riktats mot den nuvarande personalstatistiken har varit bristande överensstämmelse mellan verksamhetsindelningen i den ekonomiska statistiken och personalstatistiken. För 1995 års personalstatistik har den nya verksamhetsindelningen enligt Kommunbas 95 använts antingen genom att kommunerna i sina egna system kodat personalen med rätt verksamhetskod eller genom att Kommunförbundet översatt det av kommunen använda systemet till den nya verksamhetsindelningen. På samma sätt som för räkenskapssammandraget har den nya verksamhetsindelningen vållat kommunerna en hel del problem också när det gäller personalstatistiken. För att få bättre överensstämmelse i både innehåll i och avgränsning mellan olika verksamheter måste en samordning ske mellan ekonomi- och personalsystemen. Den nya verksamhetsindelningen kommer därför också att användas för personalstatistiken, varför det bör bli bättre jämförbarhet i framtiden.

Redovisningen av personal på verksamhetsområde görs inte på samma detaljnivå som den som gäller för ekonomiuppgifterna. Anledningen härtill är att inte mer än *en* verksamhetskod per individ registreras i databasen. Att ha flera verksamhetskoder per individ medför ett administrativt merarbete. Som ett komplement till verksamhetskoder finns också möjlighet att gruppera personalen i olika personalkategorier genom att nyttja de yrkes- och befattningskoder som ingår i personalstatistiken.

10 Databas för uppföljning av kommunal verksamhet

Jag föreslår att SCB, i samråd med statistikansvariga myndigheter, får ett uppdrag att administrera, ajourhålla och vidareutveckla en databas för uppföljning av kommunal verksamhet där insamlade statistiska uppgifter från kommuner och landsting systematiseras i ett gemensamt kommunalt statistiksystem. Vidare föreslås att SCB får ett uppdrag att utarbeta ett förslag till principer för finansiering och avgiftssättning av databasen.

En kommunal databas föreslås där insamlade statistiska uppgifter från kommuner och landsting systematiseras i ett gemensamt kommunalt statistiksystem. Databasen skall innehålla sådana uppgifter som kontinuerligt samlas in av sektorsmyndigheter, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet och SCB för den nationella uppföljningen från samtliga kommuner och landsting. Även andra uppgifter t.ex.strukturella förhållanden som går att bryta ned på kommunnivå bör ingå i databasen. En hänvisning om var sådana uppgifter kan hämtas bör finnas i databasen. Därmed skapas förutsättningar för en samordnad kommunal informationsförsörjning. Syftet med en kommunal databas är att uppgifter som tagits fram inom ramen för Sveriges officiella statistik skall vara lättillgängliga för olika intressenter. En sådan databas skapar förutsättningar att statistik som samlats in kommer till stor användning, att gjorda investeringar i statistisk infrastruktur utnyttjas rationellt och att möjligheten till samkörning mellan olika statistikregister ökar. Genom att basuppgifter i stor utsträckning hämtas in endast en gång undviks dubblerad datainsamling och arbetsbelastningen för uppgiftslämnarna minskar.

10.1 Databasens innehåll

Databasen föreslås innehålla nyckeltal och grundstatistik för nationell uppföljning av kommunalsektorn. Kärnan i den information som skall lagras i databasen består av statistik från de kommunala räkenskapssammandragen med tillhörande verksamhetsstatistik och personalstatistik. Databasen kommer i huvudsak att bestå av kvantitativa basupp-

gifter dvs. sådana uppgifter som enkelt kan åsättas ett numeriskt värde och insamlas på ett enhetligt sätt t.ex. prestationer och kostnader.

Registren i den kommunala databasen skall utformas med en gemensam datateknisk design. Informationen föreslås struktureras så att den kan nyttjas för bearbetning inom en sektor men också för bearbetningar över sektorsgränserna. Beroende på typ av användare skall informationen formas med olika gränssnitt och tillgänglighet. Arbetet med den kommunala databasen bör också inriktas mot att möjliggöra kopplingar med SCB:s övriga databaser.

10.2 Databasens tillgänglighet och gränssnitt

Kontinuerlig tillgång till och möjligheter till uttag från databasen utgör grunden för en ändamålsenlig informationsspridning. Regeringen, statliga myndigheter, kommuner, landsting, forskare och andra intressenter skall på ett enkelt sätt kunna hämta uppgifter för egen bearbetning från den kommunala databasen. För att tillförsäkra hög tillgänglighet till databasen bör offentliga användare erhålla informationen avgiftsfritt. Aktörer utanför den offentliga sektorn som banker, företag etc bör mot en avgift kunna erhålla uppgifter från databasen. Ett förslag bör utarbetas till principer för finansiering och avgiftssättning av databasen.

En vanlig föreställning är att den statistik som inhämtas alltid skall resultera i en skriftlig publikation. Fokus bör istället flyttas till själva databasen för att öka tillgängligheten. Uppgifter skall kunna hämtas så snart data har lagts in i basen. När det sedan anses lämpligt kan en skriftlig publikation framställas.

I databasen lagras de kommunvisa insamlade uppgifterna. Detta grundmaterial är i princip de registrerade och granskade enkätuppgifterna. Dessa uppgifter skall göras tillgängliga för uppgiftslämnarna som skall kunna se sina egna uppgifter och för andra användare, dvs regeringen, statliga myndigheter, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet.

Den enklaste presentationsformen för att redovisa innehållet i databasen är att använda den blankett som uppgifterna samlats in på. Sådan information bör vara tillgänglig så fort inlämnade uppgifterna granskats av den statistikansvariga myndigheten. I presentationen bör det

framgå hur många kommuner som hittills är granskade och därmed finns med i databasen. För användare inom offentlig sektor bör informationen kunna tillhandahållas som matriser som lätt kan t.ex. laddas ned som kalkylark i ett kalkylprogram.

En mer allmän presentation bör göras av de nyckeltal som föreslås ingå i den nationella uppföljningen av kommuner och landsting. En sådan redovisning bör vara lätt tillgänglig för i princip alla som önskar erhålla informationen. Informationen bör lagras med ett sådant ADB- och informationsstöd som gör det möjligt för alla att förstå vad informationen avser. Kraven på beskrivningar och metadata [8] blir därmed stora.

10.3 Teknisk lösning

Ett sätt att få bättre kvalitet och aktualitet i uppgiftsinsamlingen är att förbättra sättet för inrapporteringen/överföringen av uppgifter från kommunsektorn till staten. Den teknik som idag överväger för inhämtning av information är tryckta blanketter eller annat skriftligt material. På senare tid har en utveckling skett mot att inhämta information från kommunerna via disketter. Exempel på detta är insamlingen till det kommunala räkenskapssammandraget och för viss del av skolstatistiken. I de flesta kommuner är den ekonomiska redovisningen datorbaserad liksom till stor del de statistiska uppgifterna inom socialtjänsten och skolsektorn. Detta innebär att det finns goda möjligheter för staten att för sin uppgiftsinsamling använda modern datateknik.

Det finns flera alternativa lösningar för såväl inrapportering som presentation som är tänkbara. Den snabba utvecklingen av Internet gör att det utgör ett huvudalternativ. På SCB pågår för närvarande ett arbete med att bygga upp ett nytt och mer tillgängligt databassystem som bygger till stor del på Internet. Det är t.ex. via Internet möjligt att skapa en samlad ingång som ger ett samordnat intryck men där data kan lagras på olika statistikansvariga myndigheters hemsidor. Länkar mellan hemsidorna gör att användaren av databasen uppfattar den som samlad på ett ställe. Samordningen ligger mer i organisationen av respektive databas och inte i den fysiska lokaliseringen.

Inhämtning från uppgiftslämnare och återrapporteringen till uppgiftslämnare och huvudanvändare skulle med tanke på behörigheten

[8] information om data, dvs data om data

med fördel kunna läggas utanför Internet i t.ex. det bland kommuner vanligt använda kommunikationsprogrammet "first class".

10.5 Genomförande

Den kommunala databasen föreslås byggas upp successivt. För att bygga en databas krävs det dock en mer utförlig kartläggning än ovan av vilka tekniska möjligheter som idag finns och hur de kan utnyttjas.

En kommunal databas förutsätter också ett ökat samarbete mellan de statistikansvariga myndigheterna och SCB.

SCB bör få i uppdrag att ansvara för att utveckla tekniken, ajourhålla och svara för den tekniska samordningen av den kommunala databasen. Ett uppdrag bör också ges till SCB att utarbeta ett förslag till principer för finansiering och avgiftssättning av databasen.

11 Urvalsundersökningar

Jag föreslår att urvalsundersökningar i ökad utsträckning används som metod för uppföljning och utvärdering av kommunal verksamhet. Därvid skall särskilt prövas möjligheten att som urvalsmetod använda en sektorsövergripande kommunpanel.

Uppgifter för uppföljnings-, utvärderings- eller utvecklingsinsatser behöver inte alltid inhämtas från samtliga kommuner. I stället för totalundersökningar, bör i ökad omfattning uppgifter inhämtas via urvalsundersökningar.

11.1 Uppgiftsinsamling med totalundersökningar

Totalundersökningar är nödvändiga när det finns behov av centrala uppgifter om varje enskild kommun. Därutöver kan behov finns av totalundersökningar för insamling av uppgifter för myndigheternas tillsynsverksamhet. Gemensamt för denna typ av uppgifter är att de utgör basdata och kan insamlas på ett enhetligt sätt. Fördelen med totalundersökningar är att inga urvalsfel uppstår. Nackdelen är att totalundersökningar oftast ger ett större bortfall men dessa ger också oftast större mätfel än urvalsundersökningar. Dessutom är totalundersökningar både tids- och arbetskrävande. Däremot är arbetsbördan mindre om en totalundersökning är återkommande över tid och innehåller enkla och lättdefinierade variabler.

Av Statskontorets rapport Statens uppgiftsinsamling från kommunerna (1995:11) framgår att drygt tre fjärdedelar av alla återkommande statliga uppgiftsinsamlingar gentemot kommuner är totalundersökningar. Resterande utgörs av någon form av urvalsundersökning.

11.2 Uppgiftsinsamling med urvalsundersökningar

När uppgifter behövs för att uttala sig om ett förhållande där uppgifter från alla kommuner inte är nödvändigt föreslås istället att någon form av urvalsundersökning används. När syftet är att få underlag för skattningar av tillståndet i nationen i sin helhet kan urvalsundersökningar vara tillräckliga. Andra uppgifter t.ex. uppgifter om kvaliteten i verksamheten kan med fördel insamlas via urval. En fördel med urvalsundersökningar är att de inte är lika arbetskrävande som en totalundersökning sett över en längre tid vare sig för uppgiftslämnarna eller för dem som genomför undersökningen. Därmed blir urvalsundersökningar mindre kostsamma än totalundersökningar. Bortfallet blir mindre än i totalundersökningar. Med ett urval kommuner blir det enklare att kontollera avvikande uppgifter särskilt om kontrollen kräver telefonkontakt. Med urvalsundersökningar erhålls alltid ett urvalsfel. Om urvalet är slumpmässigt kan felet beräknas.

För alla typer av undersökningar är det viktigt att undersökningen är väl förberedd och att kommunerna i förväg känner till undersökningen. De i undersökningen ingående variablerna skall vara väl definierade. Dessutom skall kommunerna vara motiverade att lämna korrekta uppgifter och att de för egen del får användning av den statistik som erhålls från undersökningen.

11.2.1 Kommunpaneler

En intressant variant på urvalsundersökningar utgör kommunpanelen. Socialstyrelsen har i samarbete med SCB utvecklat metoden och använder denna för insamling av uppgifter via en kommunpanel.

Kommunpaneler är i först hand ett instrument för utvärdering. Grundidén med paneler är att ett slumpmässigt urval kommuner, i storleksordningen 20-25 procent, ingår i panelen och där ett urval görs stratifierat, t.ex. i kommuntyper. Statifieringsvariabler kan vara olika kommunegenskaper. En kommun ingår i panelen under ett antal år, t.ex. fem år, och en andel av urvalet, i exemplet en femtedel, byts ut varje år.

En kommun som ingår i urvalet måste under några år ta på sig en extra insats ifråga om uppgiftslämnande men blir i gengäld under många år befriad från att medverka i denna form av urvalsundersökningar. Den kan som medlem i panelen omfördela sina resurser, förbereda sig för uppgiften och ges riktat informationsstöd. Panelmetoden förväntas därför ge högre kvalitet på uppgiftsunderlaget.

Arbetet med urvalsundersökningar bör kunna förenklas om man använder en sektorsövergripande panel för olika slags urvalsundersökningar. Det finns en skepsis mot möjligheten att använda en sådan panel då man befarar att urvalet inte kan göras lika effektivt som när man anpassar det till sektorns speciella behov eller att antalet kommuner i panelen blir alltför stort jämfört med uppställda kvalitetskrav. Mot bakgrund av min bedömning att det finns ett stort och växande behov av sektorsövergripande analyser baserade på urvalsundersökningar anser jag dock att man bör pröva att utforma en panel som omfattar flera sektorer. Sektorsövergripande analyser kan försvåras avsevärt om sektorsmyndigheterna arbetar med helt olika urval.

SCB bör därför få i uppdrag att undersöka möjligheten till att ta fram en modell för en sektorsövergripande kommunpanel och därvid särskilt belysa de särskilda urvalsproblemen med en sådan panel. En alternativ lösning skulle kunna vara att för tex skola och socialtjänst ha separata paneler med samma metodansats.

Om man efter genomförd analys finner det möjligt att införa en sektorsövergripande panel måste ett ansvar utpekas för samordning av panelen.

12. Redovisning på stadsdelar

Jag föreslår att de tre storstäderna i redovisningen till den nationella uppföljningen presenteras dels på kommunnivå, dels på stadsdelsnivå.

Insamlade uppgifter från alla kommuner behöver inte alltid i den nationella uppföljningen redovisas för varje enskild kommun. Uppräkning till riksgenomsnitt är tillräckligt i många fall. För vissa kvantitativa uppgifter föreligger dock ett behov av att se varje enskild kommun redovisad. I dessa fall bör redovisning av vissa uppgifter för de tre storstäderna också göras på stadsdelsnivå.

Alla tre storstäder, Stockholm, Göteborg och Malmö har indelat staden i stadsdelar. Stockholms stad är från och med 1997 indelad i 24 stadsdelsnämnder. På likartat sätt är Göteborg indelat i 21 stadsdelsnämnder och Malmö har från 1996 10 stadsdelar. Stadsdelsnämnderna har tilldelats ansvaret för merparten av den kommunala servicen på lokal nivå. I alla tre storstäderna har stadsdelsnämnderna främst ansvar för barn- och ungdomsverksamhet, individ-och familjeomsorg, äldre-och handikappomsorg, grundskolan, viss fritid och kulturverksamhet, kommunala arbetsmarknadsåtgärder samt viss skötsel av gator och parker. Därtill har några ytterligare uppgifter med olika utformning i de tre städerna överförts till den lokala nivån.

Stadsdelarna blir därmed lika stora som små eller medelstora kommuner. Syftet med en redovisning på stadsdelsnivå, av sådana verksamheter som stadsdelsnämnderna har ansvar för, är att skapa möjligheter att analysera och göra jämförelser mellan olika stadsdelar i den egna staden eller med stadsdelar i de andra storstäderna men även med andra kommuner med likartade förhållanden. I kontakten med storstadskommunerna har det framkommit att det är fullt möjligt att redovisa verksamheten på stadsdelsnivå. Tidpunkten och omfattningen av redovisningen behöver inte nu läggas fast utan kan finna sina former under en övergångsperiod. Det finns emellertid ingen anledning att staten skall ha större detaljkunskap om förhållanden i de mindre kommunerna än om förhållanden inom skilda stadsdelar i de tre storstäderna och därför bör en sådan utökad presentation genomföras så snart som möjligt.

13 Bättre aktualitet i uppgifterna

Jag föreslår att uppgiftsinsamlingen till räkenskapssammandraget (RS) delas upp i två omgångar. Jag föreslår att kommuner och landsting skall lämna årliga ekonomiska uppgifter hänförliga till externredovisningen exklusive den sammanställda redovisningen senast den 28 februari året efter verksamhetsåret. Årliga ekonomiska uppgifter från internredovisningen inklusive den sammanställda redovisningen skall lämnas senast den 31 mars året efter verksamhetsåret.

Jag föreslår också att staten tillsammans med Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet samt representanter från kommuner och landsting informerar leverentörer av ekonomisystem om den statliga uppföljningen och de därpå följande uppgiftsbehoven för att påskynda utvecklingen av datatekniska lösningar som underlättar kommunernas arbete med räkenskapssammandraget och tillhörande personal- och verksamhetsstatistik.

13.1 Ökade krav på information om kommunsektorn

Införande av mål- och resultatstyrning av statlig och statligt helt eller delvis finansierad verksamhet ställer ökade krav på information om måluppfyllelsen i den verksamhet som bedrivs i den kommunala sektorn. Statens behov av information om den ekonomiska utvecklingen och utvecklingen av verksamheten i kommunsektoren har inte minskat genom införandet av generella statsbidrag. Sådan information erhålls inte längre genom den statistik som staten tidigare fick med de specialdestinerade statsbidragen.

I och med att statistik används i allt större utsträckning ökar kraven på statistikens aktualitet, kvalitet och tillgänglighet. Därför är det väsentligt att den framtida statistiken utformas så att uppgifterna kan användas på både statlig och kommunal nivå. Detta bör öka motivationen att lämna statistik med bra kvalitet. Att lämna uppgifter till statlig statistik har inte prioriterats av kommuner och landsting. Eftersom statistiska uppgifter av hög aktualitet och kvalitet efterfrågas i allt större ut-

sträckning måste uppgiftslämnarna ta både tid och engagemang i anspråk. Inaktuella uppgifter begränsar värdet på statistisk information och gör att informationen blir föga användbar. En förbättrad aktualitet är därför den strategiskt viktigaste frågan för att öka användarnyttan och därmed förbättra kvaliteten i uppgiftsinsamlingen.

Det bör ligga såväl i statens som i kommunernas och landstingens intresse att aktualiteten i de uppgifter som samlas in förbättras så att uppgifterna också kan nyttjas för kommunernas/landstingens eget budget - och uppföljningsarbete. För att kommunera skall få nytta av de uppgifter som staten samlar in bör dessa finnas tillgängliga för kommunerna redan i maj månad.

13.2 Bokslutsprocessen i kommuner och landsting påskyndas

Ett sätt att förbättra aktualiteten i de uppgifter som är ekonomiskt relaterade är att påskynda bokslutsprocessen i kommuner och landsting. Tidpunkten för färdigställandet av bokslutet i kommuner och landsting har en central funktion för aktualiteten i uppgifterna. Uppgifter från kommunernas och landstingens bokslut, det sk räkenskapssammandraget, bör inlämnas till staten vid en väsentligt tidigare tidpunkt än vad som nu sker. Att få fram uppgifter tidigare skulle öka både statens och kommunernas nytta av dem.

Uppgifterna till de kommunala räkenskapssammandragen skall enligt nuvarande ordning vara inlämnade till SCB senast den 30 april året efter verksamhetsåret. Endast ett fåtal kommuner lämnade 1995 års räkenskapssammandrag på utsatt tid. Anledningen är bl a att kommuners och landstingens egna bokslutsarbete drar ut på tiden. Andra orsaker kan vara att kommunerna har svårt att finna rationella metoder som underlättar att lämna statistiska uppgifter eller att arbetet med att lämna statistik inte tillräckligt har prioriterats. Den tid det tar att besvara uppgifterna till räkenskapssammandraget varierar mellan olika kommuner. Enligt SCB:s utvärdering av 1995 års räkenskapssammandrag varierar tiden för besvarandet mellan 2 till 92 arbetsdagar. Genomsnittlig tid för att besvara enkäten uppgick till 20 arbetsdagar. Att svarstiderna varierar så mycket beror delvis på en stor omläggning av räkenskapssammandraget. 1995 års räkenskapssammandrag är helt nytt och är den största omläggningen under de senaste 20 åren. Den stora spridningen av svarstiderna tyder på att det bör finnas möjligheter för

kommunerna att utveckla effektiva metoder för att förmedla information bl. a till staten.

13.3 Uppgifter från externredovisningen lämnas tidigare

Bestämmelser om räkenskapsföring och redovisning för kommuner och landsting finns i 8 kap. kommunallagen (KL 1991:900). Bestämmelserna där är relativt översiktliga och bygger i allt väsentligt på traditionen att utvecklingen av praxis sköts inom kommunsektorn. Regeringen har nyligen överlämnat ett förslag till riksdagen om att införa en kommunal redovisningslag som innebär en tydligare reglering av kommunernas och landstingens externredovisning.

Till räkenskapssammandraget (RS) lämnas uppgifter både från externredovisningen och internredovisningen. Externredovisningen omfattar, enligt förslaget till kommunal redovisningslag, resultaträkning, balansräkning, finansieringsanalys samt en sammanställd redovisning. Uppgifterna från externredovisningen lämnas både för redovisningsenheten kommunen/landstinget och koncernen där även de kommun/landstingsägda företagen ingår. Uppgifterna från kommunerna skall enligt nuvarande ordning vara inlämnade till SCB senast den 30 april året efter verksamhetsåret. För landstingens del skall uppgifterna lämnas senast den 31 mars.

Vid förfrågningar i några kommuner och landsting har det framkommit att en årsredovisning enligt vissa minimikrav i kommuner och landsting bör kunna vara klar att överlämnas till revisorerna redan i månadsskiftet januari/februari året efter verksamhetsåret. Förutsättningar bör finnas att lämna uppgifter från i första hand externredovisningen redan under februari månad. Detta gäller med undantag för den sammanställda redovisningen.

Mitt förslag är att *insamlingen till räkenskapssammandraget (RS) delas upp i två delar*, en del som omfattar uppgifter från externredovisningen och en del som omfattar uppgifter från internredovisningen. En sådan uppdelning tillämpas redan för landstingen. Från externredovisningen erhålls de finansiella uppgifterna och från internredovisningen erhålls verksamhetsindelade ekonomiska uppgifter.

Jag föreslår att kommuner och landsting senast den 28 februari året efter redovisningsåret skall inlämna uppgifter från externredovisningen exklusive den sammanställda redovisningen (koncernredovisningen).

13.4 Uppgifter från internredovisningen lämnas tidigare

Internredovisningen styrs inte av vedertagna modeller och principer som externredovisningen gör. Det finns inte heller någon lag som reglerar internredovisningen. Internredovisningen påverkas av kommunernas och landstingens val av styrprinciper, organisation, verksamhetsinriktning m.m.

Uppgifter från internredovisningen skall kommunerna lämna senast den 30 april och landstingen skall lämna motsvarande uppgifter senast den 31 maj.

Kommunernas arbete med att lämna tillförlitliga uppgifter har försvårats av att både staten och kommunerna använder olika definitioner, olika verksamhetsindelningar och olika kostnadsfördelningar i den statistiska informationen. Om kommunerna än mer anpassar sina system till den nya verksamhetsindelningen och till den nya kontoplanen i KommunBas -95 underlättas uppgiftslämnadet och därmed kan uppgifter lämnas snabbare. Den nya verksamhetsindelningen används från verksamhetsåret 1995 för redovisning till den kommunala bokslutsstatistiken. Denna utredning har sett som en huvuduppgift att, med 1995 års erfarenheter och med denna utrednings ambition om ökad samordning, vidareförädla denna verksamhetsindelning med gemensamma begreppsdefinitioner.

Målet för kommunerna bör vara att internredovisningen, vid sidan av att vara ett stöd för den egna organisationsutformningen och ekonomistyrningen så långt det går också anpassas till uppgiftslämnadet till räkensskapssammandraget. Detta bör i stor utsträckning kunna lösas inom de redovisningssystem kommuner och landsting använder. Efterkalkyleringen i samband med att räkenskapssammandraget besvaras kan då minimeras.

Den struktur med enhetliga definitioner som föreslås i denna utredning bör underlätta för kommunerna att lämna uppgifter. Uppgifter till räkenskapsssammandraget bör därmed kunna lämnas vid en betydligt

tidigare tidpunkt än vad som idag sker. Jag föreslår att kommuner och landsting senast den 31 mars året efter redovisningsåret skall lämna uppgifter från internredovisningen inklusive den sammanställda redovisningen (koncernredovisningen) samt relevanta verksamhetsuppgifter för den övergripande nationella uppföljningen.

13.5 Informationsspridning

Staten kan medverka till att förbättra aktualiteten och kvaliteten i uppgiftsinsamlingarna genom att öka motivationen och förståelsen i kommuner och landsting för uppgiftsinsamlingens betydelse och peka på vilket värde den har både för statens och för kommunsektorns uppföljning av verksamheten.

För att öka kommunsektorns motivation måste statens informationsbehov förtydligas så att det klart framgår vad informationen skall användas till. Staten bör i god tid före aktuellt redovisningsår lämna information om vilka uppgifter som krävs för att kommuner och landsting skall kunna utforma sina redovisnings- och informationssystem på ett ändamålsenligt sätt. Informationen bör riktas till såväl anställda som till politiker men också till revisorer och dataleverentörer. Information kan t.ex.lämnas vid regionala konferenser. Att visa på "goda exempel" är ett annat sätt. Sådana informationsinsatser bör ske i samarbete med berörda sektorsmyndigheter, SCB och Svenska Kommunförbundet respektive Landstingsförbundet.

Kommunerna har ett behov av att effektivisera uppgiftslämnandet. I SCB:s utvärdering av 1995 års räkenskapssammandrag efterfrågas tekniskt stöd av många kommuner för att kunna utveckla egna modeller för informationshantering. Ett sätt att stödja en sådan utveckling är att staten tar initiativ till en dialog om behovet av och kraven på statistiska uppgifter med de dataföretag som levererar ekonomisystem. Detta bör ske tillsammans med Svenska Kommunförbundet respektive Landstingsförbundet och representanter från ett antal kommuner och landsting. Programleverantörerna kan, för att underlätta kommuneras arbete att ta fram erfoderlig statistik, leda en utveckling av t.ex. redovisningsmodeller och finna tekniska lösningar som sammanför olika uppgifter. En uppgift kan vara att översätta olika kontoplaner till strukturen i räkenskapssammandraget. De moderna ekonomisystemen klarar ofta att hantera en sidoordnad verksamhetsstruktur genom s. k skuggkoder vilket underlättar uppgiftslämnandet. Till stor del är det en

engångsinsats att anpassa kodplanen alternativt skuggkodplanen i ekonomisystemen till den uppgiftsstruktur som krävs för anpassningen till räkenskapssammandraget.

13.6 Är detta möjligt att genomgöra ?

Förslaget att öka aktualiteten i den ekonomiska uppföljningen innebär en väsentlig höjning av ambitionsnivån jämfört med dagens situation. När man bedömer tidpunkten för statistikinlämning måste även hänsyn tas till de insamlade uppgifternas kvalitet. Det är dock viktigt att redovisningen av de uppgifter som skall ingå i det nationella uppföljningssystemet kan göras snabbare. Är kvaliteten på den insamlade statistiken bra kan granskningen hos statistikproducenterna minimeras.

Flera skäl talar för en tidigareläggning av uppgiftsinlämningen:

- Förslaget i regeringens proposition (1996/97:52) om den kommunala redovisningen stramar upp kommunernas och landstingens redovisningsprinciper vilket minskar möjligheten för "kommunspecifika" dispositioner.

- Propositionen(1996/97:52) innehåller krav på att kommuner och landsting skall upprätta minst en delårsrapport under året. Tillsammans med ökade krav på den löpande uppföljningen som följer av balanskravet bör detta leda till att såväl aktualitet som kvalitet ökar i den ekonomiska redovisningen.

En tidigare tidpunkt innebär förändrade rutiner i kommunernas och landstingens bokslutsarbete. Detta är dock en engångseffekt.

Uppgifterna som lämnas vid den föreslagna tidpunkten kan normalt inte vara reviderade och bör betraktas som preliminära. Det är inte heller idag något formellt krav att dessa uppgifter skall vara reviderade och beslutade av fullmäktige. Jag anser att det är fullt tillräckligt att de ekonomiska uppgifterna till räkenskapssammandraget hämtas från tjänstemännens förslag till bokslut även innan det presenteras kommunstyrelsen. Viss följsamhet mellan de uppgifter som lämnas till staten och den politiska behandlingen i kommunen bör dock finnas. Eventuella kompletteringar kan, om så erfordras, göras efter revision och den politiska behandlingen i kommunfullmäktige. Förfrågningar tyder på att det är ytterst sällsynt som kompletteringar i bokslutet er-

fordras grundade på den politiska processen. Sent upptäckta felaktigheter i bokslutet korrigeras alltid.

Man kan hysa berättigade tvivel om kommuner och landsting klarar av att lämna uppgifter vid denna betydligt tidigare tidpunkt. Framförallt kan svårigheter förväntas första året innan nya tidsplaner och interna rutiner trimmats in. Kommuner och landsting har emellertid mest att vinna på en sådan skärpning i alla led att resultaten av uppgiftsinsamlingen återförs till dem väsentligt tidigare än nu och så tidigt att de kan utgöra ett värdefullt underlag i den egna uppföljningen av verksamheten och inför budgetarbetet. Som motprestation bör staten på olika sätt underlätta denna process bl.a. genom att staten tidigt informerar om vilka uppgifter som kommer att samlas in. Dessutom kan staten informera programleverentörerna vilka behov och krav som ställs på innehållet i den nationella uppföljningen och därmed ge dem möjlighet att finna datatekniska lösningar som underlättar arbetet med uppgiftsinsamling. Vidare måste staten skärpa sin egen hantering så att tiden för bearbetning av det inlämnade materialet förkortas. Målet måste vara att bearbetat material är återfört till kommunsektorn senast under maj månad året efter verksamhetsåret.

14 Benchmarking - ska staten stödja den lokala processen ?

Jag föreslår att staten stödjer benchmarkingprojekt som ett sätt att skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet i kommuner och landsting.

14.1 Benchmarking

Det är värdefullt både för staten och för kommunsektorn att den kommunala verksamheten bedrivs på ett effektivt sätt. Ett sätt att få effektiva kommuner och landsting är att dessa jämför sig med varandra. Benchmarking är en metod för att sprida information och idéer som kan användas för att utveckla och förbättra den egna verksamheten. Benchmarking innebär att man genom systematiska jämförelser lär sig av dem som är bäst eller ledande inom det område som man vill förbättra och utveckla. Metoden innebär ett ömsesidigt informationsutbyte mellan två eller fler parter. Verksamheten mäts löpande genom att använda ett antal sk referenspunkter för att jämföra resultatet med andra enheter som har identifierats som ledande på området. Med benchmarking fokuseras inte enbart slutprestationen utan även arbetsmomentet och processer inom organisationen. Benchmarking innebär att utifrån jämförelser ifrågasätta och utveckla det egna arbetssättet så att verksamheten kan förbättras och effektiviseras. Tillvägagångssättet är inte en avgränsad företeelse utan skall vara ett verktyg för löpande styrning av organisationen och för utveckling av verksamheten. Vad som skiljer benchmarking från andra jämförelser är det systematiska angreppssättet kombinerat med en uttalad förändringsambition. En förutsättning för ett bra genomförande av benchmarking är en aktiv medverkan på alla nivåer i kommuner och landsting.

14.2 Varför skall staten stödja benchmarking i kommuner och landsting ?

Benchmarkingmetoden kan vara ett sätt för staten och kommunsektorn att gemensamt t.ex. utveckla förmågan att bättre mäta effektivitets- och

produktivitetsutvecklingen i sektorn. Att medverka till att sprida kunskap mellan kommunerna och landstingen genom att bl.a.visa på goda exempel kan vara ett sätt för staten att följa utvecklingen i kommunsektorn.

Skillnader i kostnad för olika verksamheter mellan kommuner kan bero på skillnader i verksamheten eller på olika befolkningsstruktur men också på fel i inregistreringen av data. Det ankommer på varje enskild kommun eller landsting att se till att uppgifter tas fram som möjliggör korrekta jämförelser dem emellan.

Ett viktigt stöd för de kommunala jämförelserna är att uppgifterna i den kommunala databasen, som föreslås i denna utredning, är konsistenta och av god kvalitet och att databasen är lättillgänglig. Om kommuner och landsting har tillgång till jämförande statistik av tillförlitlig kvalitet kan statistiken vara ett medel för dem att själva initiera åtgärder som kan leda till att verksamheten bedrivs effektivare.

En uppföljning som baseras på aktiva jämförelser inom kommunsektorn bör också kunna stödja de statliga sektorsmyndigheternas arbete med utvärdering och utveckling av verksamheten i sin sektor.

Det ligger således i statens intresse att kommuner och landsting jämför sig med varandra så att det samhällsekonomiska utrymmet används på ett effektivt sätt. Därför bör staten medverka till att benchmarking görs inom alla verksamhetsområden i alla kommuner och kommuntyper. Staten bör överväga att stödja den lokala processen i kommunsektorn genom att biträda intresserade kommuner och landsting med att t.ex. skapa analysmodeller samt att bidra till att extern utvärdering av dessa modeller sker och att resultaten blir allmänt tillgängliga.

15 Framtida utveckling

Jag föreslår att samordningsfunktionen inom regeringskansliet förstärks för den övergripande uppföljningen av kommunsektorn.

15.1 Organisation

15.1.1 Behovet av samordning

I utredningsdirektiven anges att förslag skall lämnas på hur samordning, god kvalitet, jämförbarhet och aktualitet i de nationella nyckeltalen skall bibehållas och utvecklas framöver.

Samordnade statistiska uppgifter av god kvalitet behövs för statens uppföljning och styrning av kommunsektorn. Detta leder till ett behov av en övergripande och samordnande funktion. En samordnande funktion skall ha ansvaret för att samordna den övergripande nationella uppföljningen av kommuner och landsting. En sådan funktion kan också svara för att den nödvändiga dialogen mellan olika parter upprätthålls. Samordning av begreppsdefinitioner och standarder vid dataöverföring är exempel på aktiviteter som kräver samverkan mellan flera aktörer. En samordnande funktion kan även aktivt medverka i metodutvecklingen inom verksamhetsområdet. En viktig uppgift för en samordningsfunktion är att identifiera intressanta frågeställningar så att statistikproduktionen utvecklas mot att tillgodose behovet av sektorsövergripande analyser. Även för kommunerna och landstingen kan sådana analyser var ett viktigt redskap för den egna styrningen och uppföljningen. Allt detta sammantaget pekar på ett behov att skapa nya arbetsformer i departement och myndigheter av sektorsövergripande karaktär. En samordnande funktion kan också behövas för andra uppgifter med kommunal anknytning.

15.1.2 En samordande funktion

I dag saknas en central instans som har till uppgift att samordna statens uppföljning av kommunsektorn. Det grundläggande problemet är att staten hitintills inte haft en övergripande central funktion för uppföljning och utvärdering av kommunsektorn. De departement som har haft ansvaret för kommunfrågorna har inte haft en motsvarande myndighet knuten till sig. Detta talar för att det finns ett principiellt behov av att en sådan samordnande funktion skapas för att klara samordningen gentemot kommunsektorn.

Statsförvaltningen är i huvudsak organiserad med sektoriellt indelade departement och myndigheter vilket medför att i första hand sektorsintresset bevakas. Den centrala politiska samordningen har varierat över tid. Kommundepartement, Inrikesdepartement, Civildepartement, Finansdepartement och nu senast Inrikesdepartementet har svarat för samordningen av olika sektorsintressen gentemot kommunsektorn. Särskilt Finansdepartementet har genom sin samordning av rikets finanser varit, i praktiken, ett starkt samordnande organ. Inte i någondera av fallen har det dock funnits en central myndighet som har haft en motsvarande samordnande uppgift gentemot kommunvärlden.

Även kommunerna själva har organiserats och styrts efter en sektorsindelad modell. Likaså har Svenska Kommunförbundet i huvudsak varit organiserat enligt sektorsprincipen. Lagstiftningen är också i stort sett sektorsinriktad. I kommunerna tycks dock denna trend numera vara bruten. Den nya kommunallagen (KL 1991:900) har givit kommunerna stort handlingsutrymme att själva organisera sin verksamhet. Det har i många fall lett till att verksamheter slagits samman och integrerats över sektorsgränserna. Kommunerna bedriver en komplex verksamhet vars gränser mellan verksamhetsområden numera inte är så strikta. Gränserna i den dagliga driften är heller inte så skarpa mellan den obligatoriska, lagreglerade verksamheten och den frivilliga verksamheten.

Av tradition har de samordnande uppgifterna lösts av statsmakterna på olika sätt. Ibland har samordningen lösts av en specialistmyndighet, som t.ex. SCB och ibland har en sektorsmyndighet fått särskilt uppdrag att sköta samordningen. Andra sätt har varit att tillsätta en statlig ut-

redning eller en kommitté. Åter ett annat sätt har varit att uppdra till en delegation att handha en tillfällig uppgift. Jag ser detta som olika nödlösningar i brist på en centralt samordnande funktion.

Andra alternativa vägar att lösa den statliga samordningen av den övergripande nationella uppföljningen kan finnas. Ett alternativ kan vara att låta samrådsgruppen för kommunal finansstatistik få i uppdrag att samordna, vidmakthålla och vidareutveckla uppgiftsinsamlingen. En annan möjlighet är att lägga ansvaret för de samordnade uppgifterna i en delegation mellan regeringen och berörda sektorsmyndigheter. Ett exempel på en sådan lösning är att Inrikesdepartementet överväger att uppdra till en ideell förening, med staten, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet som medlemmar, att svara för samordningen av den kommunala redovisningen. Åter en annan möjlig lösning är att ålägga en statlig myndighet att samordna, bevaka och vidareutveckla statens uppföljning av hela kommunsektorn. En sådan myndighet skulle utgöra ett instrument för staten att samordna sektorsmyndigheterna och därmed hålla ihop statens intressen gentemot kommunsektorn.

I och med Sveriges inträde i EU kan den svenska förvaltningsmodellen med små departement och relativt stora självständiga myndigheter te sig alltmer tungrodd mot bakgrund av den snabba beslutsprocessen i EU. En utveckling mot att även Sverige måste anpassa sin förvaltningsorganisation till den gängse i Europa kan innebära att staten måste överge den nuvarande förvaltningsmodellen med små departement och stora verk. En alternativ tanke till en central myndighet, skulle då vara att redan nu förstärka Inrikesdepartementet, med resurser för bl a samordning av den nationella uppföljningen gentemot kommunsektorn. Om Sverige haft samma förvaltningsmodell som länderna i Europa har, hade nuvarande Inrikesdepartement varit det organ som samordnat kommunfrågorna.

I avvägningen mellan de nu skisserade alternativen finner jag att den bästa lösningen skulle vara att låta en enhet inom Inrikesdepartemenetet vara den instans som samordnar statens övergripande uppföljning av kommunsektorn. En sådan enhet inom departementet skulle därmed få uppgifter av myndighetskaraktär. En fördel med en sådan lösning är att enheten relativt lätt kan organiseras i en given organisationsstruktur. En annan fördel är också att regeringen själv utgör den styrande kraften över de myndigheter som handhar kommun- och landstingsfrågor.

Ansvaret kan, om det bedöms vara en bättre lösning, utan större svårigheter, överföras till en central myndighet, ett kommunverk.

Ansvarsområdet för en central funktion för uppföljning av kommunsektorn föreslås vara att

- samordna uppgiftsinsamlingen mellan sektorsmyndigheterna och vidmakthålla god kvalitet, aktualitet och jämförbarhet i uppgifterna för den nationella uppföljningen

- vidareutveckla de nationella nyckeltalen med tillhörande definitioner

- ansvara för den kommunala databasens fortbestånd och utveckling

- initiera och leda sektorsövergripande analyser för t.ex. produktivitets- och effektivitetstudier.

Om regeringen följer detta förslag är det naturligt att detta samordnas med ansvaret för den årliga skrivelsen om utvecklingen inom den kommunala sektorn och ansvaret för att följa och utveckla det kommunala utjämningssystemet.

15.2 Uppföljning och utveckling av produktivitet och effektivitet

Att förbättra möjligheterna till uppföljning inom kommunsektorn är ett uttalat syfte med ansträngningarna att effektivisera uppgiftsinsamlingen. Regeringen har också, parallellt med denna utredning, uppdragit åt Statskontoret att bl.a. lämna förslag till hur en återkommande uppföljning av produktivitetsutvecklingen i kommuner och landsting kan åstadkommas. Jag har under utredningstiden samrått med Statskontorets utredare i dessa frågor och stämt av att vi har en gemensam syn på problembilden och behovet av utvecklingsinsatser. I detta avsnitt anges översiktligt inriktningen av dessa.

Tidigare har påtalats vikten av att i linje med målstyrningsfilosofin inrikta arbetet än mer på att följa upp utvecklingen av effektivitet. Det är en allvarlig svaghet att statens uppföljning i så stor utsträckning enbart är inriktad på produktion och produktivitet och i så ringa omfattning på effekter och effektivitet. Det finns flera orsaker till de brister som finns på detta område.

En sådan är bristen på distinktion i användningen av begreppen produktivitet och effektivitet. Produktivitet så som ordet använts i denna utredning står för relationen mellan den mängd produktion som utförs och de resurser som sätts in för att åstadkomma denna produktion. Effektivitet står för den grad av måluppfyllelse som uppnås genom verksamheten ifråga, ställd i relation till resursinsatsen. I många sammanhang används uttrycken som synonymer. Det är någorlunda försvarligt om man säkerställer att de vidtagna åtgärderna i produktionen verkligen leder till de uppsatta målen. Inom offentlig serviceproduktion är sambanden mellan åtgärder och effekter i de flesta fall mycket komplexa och ganska osäkra.

Den mest centrala orsaken är dock problemen med mätning. Primärt är det frågan om vad man skall mäta. Lättast är att identifiera och mäta de insatta resurserna. Produkten kan av olika skäl vara svår att identifiera. Inom varuproduktion får man vanligen en homogen produkt som säljs på en marknad och därför har ett pris. Inom offentlig tjänsteproduktion är produkten ofta själva processen som utgör tjänsten. Den varierar därför mellan olika utförare av tjänsten och produkten är därför sällan

homogen. Produkten säljs inte heller på en marknad, har inte alltid en tydlig kund och åsätts inte något pris. Produktens värde och för vem den har ett värde kan vara svårt att bestämma och än svårare att mäta.

Det kan därför vara svårt, ibland i princip omöjligt, att få ett entydigt mått på produktiviteten. Jämförelser mellan olika sektorer är därför sällan meningsfulla. Däremot är det möjligt att mäta produktivitetens utveckling över tiden och också exempelvis mellan olika kommuner om man har kontroll över att man mäter samma sak och med samma mätmetoder. Det pågår ett utvecklingsarbete kring detta i flera kommuner. En vidgad användning av benchmarking skulle avgjort öka förmågan i kommunvärlden att hantera mätproblemen.

En annan central orsak som har samband med mätproblemen är avsaknaden av operativa mål. De flesta nationella mål liksom lokala politiska mål är formulerade som inriktningsmål och inte sällan vaga sådana. Styreffekten blir begränsad om de inte görs operationella, dvs. formuleras i uppföljningsbara termer och tidssätts så att målen skall uppnås före en viss tidpunkt eller under en viss period. Svårigheten att mäta kan vara en anledning till att de nationella målen så sällan görs operationella. I stället har kommunerna haft att själva omtolka inriktningsmålen till operationella effektmål. Staten måste ta vara på den kunskap som därvid utvecklas inom kommunvärlden när det gäller att bemästra mätproblemen och i framtiden inrikta sig på att lägga fast mätbara effektmål. Inom områden där sådana saknas blir uppföljning föga meningsfull.

Huvudsakligen inriktades uppföljningen av kommunernas verksamhet i det tidigare styrsystemet mot produktionen. I det nya styrsystemet skall uppföljningen istället koncentreras mot resultaten och effekterna av åtgärderna. Det är en betydande förändring av metoder och underlag för uppföljning som därmed krävs. De effekter som eftersträvas handlar om att uppnå vissa tillstånd i samhället vilket oftast är liktydigt med tillstånd eller beteenden hos befolkningen. Uppgifter om detta kan ibland men långt ifrån alltid fångas via den uppföljning av produktionen som hitintills varit vanligast förekommande. Nya problem dyker också upp vid sådan uppföljning. Ett sådant är tidsaspekten. En åtgärd, en produktion av något slag, kan ibland få omedelbara resultat men vanligen är att den först på längre sikt har effekt på tillståndet i samhället. Sambandet mellan åtgärd och effekt kan då vara svårtolkat. Till detta kommer komplexiteten i sambanden mellan åtgärder och effekter. För att uppnå en viss effekt, ett tillstånd i samhället, krävs det vanligen

en lång rad åtgärder, som sätts in inom olika verksamhetsområden. På motsvarande sätt kan en viss åtgärd få ett flertal effekter som kan avläsas inom olika samhällssektorer. Entydiga samband mellan en åtgärd och en effekt låter sig då inte fångas med enkla statistiska uppgifter.

Det behöver därför utvecklas förbättrade metoder för uppföljning av den kommunala verksamheten. Sektorsvis uppföljning blir inte tillräcklig utan måste kompletteras med en sektorsövergripande och sannolikt måste denna utökas på bekostnad av den sektoriella. Även här kan en ökad användning av benchmarking bli ett viktigt redskap för utveckling. Benchmarking är primärt ett instrument för produktivitets- och effektivitetsjämförelser under kontrollerade former. Samma metod och samma underlag kan emellertid också användas för att ge återkoppling till politikerna om samband mellan effekter och åtgärder och därmed kostnader. Åtgärder som har osäkra effekter eller stora kostnader i förhållande till uppnådda effekter kan mönstras ut och satsningar göras på dem som är säkrare eller mer kostnadseffektiva. Samband som kan vara svåra att reda ut på makroplanet kan lättare fångas om man gör analyser på mikroplanet genom kontrollerade jämförelser mellan ett antal samverkande kommuner.

Det har i flera sammanhang påtalats att kommunvärlden varit dålig på att följa upp sin egen verksamhet. Nu är en förbättring på gång. Staten bör därför stödja och stimulera denna utveckling. Statens egen uppföljning, särskilt när det gäller utvärdering och utveckling kan underlättas och förbättras om den i ökad omfattning, baseras på goda och kontrollerade lokala uppföljningsprojekt.

16 Samlade effekter av förslagen

16.1 Effekter för staten och kommunsektorn

Ambitionen med mina förslag i denna utredning är att söka skapa en struktur för den övergripande nationella uppföljningen som kan ligga till grund för en kontinuerlig uppföljning av verksamheten i kommuner och landsting. Förslagen syftar till att förbättra kvaliteten samt jämförbarheten i den insamlade statistiken vilket underlättar för såväl kommunerna och landstingen som för staten att följa upp verksamheten. Förslagen syftar också till att tydliggöra statens behov av information om kommunsektorn i ett målstyrt styrsystem. Omfattningen och innehållet i uppgiftsinsamlingarna har därvid avpassats och utformats så att det är tillräckligt för den nationella uppföljningen av kommunsektorn. Förslaget ger också förutsättningar att ur systemet erhålla erforderliga statistiska uppgifter för redovisning till nationalräkenskaperna, för redovisning till Eurostat och för det kommunala utjämningssystemet. Kommunerna får ökade möjligheter att själva använda den information som lämnas till staten för styrning och uppföljning av den egna verksamheten. Samtidigt som kommunala jämförelser baserade på ett likvärdigt statistiskt material väsentligt underlättas genom de förbättringar i uppgiftsinsamlingen som föreslås.

Ett första resultat av förslagen är att verksamhets- och personalstatistiken med olika åtgärder har samordnats med den årliga bokslutsstatistiken avseende såväl innehåll som tidpunkt. Samordning mellan statistiksystemen är en viktig förutsättning för att kunna göra jämförelser mellan olika kommuner och mellan olika landsting men också för produktivitets- och effektivitetsstudier. Samordning av olika insamlingar medverkar också till att kvaliteten i uppgifterna förbättras.

Ett annat resultat av förslaget är att statistiska uppgifter blir betydligt tidigare tillgängliga att användas genom att inlämning av ekonomiska uppgifter till räkenskapsammandragen tidigareläggs. Dessutom ökar uppgifternas aktualitet och tillgänglighet genom förslaget att bygga en databas där direktåtkomst möjliggörs för flera olika användare.

För att minska arbetsbördan för uppgiftslämnarna föreslås en rad åtgärder t.ex. en fast struktur med enhetliga begreppsdefinitioner, att statens informationsbehov görs tydligt och att kommuner och landsting delges erforderlig information i god tid före det att inlämning av uppgifter skall ske. Dessa faktorer innebär sammantaget att kommuner och landsting inför verksamhetsåret har god kännedom om vilka uppgifter som skall lämnas efter årets slut. Detta innebär att de har möjlighet att göra de anpassningar av redovisningssystem m.m. som bedöms som nödvändiga med hänsyn till de uppgifter som skall lämnas. Tillfälliga undersökningar där uppgifter skall tas fram i efterhand bör därmed minska väsenligt. Även de olika förslagen till samordning av insamlingarna och att urvalsundersökningar används i större utsträckning än idag underlättar uppgiftslämnarnas arbete.

Ett stort värde med de föreslagna förändringarna för kommunerna är att resultatet återförs till kommunerna så snabbt att det kan ligga till grund för deras eget uppföljnings- och budgetarbete. Statistiken görs därvid till ett viktigt instrument för att på ett effektivt sätt driva den kommunala verksamheten.

Det största värdet för staten är att den föreslagna statistiken är inriktad på att möjliggöra en utveckling av statens uppföljning av kommunsektorn som bättre, än den nuvarande uppföljningen, harmonierar med statens beslut om att införa mål- och resultatstyrning som styrprincip.

Jag föreslår slutligen att statens uppgiftsinsamling skall samordnas även framledes. Naturligt torde vara att en samordningsfunktion placeras någonstans inom regeringskansliet. Om samordningen stärks framöver kommer staten att kunna agera mer samfällt än idag och planera sin uppföljning av den kommunala verksamheten på ett mer genomtänkt sätt.

16.2 Ekonomiska konsekvenser

De kostnadsökningar som vissa av förslagen innebär är helt marginella jämfört med de potentiella rationaliseringsvinster som förslagen syftar till. Kostnadsökningarna består i huvudsak av kostnader av engångskaraktär både för kommunsektorn och för staten.

I kommunerna uppstår kostnader initialt för anpassning och utveckling av redovisningssystem och andra statistiksystem. Arbetsrutiner och

tidsplaner måste ändras och utbildning genomföras. Vissa arbetsmoment måste därför tidigareläggas på året vilket kan få en engångseffekt i kostnadshänseende. Samtidigt som initiala kostnader kan uppstå kommer mina förslag att medföra positiva effekter, t.ex. att jämförelser underlättas mellan enskilda kommuner och landsting.

I staten uppstår kostnader för bl.a. uppbyggnaden av databasen och, om så är möjligt, skapande av en sektorsövergripande kommunpanel. Statens kostnader bedöms inte vara större än att de rimligtvis kan täckas inom de befintliga utgiftsramarna.

De initiala kostnadsökningarna uppvägs av att förändringarna syftar till en stabilisering av statens inhämtning av information genom att skapa en fastare struktur. En ökad aktivitet i olika benchmarkingprojekt innebär också att betydande besparingspotentialer skapas i verksamheten och bidrar därmed till att begränsa kostnadsökningarna i den kommunala verksamheten.

Bilaga 1

Kommittédirektiv 1996:7

Kommittédirektiv

Dir.
1996:7

Statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting

Beslut vid regeringssammanträde den 8 februari 1996.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare tillkallas för att utarbeta förslag till hur kvalitet och jämförbarhet kan förbättras avseende de uppgifter av i huvudsak ekonomisk karaktär som staten samlar in från kommuner och landsting. Utredaren skall dessutom lämna förslag till hur uppgiftsinsamlingen kan samordnas för att öka jämförbarheten och minska bördan för uppgiftslämnarna.

Utgångspunkter för uppdraget

Regering och riksdag har ett övergripande ansvar för all den verksamhet som bedrivs inom den offentliga sektorn och behöver därför god information för att kunna följa utvecklingen inom sektorn. När det gäller kommunala verksamheter såsom skola, äldreomsorg samt hälso- och sjukvård, samlar staten regelbundet in en mängd information från kommuner och landsting. För att uppföljningen skall bli ett fungerande instrument krävs att informationen är aktuell, relevant, jämförbar och av god kvalitet.

År 1993 ersattes en mängd specialdestinerade statsbidrag till kommunerna med ett generellt statsbidrag. Regeringen uttalade i detta sammanhang (prop. 1991/92:150, del II) att statlig uppföljning av den kommunala sektorn i huvudsak bör avse de områden, för vilka kommunerna fått ett direkt lagstiftat ansvar av staten. Uppföljningen bör avse resultaten av verksamheterna och inte metoderna.

I ovan nämnda proposition pekade regeringen även på vikten av att följa hur den kommunala verksamheten utvecklas i förhållande till nationella mål, hur resursförbrukning inom olika områden förändras samt hur produktivitet och effektivitet utvecklas.

Uppföljning av verksamheten inom den kommunala sektorn bedrivs i flera olika former. De olika sektorsmyndigheterna, t.ex. Skolverket och Socialstyrelsen, svarar för statistikinsamling och uppföljning inom sina respektive ansvarsområden. Statistiska centralbyrån (SCB) svarar för insamlingen av uppgifter om kommunernas ekonomi genom det årliga räkenskapssammandraget. Motsvarande insamling avseende landstingen sköts av Landstingsförbundet som sedan vidarebefordrar uppgifterna till SCB. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet samlar regelbundet in löne- och personalstatistik samt information om bl.a. kommunernas och landstingens bedömningar av den framtida utvecklingen avseende ekonomi, personal och verksamhet.

Statskontoret fick i december 1994 i uppdrag av Finansdepartementet att utreda vissa frågor avseende statens insamling av uppgifter från kommunerna. I Statskontoret rapport "Statens uppgiftsinsamling från kommunerna" (1995:11), påvisar utredarna att det finns möjligheter till samordning inom området. Statskontoret anser vidare att räkenskapssammandraget utgör en väsentlig del av den information som bör vara grunden för den statliga uppföljningen av kommunsektorns verksamhet. I rapporten föreslås också att nationella jämförelsetal utvecklas bl.a. i syfte att bidra till en positiv produktivitetsutveckling inom de kommunala verksamheterna.

SCB har våren 1995 startat en samordningsgrupp vars syfte är att fånga olika intressenters behov av kommunal finansstatistik (omfattar inte landstingen), att verka för en tids- och innehållsmässigt samordnad insamling av uppgifter samt att medverka till ett bättre uppgiftsinlämnande. I gruppen ingår representanter från SCB, Svenska Kommunförbundet, Socialstyrelsen, Skolverket, Statskontoret samt Konkurrensverket.

Under 1995 har Svenska Kommunförbundet utarbetat ett förslag till ny kommunal baskontoplan, Kommun-Bas 95. Ett av syftena med kontoplanen är att medverka till enhetliga definitioner för den externa redovisningen. Detta ska sedan bidra till en förbättrad information och underlätta utbytet av information inom och mellan olika delar av den offentliga sektorn. I Kommun-Bas 95 ingår dessutom en ny verksamhetsindelning som ska vara möjlig att använda oavsett vilken organisationsstruktur den enskilda kommunen valt. Verksamhetsindelningen har även betydelse för olika typer av verksamhetsrelaterade nyckeltal som kan tas fram med hjälp av räkenskapssammandraget.

Landstingsförbundet har under 1995 startat ett projekt i syfte att se över och förbättra statistikproduktionen. Projektet skall vara avslutat 1996. Ett av motiven för översynen är att en rad problem uppmärksammats under senare år som behöver få sin lösning. Det finns bl.a. kvalitetsbrister i den ekonomiska statistiken, och verksamhetsindelningen inom landstingen behöver anpassas till dagens organisation och vårdformer. Projektet skall även ge svar på hur produktivitetsstudier

och kostnadsjämförelser inom och mellan landstingen skall möjliggöras.

För att ytterligare förbättra underlaget för den statliga uppföljningen av den kommunala verksamheten och ekonomin i fråga om kvalitet och relevans krävs dels en förbättring av jämförbarheten, bl.a. gemensamma begreppsdefinitioner för samtliga kommuner respektive landsting, dels en samordning och förenkling av uppgiftsinsamlingen. En avvägning bör därvid göras mellan kommunernas och landstingens respektive statens behov av information. Mot den här redovisade bakgrunden bör ett underlag tas fram som kan ligga till grund för konkreta förslag till förändringar i uppgiftsinsamlingen samt i bearbetningen av de insamlade uppgifterna.

Utredarens uppgift

Utredaren får i uppdrag att ta fram ett konkret förslag till hur kvalitet och jämförbarhet i insamlade ekonomiska eller ekonomiskt relaterade uppgifter skall förbättras, bl.a. genom gemensamma begreppsdefinitioner. Uppdraget innefattar också att föreslå hur den insamling av uppgifter från kommuner och landsting som olika myndigheter gör idag kan samordnas och förbättras. En strävan skall vara att en så stor del som möjligt av den årligen återkommande insamlingen av uppgifter med i huvudsak ekonomiskt inslag sker inom ramen för, eller i samband med, det kommunala räkenskapssammandraget. Även i övrigt bör en samordning eftersträvas när det gäller tidpunkt, tillvägagångssätt och innehåll i olika myndigheters uppgiftsinsamling.

Vidare skall utredaren presentera förslag till lösningar som gör uppgifterna jämförbara, t.ex. vid analys av vad en viss tjänst kostar i olika kommuner eller landsting samt kostnadsutvecklingen över tiden inom olika verksamhetsområden inom kommunsektorn. Det kan t.ex. gälla hur mycket en heltidsplats inom barnomsorgen kostar per år eller hur mycket en plats i särskilt boende kostar per dygn. De förslag som utredaren lämnar skall även tillgodose de krav som ställs på nationalräkenskaperna, bl.a. med hänsyn till de behov av statistiska uppgifter som uppkommit i och med medlemsskapet i Europeiska unionen. Därtill skall utredaren beakta det arbete som pågår inom Finansdepartementet med att utarbeta en lag om kommunal redovisning.

I uppdraget ingår också att överväga om räkenskapssammandraget behöver kompletteras med vissa statistiska uppgifter om verksamheten samt hur dessa bör utformas för att olika former av nyckeltal skall kunna tas fram. Nyckeltalen skall kunna användas för uppföljning av kommunernas verksamhet mot nationella mål samt för jämförelser mellan kommuner. De skall också kunna utgöra underlag för uppföljning av produktivitetsutvecklingen inom den kommunala sektorn.

Vidare skall utredaren undersöka möjligheterna till att förbättra aktualiteten i uppgifterna, exempelvis genom ny insamlingsmetodik, ändrade insamlings- och bearbetningstider.

Utredaren skall därtill belysa hur god kvalitet, jämförbarhet, samt aktualitet skall kunna bibehållas i enlighet med intentionerna i detta uppdrag.

Om det enligt utredarens mening krävs särskilda åtgärder för att nå målet med uppdraget, exempelvis ändrad lagstiftning, skall detta redovisas till regeringen. De förslag som presenteras skall dessutom bedömas utifrån den lagstiftning som finns om det officiella statistikansvaret.

Arbetet ska genomföras i samarbete med närmast berörda statliga myndigheter samt Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet. Regeringen vill i detta sammanhang peka på det arbete som bedrivs inom den tidigare nämnda samordningsgruppen samt Landstingens projektgrupp och som har en nära koppling till föreliggande uppdrag.

Utredaren skall beakta regeringens direktiv till samtliga kommittéer och utredare att pröva offentliga åtaganden (dir. 1994:23), att redovisa regionalpolitiska konsekvenser (dir. 1992:50) samt att redovisa jämställdhetspolitiska konsekvenser (dir. 1994:124).

Uppdraget omfattar inte Sveriges kyrkokommuner.

Redovisning av uppdraget

Resultatet av arbetet skall redovisas senast den 1 december 1996. Förslag till förändringar som utredaren anser bör införas och som påverkar uppgiftsinsamlingen avseende 1997 års verksamhet, bör presenteras för regeringen senast den 1 juli 1996.

(Finansdepartementet)

Bilaga 2

Förslag till verksamhetsområden och nyckeltal inkl definitioner

2.1 Socialtjänst
- 2.1a Förslag till verksamhetsområden för socialtjänst
- 2.1b Förslag till nyckeltal för socialtjänst
- 2.1c Förslag till definitioner för socialtjänst

2.2 Skolsektorn
- 2.2a Förslag till verksamhetsområden för skolsektorn
- 2.2b Förslag till nyckeltal för skolsektorn
- 2.2c Förslag till definitioner för skolsektorn

2.3 Förslag till nyckeltal för arbetsmarknadsåtgärder

2.4 Förslag till nyckeltal för flyktingmottagande

2.5 Förslag till nyckeltal för miljö- och hälsoskydd

2.6 Förslag till nyckeltal för räddningstjänst

2.7 Förslag till finansiella nyckeltal och definitioner

2. Förslag till verksamhetsområden och nyckeltal inkl definitioner

2.1 Socialtjänst

2.1a Förslag till verksamhetsområden för socialtjänst

Förskoleverksamhet
- Öppen förskola
- Deltidsgrupper
- Daghem
- Familjedaghem

Skolbarnsomsorg
- Öppen fritidsverksamhet
- Fritidshem/integrerad skolbarnsomsorg
- Familjedaghem
- Sexårsverksamhet i skolbarnsomsorg

Individ- och familjeomsorg
- Socialbidrag
- Missbrukarvård för vuxna
  - Institutionsvård
  - Familjehemsvård
  - Bistånd som avser boende
  - Strukturerad öppen vård
  - Övriga öppna insatser
- Barn och ungdomsvård
  - Institutionsvård
  - Familjehemsvård
  - Strukturerad öppen vård
  - Övriga öppna insatser

Familjerätt

- Familjerådgivning
- Övrig verksamhet (faderskap, vårdnad, umgänge, adoptioner)

Vård och omsorg om äldre

- Vård, behandling och service i ordinärt boende
- Vård, behandling och service i särskilt boende inkl beslut om boende
- Färdtjänst/riksfärdtjänst
- Förebyggande verksamhet
- Boende enligt LSS
- Övriga LSS-insatser utom boende (råd och stöd, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse)
- Övrig verksamhet

Vård och omsorg om funktionshindrade

- Vård, behandling och service i ordinärt boende
- Vård, behandling och service i särskilt boende inkl beslut om boende
- Färdtjänst/riksfärdtjänst
- Förebyggande verksamhet
- Boende enligt LSS för barn och ungdom
- Boende enligt LSS för vuxna
- Daglig verksamhet
- Övriga LSS-insatser utom boende och daglig verksamhet (råd och stöd, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse, korttidstillsyn och personlig assistans)
- Övrig verksamhet

Primärvård

2.1b Förslag till nyckeltal för socialtjänst

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Omfattningsmått

- Antal inskrivna barn per invånare 1-12 år - 31 december
- Antal inskrivna barn per invånare - 31 december
  - 1 - 3 år
  - 4 - 5 år
  - 6 år
  - 7 - 9 år
  - 10 - 12 år

Prestationsmått (med uppdelning på kommunal regi resp enskild regi)

- Antal inskrivna heltidsbarn (antal inskrivna barn omräknat till heltidsbarn) 31 december
  - totalt
  - deltidsgrupper
  - daghem
  - familjedaghem (förskoleverksamhet)
  - familjedaghem (skolbarnsomsorg)
  - fritidshem/integrerad skolbarnsomsorg
  - sexårsverksamhet i skolbarnsomsorg
- Antal barn, vars föräldrar förvärvsarbetar eller studerar, och som inte erhållit barnsomsorgsplats efter 3-4 månaders väntetid
- Antal inskrivna heltidsbarn per årsarbetare i
  - förskola (daghem, deltidsgrupper)
  - skolbarnsomsorg (fritidshem/integrerad skolbarnsomsorg, sexårsverksamhet)
  - familjedaghem
- Andel årsarbetare med relevant utbildning (förskollärare, fritidspedagoger, barnskötare) i
  - förskola (daghem, deltidsgrupper)
  - skolbarnsomsorg (fritidshem, integrerad skolbarnsomsorg, sexårsverksamhet)
  - familjedaghem

Kostnads-/produktivitetsmått

- Kostnad inkl respektive exkl lokalkostnad per heltidsbarn i
  deltidsgrupper
  familjedaghem (förskoleverksamhet)
  daghem
  familjedaghem (skolbarnsomsorg)
  fritidshem/integrerad skolbarnsomsorg
  sexårsverksamhet i skolbarnsomsorg
- Kostnad för öppen verksamhet i procent av total bruttokostnad
  förskoleverksamhet
  skolbarnomsorg

Individ- och familjeomsorg, socialbidrag

Omfattningsmått

- Antal socialbidragstagare per 100 av medelfolkmängden i olika åldersklasser
- Antal socialbidragshushåll fördelat efter flyktinghushåll, svenska hushåll, hushåll med utrikes födda och efter hushållstyp
- Genomsnittlig socialbidragstid (i månader) för olika hushållstyper
- Socialbidragshushåll med hjälp 10 månader eller mer i procent av samtliga bidragshushåll

Kostnadsmått

- Summa utbetalt socialbidrag
- Kostnad för socialbidrag per invånare
- Utbetalt socialbidrag fördelat efter flyktinghushåll, svenska hushåll, hushåll med utrikes födda och efter hushållstyp
- Utbetalt socialbidrag per bidragshushåll
- Utbetalt socialbidrag till hushåll med hjälp 10 månader eller mer i procent av det totala bidragsbeloppet för olika hushållstyper

Individ- och familjeomsorg, barn och ungdomsvård

Omfattningsmått

- Antal barn och ungdomar med pågående insats per 1000 invånare 31 december uppdelad efter kön och insatstyp
  0 -12 år
  13 - 17 år

- Antal barn och ungdomar som någon gång under året varit föremål för insats per 1000 av medelfolkmängden uppdelad efter kön efter insatstyp
  0 - 12 år
  13 - 17 år

Prestationsmått
- Antal inskrivningar och vårddagar i strukturerad öppenvård under ett år
- Antal inskrivningar och vårddygn under ett år i
  familjehem
  institution (SoL resp LVU)

Kostnads-/produktivitetsmått
- Kostnad per vårddag i strukturerad öppenvård
- Kostnad för övrig öppen verksamhet i procent av total kostnad för barn och ungdomsvården
- Kostnad per vårddygn i familjehem
- Kostnad per vårddygn i institution

En uppdelning görs på kommunal respektive enskild vårdgivare (ej för övriga öppna insatser)

Individ- och familjeomsorg, missbrukarvård

Omfattningsmått
- Antal vuxna missbrukare i åldern 18 - 64 år med pågående insats per 1000 invånare 31 december uppdelad efter kön och insatstyp

- Antal vuxna missbrukare i åldern 18 - 64 år som någon gång under året varit föremål för insats per 1000 av medelfolkmängden uppdelad efter kön och insatstyp

Prestationsmått
- Antal inskrivningar och vårddagar i strukturerad öppenvård under ett år
- Antal inskrivningar och dygn i skyddat boende under ett år
- Antal inskrivningar och vårddygn under ett år i
  familjevårdshem
  institution (SoL resp LVM)

Kostnads-/produktivitetsmått
- Kostnad per vårddag i strukturerad öppenvård
- Kostnad per dygn i skyddat boende
- Kostnad för övrig öppen verksamhet i procent av total kostnad för missbrukarvården
- Kostnad per vårddygn i familjevårdshem
- Kostnad per vårddygn i institution

En uppdelning görs på kommunal respektive enskild vårdgivare (ej för övriga öppna insatser)

Vård och omsorg om äldre

Omfattningsmått
Antal personer med vård, behandling och service per 100 invånare i resp åldersgrupp (enligt nedan) uppdelad efter kön och boendeform (totalt, i särskilt boende och i ordinärt boende) - 1 november

Antal personer med färdtjänst per 100 invånare i resp åldersgrupp (enligt nedan) och kön - 1 november
Antal personer med LSS-insatser per 1000 invånare i resp åldersgrupp (enligt nedan) och kön

Åldergrupper:
totalt
65 - 74 år
75 - 79 år
80 - 84 år
85 - 89 år
90- år

Prestationsmått

Antal hjälptimmar i olika tidsintervall under ett år i ordinärt resp särskilt boende och med uppdelning på kommunal resp enskild drift

Antal utförda hjälptimmar under november månad

0 tim
1 - 9 tim
10 - 25 tim
26 - 49 tim
50 - 79 tim
80 - 119 tim
120 - tim

Antal enkelresor med färdtjänst under ett år
Antal enkelresor med riksfärdtjänst under ett år
Antal insatser enligt LSS med uppdelning på typ av insats
Andel bostäder (särskilt boende) i olika standardklassser - 1 november
Andel personer (särskilt boende) i flerbäddsrum - 1 november

Kostnads-/produktivitetsmått

Kostnad per hjälptimme i ordinärt resp särskilt boende
Kostnad per enkelresa för färdtjänst resp riksfärdtjänst
Kostnad per person för LSS-insatser
Kostnad per insats för boende enligt LSS

Vård och omsorg om funktionshindrade

Omfattningsmått

Antal personer med vård, behandling och service per invånare i resp åldersgrupp (enligt nedan) uppdelad efter kön och boendeform (totalt, i särskilt boende och i ordinärt boende) - 1 november
Antal personer med färdtjänst per invånare i resp åldersgrupp (enligt nedan) och kön - 1 november
Antal personer med LSS-insatser i resp åldersgrupp (enligt nedan) och kön

Åldergrupper:

totalt
-19 år
20-44 år
45-64 år

Prestationsmått

Antal hjälptimmar i olika tidsintervall under ett år i ordinärt resp särskilt boende och med uppdelning på kommunal resp enskild drift

Antal utförda hjälptimmar under november månad

0 tim
1 - 9 tim
10 - 25 tim
26 - 49 tim
50 - 79 tim
80 - 119 tim
120 - tim

Antal enkelresor med färdtjänst under ett år
Antal enkelresor med riksfärdtjänst under ett år
Antal insatser enligt LSS med uppdelning på typ av insats
Andel bostäder (särskilt boende) i olika standardklassser - 1 november
Andel personer (särskilt boende) i flerbäddsrum - 1 november

Kostnads-/produktivitetsmått

Kostnad per hjälptimme i ordinärt resp särskilt boende
Kostnad per enkelresa för färdtjänst resp riksfärdtjänst
Kostnad per person för LSS-insatser
Kostnad per insats för boende med uppdelning på barn, ungdom resp vuxna enligt LSS
Kostnad per insats för daglig verksamhet enligt LSS

2.1c Förslag till definitioner för socialtjänst

Förslag till definitioner för barnomsorg enligt SoL

Verksamhet

Förskoleverksamhet

Pedagogisk gruppverksamhet och omsorg som ges till barn i åldrarna 0-6 år i form av *öppen förskola, deltidsgrupper, daghem och familjedaghem.*

Öppen förskola

Öppen pedagogisk gruppverksamhet för barn i åldrarna 0- 6 år till hemmavarande föräldrar och barn hos dagbarnvårdare där den pedagogiska verksamheten utvecklas av personalen tillsammans med barnen, föräldrar och dagbarnvårdare. Barnen är *inte inskrivna* i verksamheten.

Deltidsgrupper

Institutionell pedagogisk gruppverksamhet för *inskrivna* barn i åldrarna 4-6 år. Deltidsgrupper omfattar i regel tre timmar per dag och följer skolans terminssystem.

Daghem

Institutionell pedagogisk gruppverksamhet och omsorg för *inskrivna* barn i åldrarna 0-6 år. Verksamheten är i princip tillgänglig hela dagen och under hela året.

Familjedaghem/förskolebarn

Verksamhet för *inskrivna* barn i åldrarna 0 - 6 år. Verksamheten bedrivs i de flesta fall i dagbarnvårdarens hem. Familjedaghem omfattar också barn inskrivna i s.k. trefamiljsystem där två eller tre familjer anställer en barnskötare eller motsvarande som ansvarar för familjernas barn i någon av familjernas hem.

Skolbarnsomsorg

Pedagogisk gruppverksamhet och omsorg som ges under den skolfria delen av dagen till skolbarn till och med 12 år i form av ö*ppen fritidsverksamhet, fritidshem, integrerad skolbarnsomsorg, familjedaghem*

och 6-årsverksamhet. Med skolbarn avses barn inskrivna i grundskolan eller i någon motsvarande skolform enligt skollagen.

Öppen fritidsverksamhet
Verksamhet för barn i åldrarna 10 -12 år där barnet *inte är inskrivet* i verksamheten. Verksamheten bedrivs i form av fritidsklubbar, eftermiddagsverksamhet och liknande. Verksamheten är ett alternativ till fritidshem och integrerad skolbarnsomsorg för barn i åldern 10 - 12 år och kan samordnas med kommunens övriga fritidsverksamhet för barn och ungdom (fritidsgård) eller ske i samarbete med föreningslivet.

Fritidshem/integrerad skolbarnsomsorg
Institutionell pedagogisk gruppverksamhet för *inskrivna* skolbarn i åldrarna till och med 12 år. I fritidshemmen/den integrerade skolbarnsomsorgen vistas barnen under den skolfria tiden av dagen samt under lovdagar och ferier. Verksamheten omfattar även skolbarn *inskrivna* i fritidsklubbar, eftermiddagsverksamhet och liknande samt barn *inskrivna* i *integrerad skolbarnsomsorg* där skola och skolbarnsomsorg integrerats antingen lokalmässigt eller genom gemensamma aktiviteter.

Familjedaghem/skolbarn
Pedagogisk verksamhet och omsorg för *inskrivna* skolbarn till och med 12 år. Verksamheten bedrivs i i de flesta fall i dagbarnvårdarens hem. Familjedaghem omfattar också barn inskrivna i s.k. trefamiljsystem där två eller tre familjer anställer en barnskötare eller motsvarande som ansvarar för familjernas barn i någon av familjernas hem.

Sexårsverksamhet i skolbarnsomsorgen
Pedagogisk institutionell integrerad gruppverksamhet för *inskrivna* barn i åldrarna 5 -6 år som bedrivs i fritidshem tillsammans med äldre barn eller som är integrerad i skolundervisningen med årskurs 1 - 3. Verksamheten bedrivs i form av barnskola, nollklasser eller liknande. I verksamheten ingår inte barn i traditionell deltidsförskola eller barn i intern sexårsverksamhet inom ramen för ordinarie daghemsverksamhet s.k. sexårsträning. Är barnet *inskrivet* i grundskolan, dvs följer grundskolans läroplan tillhör verksamheten grundskolan.

Nyckeltal

Inskrivna barn den 31 dec
Barn som har plats den 31 december i daghem, familjedaghem, deltidsgrupp eller fritidshem.

Heltidsbarn.
Summan av samtliga barns vistelsetid dividerat med tid för heltidsbarn.

Med heltidsbarn (1,0) 0-6 år avses en omsorgstid om 40 timmar/vecka.

Med heltidsbarn (1,0) 7-12 år avses en omsorgstid om 20 timmar/vecka
Maximal omsorgstid för skolbarn 7-12 år beräknas utifrån heltidsomsorg som är 40 timmar/vecka minskat med skoltiden/vecka för respektive årskurs.
Maximal vistelsetid för skolbarn i årskurserna 1-6 är:

Barn i årskurs 1	20 timmar
Barn i årskurs 2	16 timmar
Barn i årskurs 3	10 timmar
Barn i årskurs 4	8 timmar
Barn i årskurs 5	6 timmar
Barn i årskurs 6	4 timmar

Ett barn inskrivet i deltidsförskola beräknas som 0,33 av ett heltidsbarn 0-6 år.

Årsarbetare
Begreppet avser ett jämförbarhetsmått på arbetskraftens omfattning. Årsarbetare anger hur många anställda som skulle funnits om alla arbetade heltid. Antalet årsarbetare/antalet heltidstjänster räknas fram med hjälp av den faktiska sysselsättningsgraden för månadsavlönade och arbetade timmar för timavlönade.För timavlönade beräknas årarbetsarsiffran utifrån antal arbetade timmar under mätmånaden genom 165. En heltidstjänst är 100 % en halvtidstjänst är 50 % osv. Således läggs två tjänster med sysselsättningsgrad 60 % resp 40 % samman till en heltidstjänst.

Kommunal drift
Verksamhet som kommunen har ett övergripande ansvar för och där verksamheten drivs i kommunens egen regi.

Enskild drift
Verksamhet som kommunen har ett övergripande ansvar för, och som drivs av andra urförare än kommunen, t.ex. i form av föräldrakooperativ, personalkooperativ, verksamhet driven i föreningsform, företagsform och bolags- eller och stiftelseform. Hit räknas även verksamhet driven av Svenska kyrkan. För driften av verksamhet driven i enskild regi lämnar kommunen bidrag eller ersättning.

Kostnad
Med kostnader avses kostnader för kommunens egen konsumtion. Definitionen på kostnader är bruttodriftskostnader minus interna intäkter och försäljning av verksamhet till andra kommuner och landsting. Från bruttokostnaderna elimineras således sådana interna transaktioner som sker mellan olika förvaltningar och mellan olika kommuner och landsting.

Förslag till definitioner för individ och familjeomsorg

Verksamhet

Socialbidrag

Härmed avses ekonomiskt bistånd, exkl. utgifter för vård och behandling på institution eller i familjehem, till *icke flyktingar* som kommunen ger med stöd av 6 § SoL för att tillförsäkra personer som bor eller vistas i kommunen en skälig levnadsnivå. Även ekonomiskt bistånd till svenska eller utländska personer som tillfälligt vistas i kommunen och som befinner sig i en akut ekonomisk nödsituation skall medräknas. Ersättningar till flyktingar med uppehålls- och arbetstillstånd som ges med stöd av 6 § SoL eller lagen (1992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar räknas däremot som *flyktingmottagande*.

Missbrukarvård

Vård och stöd som socialtjänsten ger till vuxna missbrukare i form av *institutionsvård, familjehemsvård, bistånd som avser boende, strukturerad öppen vård och övriga öppna insatser.*

Institutionsvård
Vård eller rehabilitering (behandling/arbete/arbetsträning etc) som ges med stöd av 6 § SoL - frivillig vård - eller med stöd av 4 eller 13 § LVM - tvångsvård - till vuxna missbrukare *dygnet runt i HVB eller liknande utomlands.*

Familjehemsvård
Vård eller rehabilitering (behandling/arbete/arbetsträning etc) som ges med stöd av 6 § SoL - frivillig vård - eller med stöd av 27 § LVM - tvångsvård - till vuxna missbrukare *dygnet runt i familjehem.*

Bistånd som avser boende
Individuellt beslutade insatser till vuxna missbrukare som avser *skyddat boende* och som ges med stöd av 6 § SoL som bistånd.

Med *skyddat boende* avses sådana boendeformer i vilka de boende får stöd av personal för att klara ett eget boende. Skyddat boende omfattar följande boendeformer: gruppboende, kategoriboende, inackorderings-

hem, korttidshem, jourlägenhet, härbärge, träningslägenhet, övergångslägenhet, "sociala kontrakt" och hotell.

Strukturerad öppen vård
Individuellt beslutad vård-, stöd och behandling som ges i strukturerade öppenvårds-program till vuxna missbrukare med stöd av 6 § SoL. Programmen är normalt schemalagda och tidsbegränsade. Klienterna är inskrivna i verksamheten. Insatserna kan även avse arbete och utbildning.

Övriga öppna insatser
Övriga öppna insatser inom socialtjänsten som ej avser boende eller strukturerad öppen vård och som ges till vuxna missbrukare. Hit räknas individuellt beslutad stöd och behandling som ges med stöd av 6 § SoL och som utförs av socialsekreterare, behandlingsassistent, hemmahos eller dylikt. Exempel på sådan verksamhet är terapi eller deltagande i samtalsgrupp och övriga former av stödinsatser som kontaktperson enligt 10 § SoL. Även verksamhet utan individuella beslut och utan krav på inskrivning som rådgivningsverksamhet vid alkohol- och narkotikamottagningar och dagcentraler samt stöd till frivilliga organisationer med huvudsaklig inriktning på vuxna missbrukare räknas hit.

Barn- och ungdomsvård

Vård och stöd som socialtjänsten ger till barn och ungdomar i form av *institutionsvård, familjehemsvård, strukturerad öppen vård och övriga öppna insatser.*

Institutionsvård
Vård eller rehabilitering (behandling/arbete/arbetsträning etc) som ges med stöd av 6 § SoL - frivillig vård - eller med stöd av 2, 3 eller 6 § LVU - tvångsvård - till barn och ungdomar *dygnet runt i HVB-hem, barnpsykiatrisk klinik, behandlingshem, sjukhem för psykiskt sjuka barn och ungdomar.*

Familjehemsvård
Vård eller rehabilitering (behandling/arbete/arbetsträning etc) som ges med stöd av 6 § SoL - frivillig vård - eller med stöd av LVU - tvångsvård - av barn och ungdomar *dygnet runt i familjehem.*

Strukturerad öppen vård
Individuellt beslutad vård-, stöd och behandling som ges i strukturerade öppenvårds-program för barn och ungdomar med stöd av 6 § SoL.

Programmen är schemalagda och tidsbegränsade. Barnen och ungdomarna är inskrivna i verksamheten. Insatserna kan även avse utbildning och arbete.

Övriga öppna insatser
Övriga öppna insatser inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård som ej avser strukturerad öppen vård och som ges till barn- och ungdomar. Hit räknas individuellt beslutad stöd och behandling som ges med stöd av 6 § SoL och som utförs av socialsekreterare, behandlingsassistent, hemmahos eller dylikt. Exempel på sådan verksamhet är terapi eller deltagande i samtalsgrupp och övriga former av stödinsatser som kontaktperson/-familj enligt 10 § SoL eller 22 § LVU. Även verksamhet utan individuella beslut och utan krav på inskrivning som rådgivningsverksamhet vid ungdomsmottagningar och familjecenter samt stöd till frivilliga organisationer med huvudsaklig inriktning på barn och ungdomar räknas hit.

Övrig verksamhet

Verksamheter inom socialtjänstens individ- och familjeomsorg som ges till andra än ekonomiskt svaga personer, vuxna missbrukare samt barn och ungdomar som far illa.

Familjerätt

Arbete som socialtjänsten utför med stöd av Föräldrabalken och SoL i form av *familjerådgivning och övrig verksamhet* som fastställande av faderskap, samarbetssamtal mm.

Familjerådgivning
Rådgivning avseende samlevnadsproblem och konflikter som socialtjänsten är skyldig att ge till familjer, makar, samboende och andra par med stöd av SoL.

Övrig verksamhet
Härmed avses fastställande av faderskap, samarbetssamtal, yttranden till rätten i ärenden som rör adoption samt avtal om vårdnad, boende och umgänge.

Nyckeltal

Socialbidrag

Nyckeltalen omfattar förutom socialbidrag till icke flyktingar även socialbidrag och introduktionsersättning till flyktingar som dock genomgående kommer att särredovisas.

Socialbidragstagare
Socialbidragstagare är samtliga personer i de hushåll som får *socialbidrag.*

Socialbidragshushåll
Hushåll i vilket minst en person får socialbidrag.

Hushåll med utrikes födda (exkl flyktingar)
Hushåll där registerledaren eller registerledarens make/maka eller samboende är född i annat land än Sverige.

Flykting
Asylsökande som fått uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige och som haft detta tillstånd i högst tre kalenderår efter det kalenderår då tillståndet beviljades.

Flyktinghushåll
Hushåll där registerledaren eller registerledarens make/maka eller samboende är flykting.

Hushållstyp
Termen används för att beskriva de olika hushållens personsammansättning. Följande hushållstyper finns:
- ensamstående män utan hemmavarande barn under 18 år
- ensamstående män med hemmavarande barn under 18 år
- ensamstående kvinnor utan hemmavarande barn under 18 år
- ensamstående kvinnor med hemmavarande barn under 18 år
- makar/samboende utan hemmavarande barn under 18 år
- makar/samboende med hemmavarande barn under 18 år
- övriga hushåll. Hit räknas bl a hushåll med enbart barn under 18 år, där inga vuxna ingår.

Registerledare
För varje socialbidragshushåll anges en vuxen person över 18 år som så kallad registerledare. I vissa hushåll, framförallt flyktinghushåll,

förekommer inga vuxna utan endast barn under 18 år. I dessa fall blir någon av dessa registerledare.

Utbetalt socialbidrag
Summan av under året utbetalt socialbidrag utan avdrag för influtna ersättningsbelopp från enskilda personer eller från staten.

Medelfolkmängd
Summan av folkmängden - enligt registret över totalbefolkningen - vid årets början och årets slut dividerat med två.

Missbrukarvård

Pågående insats den 31 december
En insats för vilken det finns ett gällande beslut den dagen, oavsett om beslutet var effektuerat den dagen eller inte.

Föremål för insats någon gång under året
Vuxna missbrukare som berörts av insats under året, oavsett om insatserna påbörjats under året eller inte.

Inskrivningar under året
Med inskrivning avses här intagningstillfälle. Alla inskrivningar under året räknas oavsett om inskrivningen påbörjats före årets början eller avslutats efter årets slut eller inte.

Vårddygn/vårddagar
Antal vårddygn/vårddagar under året räknas men endast de dagar/dygn när klienten fysiskt är närvarande på hemmet eller på permissioner eller sjukhusvistelser. Både inskrivnings- och utskrivningsdag medräknas. Om inskrivning och utskrivning sker samma dag, räknas bara en dag.

Kommunal drift/Offentlig vårdgivare
Verksamhet som kommunen har ett övergripande ansvar för och där verksamheten drivs i kommunens egen regi.

Enskild drift/Enskild vårdgivare
Verksamhet som kommunen har ett övergripande ansvar för, och som drivs av andra urförare än kommunen, t.ex. i form av brukarkooperativ, personalkooperativ, verksamhet driven i föreningsform, företagsform och bolags- eller och stiftelseform. Hit räknas även verksamhet driven

av Svenska kyrkan. För driften av verksamhet driven i enskild regi lämnar kommunen bidrag eller ersättning.

Kostnad
Med kostnader avses kostnader för kommunens egen konsumtion. Definitionen på kostnader är bruttodriftskostnader minus interna intäkter och försäljning av verksamhet till andra kommuner och landsting. Från bruttokostnaderna elimineras således sådana interna transaktioner som sker mellan olika förvaltningar och mellan olika kommuner och landsting.

Barn- och ungdomsvård

Pågående insats den 31 december
En insats för vilken det finns ett gällande beslut den dagen, oavsett om beslutet var effektuerat den dagen eller inte.

Föremål för insats någon gång under året
Barn och unga som berörts av insats under året, oavsett om insatserna påbörjats under året eller inte.

Insatstyp
Följande insatser ingår i redovisningen:
Strukturerad öppen vård, individuellt beslutad öppen vård som ges med stöd av 6 § SoL och som utförs av socialsekreterare, behandlingsassisten eller dylikt, kontaktperson/-familj enligt 10 § SoL eller 22 § LVU, familjehemsvård enligt SoL resp LVU, institutionsvård enligt SoL resp LVU.

Inskrivningar under året
Med inskrivning avses här intagningstillfälle. Alla inskrivningar under året räknas oavsett om inskrivningen påbörjats före årets början eller avslutats efter årets slut eller inte.

Vårddygn/vårddagar
Antal vårddygn/vårddagar under året räknas men endast de dagar/dygn när klienten fysiskt är närvarande på hemmet inkl permissioner eller sjukhusvistelser. Både inskrivnings- och utskrivningsdag medräknas. Om inskrivning och utskrivning sker samma dag, räknas bara en dag.

Kommunal drift/ Offentlig vårdgivare
Verksamhet som kommunen har ett övergripande ansvar för och där verksamheten drivs i kommunens egen regi.

Enskild drift/ Enskild vårdgivare
Verksamhet som kommunen har ett övergripande ansvar för, och som drivs av andra urförare än kommunen, t.ex. i form av brukarkooperativ, personalkooperativ, verksamhet driven i föreningsform, företagsform och bolags- eller och stiftelseform. Hit räknas även verksamhet driven av Svenska kyrkan. För driften av verksamhet driven i enskild regi lämnar kommunen bidrag eller ersättning.

Kostnad
Med kostnader avses kostnader för kommunens egen konsumtion. Definitionen på kostnader är bruttodriftskostnader minus interna intäkter och försäljning av verksamhet till andra kommuner och landsting. Från bruttokostnaderna elimineras således sådana interna transaktioner som sker mellan olika förvaltningar och mellan olika kommuner och landsting.

Förslag till definitioner för vård och omsorg om äldre (65 - w år)

Kursiverade ord i texten till respektive definition finns definierade på annat ställe i förteckningen.

Verksamhet

Vård, behandling och service i ordinärt boende

Härmed avses följande service och omvårdnad som ges med stöd av socialtjänstlagen (SoL) och/eller hälso- och sjukvårdlagen (HSL) till personer 65 år eller äldre som bor i *ordinärt boende:*

* *social hemhjälp*
* *hemsjukvård*
* *dagverksamhet*
* *korttidsvård*
* *förebyggande verksamhet.*
* *anhörigbidrag*

Ordinärt boende

Boende i vanliga flerbostadshus, egna hem eller motsvarande till skillnad från *särskilda boendeformer.*

Social hemhjälp

Individuellt biståndsbeslutad hjälp, enligt SoL, med dagliga sysslor och personlig omvårdnad i bostaden.

Hemsjukvård

Sjukvård i bostaden som utförs av kommunens distriktssköterskor, undersköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnaster och vårdbiträden. Vården är kontinuerlig och bedöms pågå under en längre tid.

Dagverksamhet

Individuellt biståndsbeslutat stöd enligt SoL eller HSL, i form av behandling, rehabilitering, sysselsättning, gemenskap m m. under dagtid.

Korttidsvård

Individuellt biståndsbeslutat stöd enligt SoL eller HSL, i form av tidsbegränsat boende förenat med te.x. rehabilitering och omvårdnad.

Förebyggande verksamhet
Öppen verksamhet som drivs i dagcentral, träfflokal o dyl. och som inte kräver individuellt beslut eller inskrivning. Verksamheten kan t ex omfatta mat- och kaffeservering, hår- och fotvård, sysselsättning- och studieverksamhet m m.

Anhörigbidrag
Ekonomiskt bidrag som ges av kommunen till den som fyllt 65 år eller uppbär någon form av pension. Bidraget ges för att pensionären skall betala anhörig/närstående för utförd hjälp i hemmet.

Boende, vård, behandling och service i särskilda boendeformer enligt SoL
Härmed avses, utöver boende, följande service och omvårdnad som ges med stöd av SoL och/eller HSL till personer 65 år eller äldre som bor i *särskilda boendeformer:*
* *social hemhjälp*
* *hemsjukvård*
* *dagverksamhet*
* *korttidsvård*
* *förebyggande verksamhet*

Särskilda boendeformer
Samlingsbegrepp för *särskilda boendeformer för service och omvårdnad* och bostäder med särskild service.

Särskilda boendeformer för service och omvårdnad
Boendeformer som kommunerna enligt 20 § SoL skall inrätta för äldre personer med behov av särskilt stöd i boendet. Vid dessa skall omfattande service och vård kunna ges dygnet runt. Begreppet innefattar bl a vad som tidigare benämnts ålderdomshem, servicehus, gruppboende och sjukhem.

Färdtjänst
Persontransporter, med stöd av SoL, åt personer som p g a fysisk nedsättning eller av andra skäl inte kan eller har avsevärda svårigheter att använda allmänna eller privata kommunikationer. För färdtjänst ges ett generellt tillstånd som avser en viss mängd resor.

Riksfärdtjänst
Ekonomiskt bidrag, med stöd av SoL, till persontransporter utanför det geografiska området för kommunena färdtjänst åt personer som p g a

fysisk nedsättning eller av andra skäl inte kan eller har avsevärda svårigheter att använda allmänna eller privata kommunikationer. Resor med riksfärdtjänst kan företas med allmänna kommunikationer eller med specialfordon. Bidraget utgörs av mellanskillnaden mellan kostnaden för den transport som den funktionshindrade har möjlighet att utnyttja p g a sitt funktionshinder och normala resekostnaden med tåg i andra klass för en motsvarande resa. För riksfärdtjänst ges ett tillstånd för varje enskild resa.

Boende beslutat enligt LSS

Permanent boende i bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna beslutat med stöd av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Övriga insatser beslutade enligt LSS

Härmed avses följande kommunala insatser som enligt 9 § LSS kan begäras av personer som tillhör lagens *personkrets*:

* *råd och stöd*
* *ledsagarservice*
* *kontaktperson*
* *avlösarservice*
* *korttidsvistelse*

Personkrets 1 - omfattar personer med utvecklingsstörning och personer med autism eller autismliknande tillstånd.
Personkrets 2 - omfattar perspner med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
Personkrets 3 - omfattar personer med varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Råd och stöd

Rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § p 1 LSS

Ledsagarservice

Personlig service anpassad till indivuduella behov som att besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter, kulturlivet etc. enligt 9 § p 3 LSS

Kontaktperson
Personligt stöd för att underlätta ett självständigt liv och tillgodose behovet av en medmänniska när anhörigkontakt saknas eller behöver kompletteras enligt 9§ p 4 LSS.

Avlösarservice
Annan person än anhörig eller närstående övertar tillfälligt omvårdnaden i bostaden enligt 9 §p 5 LSS.

Korttidsvistelse
Tillfällig vistelse i korttidshem, stödfamilj, lägervistelse o dyl enligt 9 § p 6 LSS.

Förslag till definitioner för vård och omsorg om funktionshindrade (- 64 år)

Kursiverade ord i texten till respektive definition finns definierade på annan ställe i förteckningen.

Verksamhet

Vård, behandling och service i ordinärt boende

Härmed avses följande service och omvårdnad som ges med stöd av socialtjänstlagen (SoL) och/eller hälso- och sjukvårdslagen (HSL) till personer med fysiskt eller psykiskt funktionshinder yngre än 65 år som bor i *ordinärt boende*:

* *social hemhjälp*
* *hemsjukvård*
* *dagverksamhet*
* *korttidsvård*
* *anhörigbidrag*
* *förebyggande verksamhet.*

Ordinärt boende

Boende i vanliga flerbostadshus, egna hem eller motsvarande till skillnad från *särskilda boendeformer.*

Social hemhjälp

Individuellt biståndsbeslutad hjälp, enligt SoL, med dagliga sysslor och personlig omvårdnad i bostaden.

Hemsjukvård

Sjukvård i bostaden som utförs av kommunena distriktssköterskor, undersköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnaster och vårdbiträden. Vården är kontinuerlig och bedöms pågå under en längre tid.

Dagverksamhet

Individuellet biståndsbeslutat stöd enligt SoL eller HSL, i form av behandling ,rehabilitering.sysselsättning, gemenskap m m under dagtid.

Korttidsvård

Individuellt biståndsbeslutat stöd enligt SoL eller HSL, i form av tidsbegränsat boende förenat med t.ex. rehabilitering och omvårdnad.

Anhörigbidrag
Ekonomiskt bidrag som ges av kommunen till den som fyllt 65 år eller uppbär någon form av pension. Bidraget ges för att pensionären skall betala anhörig/närstående för utförd hjälp i hemmet.

Förebyggande verksamhet
Öppen verksamhet som drivs i dagcentral, träfflokal o dyl. och som inte kräver individuellt beslut eller inskrivning. Verksamheten kan t ex omfatta mat- och kaffeservering, hår- och fotvård, sysselsättning- och studieverksamhet m m.

Boende, vård, behandling och service i särskilda boendeformer enligt SoL
Härmed avses, utöver boende, följande service och omvårdnad som ges med stöd av SoL och/eller HSL till personer med fysiskt och/eller psykiskt funktionshinder yngre än 65 år som bor i *särskilda boendeformer*:
* *social hemhjälp*
* *hemsjukvård*
* *dagverksamhet*
* *korttidsvård*
* *förebyggande verksamhet*

Särskilda boendeformer
Samlingsbegrepp för särskilda boendeformer för service och omvårdnad samt *bostäder med särskild service.*

Bostäder med särskild service
bostäder som kommunerna skall inrätta enligt 21 § SoL för yngre personer med funktionshinder som har betydande svårigheter i sin livsföring. Vid dessa bostäder skall omfattande service och vård kunna ges dygnet runt.

Färdtjänst
Persontransporter, med stöd av SoL, åt personer som p g a fysisk nedsättning eller av andra skäl inte kan eller har avsevärda svårigheter att använda allmänna eller privata kommunikationer. För färdtjänst ges ett generellt tillstånd som avser en viss mängd resor.

Riksfärdtjänst

Ekonomiskt bidrag, med stöd av SoL, till persontransporter utanför det geografiska området för kommunens färdtjänst åt personer som p g a fysisk nedsättning eller av andra skäl inte kan eller har avsevärda svårigheter att använda allmänna eller privata kommunikationer. Resor med riksfärdtjänst kan företas med allmänna kommunikationer eller med specialfordon. Bidraget utgörs av mellanskillnaden mellan kostnaden för den transport som den funktionshindrade har möjlighet att utnyttja p ga sitt funktionshinder och normala resekostnaden med tåg i andra klass för en motsvarande resa. För riksfärdtjänst ges ett tillstånd för varje enskild resa.

Boende för vuxna enligt LSS

Permanent boende i bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna beslutat med stöd av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (9 § p 9 LSS).

Boende för barn och ungdomar enligt LSS

Permanent boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdomar beslutat med stöd av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (9 § p 8 LSS).

Övriga insatser beslutade enligt LSS

Härmed avses följande kommunala insatser som enligt 9 § LSS kan begäras av personer som tillhör lagens *personkrets*:

* *råd och stöd*
* *personlig assistans*
* *ledsagarservice*
* *kontaktperson*
* *avlösarservice*
* *korttidsvistelse*
* *korttidstillsyn*
* *daglig verksamhet.*

Personkrets 1 - omfattar personer med utvecklingsstörning och personer med autism eller autismliknande tillstånd.
Personkrets 2 - omfattar perspner med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
Personkrets 3 - omfattar personer med varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de

är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Råd och stöd
Rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § p 1 LSS.

Personlig assistans
biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans, till den del av behovet som inte täcks av assistansersättning enligt lagen (1993:389) om assistansersättning. enligt 9 § p 2 LSS

Ledsagarservice
Personlig service anpassad till individuella behov som att besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter, kulturlivet etc enligt 9 § p 3 LSS.

Kontaktperson
Personligt stöd för att underlätta ett självständigt liv och tillgodose behovet av en medmänniska när anhörigkontakt saknas eller behöver kompletteras enligt 9 § p 4 LSS.

Avlösarservice
Annan person än anhörig eller närstående övertar tillfälligt omvårdnaden i bostaden enligt 9 § p 5 LSS.

Korttidsvistelse
Tillfällig vistelse i korttidshem, stödfamilj, lägervistelse o dyl. enligt 9 § p 6 LSS

Korttidstillsyn
Tillsyn av skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov enligt 9 § p 7 LSS.

Daglig verksamhet
Sysselsättning för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte deltar i utbildning enligt 9 § p 10 LSS.

Nyckeltal

Hjälptimmar
Utförd hjälptid hos vårdtagaren , exklusive tid för planering, resor etc.

Standardklasser- Standardklassifiering av särskilda boendeformer
- flerbäddsrum
- 1 rum utan kokvrå/-skåp eller kök
- 1 rum med kokvrå/-skåp
- 2 rum eller fler med kokvrå/-skåp
- 1 rum och kök
- 2 rum och kök
- 3 eller flera rum och kök

Flerbäddsrum - Bostad/rum delas med annan eller andra personer än maka/make/sammanboende eller annan nära anhörig.

Kommunal drift/ Offentlig vårdgivare
Verksamhet som kommunen har ett övergripande ansvar för och där verksamheten drivs i kommunens egen regi.

Enskild drift/ Enskild vårdgivare
Verksamhet som kommunen har ett övergripande ansvar för, och som drivs av andra urförare än kommunen, t.ex. i form av brukarkooperativ, personalkooperativ, verksamhet driven i föreningsform, företagsform och bolags- eller och stiftelseform. Hit räknas även verksamhet driven av Svenska kyrkan. För driften av verksamhet driven i enskild regi lämnar kommunen bidrag eller ersättning.

Årsarbetare
Begreppet avser ett jämförbarhetsmått på arbetskraftens omfattning. Årsarbetare anger hur många anställda som skulle funnits om alla arbetade heltid. Antalet årsarbetare/antalet heltidstjänster räknas fram med hjälp av den faktiska sysselsättningsgraden för månadsavlönade och arbetade timmar för timavlönade. För timavlönade beräknas årarbetsarsiffran utifrån antal arbetade timmar under mätmånaden genom 165. En heltidstjänst är 100 % en halvtidstjänst är 50 % osv. Således läggs två tjänster med sysselsättningsgrad 60 % resp 40 % samman till en heltidstjänst.

Kostnad
Med kostnader avses kostnader för kommunens egen konsumtion. Definitionen på kostnader är bruttodriftskostnader minus interna intäkter och försäljning av verksamhet till andra kommuner och landsting. Från bruttokostnaderna elimineras således sådana interna transaktioner som sker mellan olika förvaltningar och mellan olika kommuner och landsting.

2.2 Skolsektorn

2.2a Förslag till verksamhetsområden för skolsektorn

Grundskola

Särskola
- Grundsärskola
- Träningsskola

Gymnasieskola (kommun och landsting)

Gymnasiesärskola

Komvux
- Grundläggande vuxenutbildning
- Gymnasial vuxenutbildning
- Påbyggnadsutbildning

Särvux
- Grundsärskola
- Träningskola
- Gymnasiesärskola

Svenska för invandrare - SFI

2.2b Förslag till nyckeltal för skolsektorn

Grundskola

• huvudmannens skolor

Omfattningsmått
- Antal elever i huvudmannens skolor

Prestationsmått
- Andel elever (%)
  - i hemspråksundervisning
  - i Sv2-undervisning
- Andel lärare (%) med pedagogisk utbildning

Kostnads-/produktivitetsmått
- Kostnad per elev:
  - totalt
  - undervisning
  - lokaler
  - läromedel/utrustning
  - övrigt
- Antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever

Resultatmått
- Ofullständigt slutbetyg, andel elever (%) som saknar betyg i något ämne
- Övergångsfrekvens till gymnasieskolan
  - exkl individuella program
  - inkl individuella program
- Medelbetyg i åk 9

• elever folkbokförda i kommunen

Omfattningsmått
- Andel elever folkbokförda i kommunen (%)
  - i annan kommuns grundskola
  - i fristående skolor

Kostnads-/produktivitetsmått

- Kostnad per elev i fristående skolor

Särskola och gymnasiesärskola

Omfattningsmått

- Antal elever i huvudmannens skolor
  - i grundsärskola och träningsskola
  - i gymnasiesärskola
- Andel elever folkbokförda i kommunen (%)
  - i grundsärskola och träningsskola
  - i gymnasiesärskola

Prestationsmått

- Andel integrerade elever (%) (grupp och individ)
- Andel lärare (%) med
  - pedagogisk utbildning
  - specialpedagogisk utbildning

Kostnads-/produktivitetsmått

- Kostnad per elev i huvudmannens skolor fördelat på särskola/träningsskola och gymnasiesärskola
  - totalt
  - undervisning
  - lokaler
  - läromedel/utrustning
  - övrigt

Resultatmått

Gymnasieskola
• huvudmannens skolor

Omfattningsmått
- Antal elever i huvudmannens skolor
- Andel elever (%) från annan kommun
- Andel elever (%) på
  - natur- och samhällsvetenskapliga program
  - individuella program
  - övriga program (yrkesinriktade)

Prestationsmått
- Andel lärare (%) med pedagogisk utbildning

Kostnads- /produktivitetsmått
- Kostnad per elev:
  - totalt
  - undervisning
  - lokaler
  - läromedel/utrustning
  - övrigt
- Antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever

Resultatmått
- Medelbetyg för avgångna elever (per vissa program)
- Andel elever (%) med ofullständiga betyg
  - med mindre studiekurs
  - som saknar betyg i något ämne
- Andel elever (%) som
  - avbröt studierna
  - bytte studieväg/program

• elever folkbokförda i kommunen

Omfattningsmått
- Andel elever folkbokförda i kommunen som gick i:
  - annan kommuns gymnasieskola
  - landstingskommunal gymnasieskola
  - fristående gymnasieskola

- Andel sökande (%) folkbokförda i kommunen
  - intagna på förstahandsval
  - ej intagna

- Andel elever (%) på:
  - natur- och samhällsvetenskapliga program
  - individuella program
  - övriga program

Kostnads- /produktivitetsmått

- Kostnad, totalt per elev folkbokförd i kommunen
- Utbetald ersättning per elev i
  - annan kommuns gymnasieskola
  - landstingskommunal gymnasieskola
  - fristående gymnasieskola

Resultatmått

- Övergångsfrekvens till högskolan (%) inom 3 år efter avslutad utbildning i gymnasieskolan

Komvux

• huvudmannens skolor

Omfattningsmått

- Antal elever
  - i huvudmannens skolor
  - omräknat till heltidsstuderande
- Antal kursdeltagare
- Antal kurser per elev
- Andel elever (%)
  - i grundläggande vuxenutbildning
  - i gymnasial vuxenutbildning
  - i påbyggnadsutbildning

Prestationsmått

- Andel invånare 20-64 år (%) som deltar i komvux

Kostnads-/produktivitetsmått
- Kostnad (grundläggande och gymnasial resp påbyggnads vuxenutbildning särredovisas)
  totalt
  per heltidsstuderande
- Antal lärare (heltidstjänster) per 100 heltidsstuderande (beräknat antal)

Resultatmått
- Andel kursdeltagare (%) i gymnasial vuxenutbildning eller påbyggnadskurser som under läsåret
  slutfört kurs
  avbrutit kurs
  fanns i pågående utbildning

•elever folkbokförda i kommunen

Kostnads-/produktivitetsmått
- Kostnad, totalt per heltidsstuderande elev folkbokförd i kommunen

Särvux

• huvudmannens skolor

Omfattningsmått
- Antal elever i huvudmannens skolor
- Andel elever (%)
  på grundsärskolenivå
  på träningsskolenivå
  på gymnasiesärskolenivå

Prestationsmått
- Antal elever per undervisningsgrupp
- Andel lärare (%) med
  pedagogisk utbildning
  specialpedagogisk utbildning

Kostnads-/produktivitetsmått
- Kostnad per elev:
  totalt
- Antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever

Resultatmått

Svenska för invandrare - SFI

Omfattningsmått
- Antal elever (vid viss mätvecka)

Prestationsmått
- Andel lärare (%) med pedagogisk utbildning
- Antal timmar per helårselev

Kostnads-och produktivitetsmått
- Kostnad:
  totalt
- Antal lärare (heltidstjänster) per 100 elever

Resultatmått
Andel elever (%) som
  avslutat utbildningen och uppnått Sfi-nivån
  avbrutit utbildningen
  fanns i pågående utbildning

2.2c Förslag till definitioner för skolsektorn

Grundskola
• huvudmannens skolor

Omfattningsmått
Antal elever i huvudmannens skolor
Totala antalet elever den 15 oktober resp år

Prestationsmått
Andel elever i % i hemspråksundervisning
Andel av samtliga elever som deltar i hemspråksundervisning och /eller studiehandledning på hemspråket

Andel eleveri % i Sv2-undervisning
Andel av samtliga elever som deltar i undervisning i svenska som andraspråk.

Andel lärare i % med pedagogisk utbildning
Andel lärare, omräknat till heltidstjänster, som har någon pedagogisk utbildning. Med dessa har likställts personer som tidigare förklarats behöriga till statligt reglerade lärartjänster och personer som haft förordnande som behörig lärare.

Kostnads-/produktivitetsmått
Kostnad per elev
• *totalt*
I kostnaden ingår administration, undervisning, läromedel, skolmåltider, elevvård, lokaler, SYO, skolbibliotek, personalutbildning samt övriga kostnader. Kostnader för skolskjutsar ingår inte. Denna totalkostnad divideras med medeltalet av antalet elever, inkl integrerade särskoleelever, den 15 okt året före redovisningsåret och antalet elever den 15 okt redovisningsåret.
• *undervisning*
Kostnad för samtliga läro- och timplanebundna aktiviteter dividerat med antalet elever.
• *lokaler*
Kostnader för lokaler för grundskolans verksamhet inkl fastighetsskötsel,städning (övriga vaktmästartjänster ingår ej) dividerat med antal elever.
• *läromedel/utrustning*

Kostnad för läroböcker och annat tryckt material, utrustning inkl kapital- och servicekostnad, löner för institutionstekniker, studiebesök, lägerskolor mm, dividerat med antalet elever.
• *övrigt*
Totalkostnad minskad med kostnad för undervisning, lokaler,läromedel

Antal lärare/heltidstjänster/ per 100 elever
Antalet lärare omräknas till heltidstjänster innebärande att den totala fastställda undervisningstiden divideras med genomsnittlig undervisningsskyldighet. Divideras med "100-elever".

Resultatmått

Ofullständigt slutbetyg, andel elever i %, som saknar betyg i något ämne
Andelen av alla elever som slutat årskurs 9 vars betyg i något ämne har ersatts med kod för orsak till uteblivet betyg.

Övergångsfrekvens till gymnasieskolan exkl individuella program
Andelen elever som slutat årskurs 9 på våren, året innan statistikåret och fanns i gymnasieskolan exkl individuella program höstterminen året innan statistikåret.

Övergångsfrekvens till gymnasieskolan inkl individuella program
Andelen elever som slutat årskurs 9 på våren, året innan statistikåret och fanns i gymnasieskolan, inkl individuella program höstterminen året innan statistikåret.

Medelbetyg i årskurs 9
Medelvärde av samtliga elevers betyg i samtliga ämnen.

• elever folkbokförda i kommunen

Omfattningsmått

Andelen elever folkbokförda i kommunen
• *i annan kommuns grundskola*
Andel av eleverna folkbokförda i kommunen som går i annan kommuns grundskola.
• *i fristående skolor*
Andel av eleverna folkbokförda i kommunen som går i fristående skola.

Kostnads-/produktivitetsmått

Kostnad per elev i fristående skolor
Ersättning till friskolor dividerat med medeltal elever vårterminen och höstterminen statistikåret, för vilka ersättning erlagts.

Särskola och gymnasiesärskola

Omfattningsmått

Antal elever i huvudmannens skolor
• *grundsärskola och träningsskola*
Totala antalet elever den 15 oktober.
• *gymnasisärskola*
Totala antalet elever den 15 oktober.

Antal elever i % folkbokförda i kommunen
• *grundsärskola och träningsskola*
Totala antalet elever den 15 oktober.
• *gymnasiesärskola*
Totala antalet elever den 15 oktober.

Prestationsmått

Andel integrerade elever i %
Andel elever som enskilt eller i grupp är integrerade i klasser i grund- eller gymnasieskolan.

Andel lärare i % med
• *pedagogisk utbildning*
Andel lärare, omräknat till heltidstjänster, som har någon pedagogisk utbildning. Med dessa har likställts personer som tidigare förklarats behöriga till statligt reglerade lärartjänster och personer som haft förordnande som behörig lärare.
• *specialpedagogisk utbildning*
Andel lärare, omräknat till heltidstjänster, som har någon specialpedagogisk utbildning.

Kostnads/produktivitetsmått

Kostnad per elev i huvudmannens skolor och fördelat på särskola/träningsskola och gymnasiesärskola

• *totalt*
I kostnaden ingår undervisning, lokaler samt övriga kostnader, bl.a. skolskjutsar. Totalkostnad divideras med medeltalet av antalet särsko-

leelver den 15 okt året före redovisningsåret och antalet elever den 15 okt redovisningsåret.

• *undervisning*

Kostnad för samtliga läro- och timplanebundna aktiviteter dividerat med antalet elever.

• *lokaler*

Kostnader avs lokaler för särskole-verksamhet inkl fastighetsskötsel (övriga vaktmästartjänster ingår ej), dividerat med antal elever.

• *läromedel/utrustning*

Kostnad för läroböcker och annat tryckt material, utrustning inkl kapital- och servicekostnad, löner för institutionstekniker, studiebesök, lägerskolor mm dividerat med antalet elever.

• *övrigt*

Totalkostnad minskad med kostnaden för undervisning, lokaler, läromedel.

Gymnasieskola
• huvudmannens skolor

Omfattningsmått

Antal elever i huvudmannens skolor

Avser antalet elever den 15 okt statistikåret.

Andel elever i % från annan kommun

Andel av alla elever i kommunens gymnasieskola som var folkbokförda i annan kommun

Andel eleveri % på

• *Natur-och samhällsvetenskapliga programen*

Andel av alla elever i huvudmannens skolor som gick på natur- eller samhällsvetenskapliga programmen.

• *individuella program*

Andel av alla elever i huvudmannens skolor som gick på individuella program

• *övriga program /yrkesinriktade/*

Andel av alla elever i huvudmannens skolor som gick på annat program än på natur- eller samhällsvetenskapliga programmen eller individuella program

Prestationsmått

Andel lärare i % med pedagogisk utbildning

Andel lärare, omräknat till hetidstjänster, som har någon pedagogisk utbildning. Med dessa har likställts personer som tidigare förklarats behöriga till statligt reglerade lärartjänster och personer som haft förordnande som behörig lärare

Kostnads-/produktivitetsmått

Kostnad per elev

• *totalt*

I kostnaden ingår administration, undervisning, läromedel, skolmåltider, elevvård, lokaler, SYO, skolbibliotek, personalutbildning samt övriga kostnader. Kostnader för skolskjutsar och reseersättningar ingår inte. Kostnaden divideras med medeltalet av antalet elever den 15 okt året före redovisningsåret och antalet elever den 15 okt redovisningsåret.

• *undervisning*

Kostnad för samtliga läro- och timplanebundna aktiviteter dividerat med antalet elever.

• *lokaler*

Kostnader för lokaler för gymnasieskolan verksamhet inkl fastighetsskötsel (ej övriga vaktmästartjänster) och städning dividerat med antal elever.

• *läromedel/utrustning*

Kostnad för läroböcker och annat tryckt material, utrustning inkl kapital- och servicekostnad, löner för institutionstekniker, studiebesök, lägerskolor mm Kostnaderna minskade med intäkter pga produktionsintäkter. Därefter dividerat med antalet elever.

• *övrigt*

Totalkostnad minskad med kostnad för undervisning, lokaler,läromedel.

Antal lärare/heltidstjänster/ per 100 elever

Antalet lärare omräknas till heltidstjänster innebärande att den totala fastställda undervisningstiden divideras med genomsnittlig undervisningsskyldighet. Divideras med ”100-elever”.

Resultatmått

Medelbetyg för avgångna elever per program
Medelvärde av samtliga elevers avgångsbetyg i samtliga ämnen, enligt målrelaterad betygsskala per program tex. naturvetenskapliga programmet, samhällsvetenskapliga programmet, barn- och fritids programmet, omvårdnadsprogrammet etc

Andel elever i % med ofullständiga betyg
• *med mindre studiekurs*
Andel elever som i avgångsbetyget hade markering för att de varit befriade pga påtagliga studiesvårigheter från undervisning i något ämne som normalt skulle ha ingått i studiekursen.
• *som saknar betyg i något ämne*
Andel elever som i avgångsbetyget hade X-markering istället för betyg i något ämne, dvs inte uppnått de kunskaper, färdigheter eller det yrkeskunnande som utbildningen skall ge.

Andel elever i % som
• *avbröt studierna*
Andel av alla elever i årskurs 1 på studievägar om minst tre terminer i huvudmannens gymnasieskola den 15 okt året innan statistikåret som inte fanns i gymnasie-skolan den 15 okt statistikåret.
• *bytte studieväg/program*
Andel av alla elever i årskurs 1 på studievägar om minst tre terminer i huvudmannens gymnasieskola den 15 okt året innan statistikåret som återfanns i årskurs 1 el 2 på en annan studieväg den 15 okt statistikåret än den studieväg som påbörjades året innan.

• elever folkbokförda i kommunen

Omfattningsmått

Andel elever folkbokförda i kommunen som gick i:
Andel av alla gymnasieelever som var folkbokförda i kommunen 31 dec statistikåret som gick i gymnasieskola med annan huvudman:
• *en annan kommuns gymnasieskola*
Annan kommun som huvudman
• *landstingskommunal gymnasieskola*
Landsting som huvudman
• *fristående gymnasieskola*
Fristående huvudman

Andel sökande i % och folkbokförda i kommunen
• *intagna på förstahandsval*
Andel av de sökande till gymnasieskolans program som den 15 oktober statistikåret fanns på den studieväg han/hon sökt till i första hand, oavsett huvudman, studieort eller som den 1 juli statistikåret erbjudits plats på sitt förstahandsval
• *ej intagna*
Andel av de sökande till gymnasieskolan program som varken den 1 juli statistikåret erbjudits plats eller den 15 okt statistikåret fanns på någon studieväg i gymnasieskolan

Andel elever i % på
• *naturvetenskapliga resp samhällsvetenskapliga programmet*
Andel av alla elever folkbokförda i kommunen som gick på naturvetenskapliga programmet och på samhällsvetenskapliga programmet
• *individuella program*
Andel av alla elever folkbokförda i kommunen som gick på individuella program.
• *övriga program*
Andel av alla elever folkbokförda i kommunen som gick på övriga program.

Kostnads-/produktivitetsmått

Kostnad per elev folkbokförd i kommunen
I kostnaden ingår administration, undervisning, läromedel, skolmåltider, elevvård, lokaler, SYO, skolbibliotek, personalutbildning samt övriga kostnader. samt kostnader för skolskjutsar och reseersättning. Dessutom har kostnaden för elever i annan kommun och ersättning till landsting och fristående skolor lagts till och intäkter för elever från annan kommun dragits ifrån. Kostnaden har dividerats med antal gymnasieelever folkbokförda i kommunen statistikåret.

Utbetald ersättning per elev i:
• *annan kommuns gymnasieskola*
Ersättning till andra kommuner dividerat med medeltal elever vårterminen och höstterminen statistikåret för vilka ersättning erlagts.
• *landstingskommunal gymnasieskola*
Ersättning till landsting dividerat med medeltal elever vårterminen och höstterminen statistikåret för vilka ersättning erlagts.
• *fristående gymnasieskola*
Ersättning till fristående skolor dividerat med medeltal elever vårterminen och höstterminen statistikåret för vilka ersättning erlagts.

Resultatmått

Övergångsfrekvens t högskolan i% inom tre år efter avslutad utbildning i gymnasieskolan

Andel av alla elever folkbokförda i kommunen tre år före statistikåret med avgångsbetyg från någon linje i gymnasieskolan som registrerats som nybörjare vid universitetet eller högskola senast under läsåret som avslutas under statistikåret.

Komvux
• huvudmannens skolor

Omfattningsmått

Antal elever

• *i huvudmannens skolor*

Antal personer som deltar i en eller flera komvuxkurser i kommunen.

• *omräknat till heltidsstuderande*

Antal sextiominuterslektioner under hösten statistikåret dividerat med 270 (=18 veckor x 15 sextiominuterslektioner).

Antal kursdeltagare

Elever som deltar i flera kurser räknas här som deltagare i varje kurs för sig.

Antal kurser per elev

Totalt antal kursdeltagare dividerat med totalt antal elever.

Andel elever i % i

• *grundläggande vuxenutbildning*

Andel av eleverna i kommunens komvux som deltar i utbildning på grundskolenivå

• *gymnasial vuxenutbildning*

Andel av eleverna i kommunens komvux som deltar i utbildningen på gymnasienivå, dvs motsvarande linjer, program och specialkurser.

• *påbyggnadsutbildning*

Andel av eleverna i kommunens komvux som deltar i påbyggnadsutbildningar inkl de som överförts från gymnasieskolan samt särskilt yrkesinriktade kurser.

Prestationsmått

Andel invånare 20-64 år i % som deltar i komvux

Andel invånare 20-64 år i % som deltar i komvuxutbildning.

Kostnads-/produktivitetsmått

Kostnad

• *totalt*

I kostnaden ingår administration, undervisning, läromedel, elevvård, lokaler, SYO, personalutbildning samt övriga kostnader

• *per heltidsstuderande*

Kostnaden dividerat med antal heltidsstuderande

Antal lärare/heltidstjänster/ per 100 beräknat antal heltidsstuderande

Den totala fastställda undervisningstiden har dividerats med en genomsnittlig undervisningsskyldighet som relaterats till antalet heltidsstuderande.

Resultatmått

Andel kursdeltagare i % i gymnasial vuxenutbildning eller påbyggnadskurser som under läsåret:

Andel kursdeltagare i gymnasial vuxenutbildning eller i påbyggnadsutbildning som enligt deltagarförteckning hade slutfört resp avbrutit kurs vid läsårets slut, övriga anses finnas i pågående utbildning

• *slutfört kurs*

• *avbrutit kurs*

• *fanns i pågående utbildning*

• elever folkbokförda i kommunen

Kostnads-/produktivitetsmått

Kostnad per heltidsstuderande elev

I kostnaden ingår administration, undervisning, läromedel, elevvård, lokaler, SYO, personalutbildning, samt kostnader för elever i annan kommun lagts till och intäkter för elever från annan kommun dragits ifrån. Heltidsstuderande har beräknats som summan av utlagda studietimmar för alla komvuxstuderande folkbokförda i kommunen dividerat med 540.

Särvux

• huvudmannens skolor

Omfattningsmått

Antal elever i huvudmannens skolor

Totalt antal elever i huvudmannens särvux.

Andel elever i % på
• *grundsärskolenivå*
Andel av alla elever i huvudmannens särvux som undervisas på grundsärskolenivå.
• *träningsskolenivå*
Andel av alla elever i huvudmannens särvux som undervisas på träningsskolenivå.
• *gymnasiesärskolenivå*
Andel av alla elever i huvudmannens särvux som undervisas på gymnasiesärskolenivå.

Prestationsmått

Antal elever per undervisningsgrupp
Summan av antalet elever i samtliga undervisningsgrupper dividerat med antalet undervisningsgrupper

Andel lärare i % med
• *pedagogisk utbildning*
Andel lärare, omräknat till heltidstjänster, som har någon pedagogisk utbildning. Med dessa har likställts personer som tidigare förklarats behöriga till statligt reglerade lärartjänster och personer som haft förordnande som behörig lärare
• *special-pedagogisk utbildning*
Andel lärare, omräknat till heltidstjänster, som har någon specialpedagogisk utbildning.

Kostnads-/produktivitetsmått

Kostnad per elev
I kostnaden ingår administration, undervisning, lokaler samt övriga kostnader
• *totalt*
Kostnad dividerad med genomsnittligt antal elever.
Antal lärare /heltidstjänster/ per 100 elever
Antalet lärare omräknas till heltidstjänster innebärande att den totala fastställda undervisningstiden divideras med genomsnittlig undervisningsskyldighet. Divideras med "100-elever".

Svenska för invandrare - SFI

Omfattningsmått

Antal elever
Mätt i särskild mätvecka under statistikåret.

Prestationsmått

Andel lärare i % med pedagogisk utbildning
Andel lärare, omräknat till heltidstjänster, som har någon pedagogisk utbildning. Med dessa har likställts personer som tidigare förklarats behöriga till statligt reglerade lärartjänster och personer som haft förordnande som behörig lärare

Antal timmar per helårselev
Genomsnittligt antal undervisningstimmar om 60 minuter, under vilka eleverna varit närvarande under det läsår som avslutas under statistikåret.

Kostnads-/produktivitetsmått

Kostnad
• *totalt*
I kostnaden ingår administration, undervisning, lokaler samt övriga kostnader. Även ers till studieförbund eller annan studieanordnare ingår.

Antal lärare per 100 elever
Antal lärare omräknat till heltidstjänster per 100 elever under mätvecka under statistikåret.

Resultatmått

Andel eleveri % som
• *avslutat utbildning och uppnått SFI nivån*
Andel av eleverna som uppnått fastställd kunskapsnivå för SFI.
• *avbrutit utbildning*
Elev registrerad för avbrott.
• *fanns i pågående utbildning*
Eleven har inte registrerats för avbrott eller avslut och antas därmed fortsätta i SFI nästa läsår.

2.3 Förslag till nyckeltal för arbetsmarknadsåtgärder

Omfattningsmått

- Andel arbetssökande alt andel förvärvsarbetande uppdelade efter ålder och kön
- Totalt 16-64 år

Åldersgrupper

16-24 år
25-54 år
55-64 år

Prestationsmått

- Antal personer i kommunala sysselsättningsbefrämjande åtgärder uppdelade efter ålder och kön:

- helt kommunalt finansierade sysselsättningsbefrämjande åtgärder

- delvis kommunalt finansierade sysselsättningsbefrämjande åtgärder (under t ex viss mätvecka alt under föregående kalenderår)

Åldersgrupper

16-24 år
25-54 år
55-64 år

- Andel personer i arbete/studier efter avslutad åtgärd

Kostnads-/produktivitetsmått

- Kostnad, kr per invånare.
- Kostnad per person i:

- helt kommunalt finansierade sysselsättningsbefrämjande åtgärder
- delvis kommunalt finansierade sysselsättningsbefrämjande åtgärder

2.4 Förslag till nyckeltal för flyktingmottagande

Omfattningsmått

- Antal flyktingar i resp. åldersgrupp uppdelat efter ankomstår inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet och för vilka kommunen erhållit statlig ersättning (mottagningsåret och tre år framåt).

Åldersgrupper:

16-24 år
25-44 år
45-54 år
55-60 år
60- år

- Antal inflyttade sekundärflyktingar
- Antal utflyttade sekundärflyktingar

Prestationsmått

- Antal flyktinghushåll
- Antal flyktinghushåll med socialbidrag/introduktionsersättning

Kostnads-/produktivitetsmått

- Kostnad, kr per invånare.
(Kostnad enligt RS definition Flyktingmottagande" under "Särskilt riktade insatser".)
- Kostnad för socialbidrag/introduktonsersättning till flyktingar
- Kostnad, socialbidrag/introduktonsersättning per flyktinghushåll

2.5 Förslag till nyckeltal för miljö- och hälsoskydd

Omfattningsmått

- Antal arealjusterade tillsynsbehovspoäng för miljöskyddstillsyn.
-Tillsynsmyndigheternas arbetsuppgifter uppdelade på följande faktorer:

- Antal och klassificering av verksamheterna (tillsynsbehovspoäng underlag för viktning)
- Antalet årsarbetskrafter som arbetar med prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen,
- Storleken på arean som tillsynsmyndigheten ansvarar för.
- Antalet invånare

Prestationsmått

- Antal handläggande tjänstemän (inspektörer o motsvarande) per 1000 invånare.
- Antal handläggande miljötjänstemän per arealjusterad tillsynsbehovspoäng (miljöskyddstillsyn).
- Antal anläggningar per årsarbetskraft (livsmedelstillsyn) (avser, livsmedelsindustrier, butiker, storhushåll och vattenverk).

Kostnads-/produktivitetsmått

- Kostnad för miljöskydd, kr per invånare. (Enl RS:s definition)
- Kostnad för hälsoskydd, kr per invånare. (Enl RS:s definition)

2.6 Förslag till nyckeltal för räddningstjänst

Omfattningsmått
- Antal invånare i räddningstjänstens ansvarområde
- Antal fastigheter inom räddningstjänstens ansvarområde

Prestationsmått
- Antal insatser per 1000 invånare

Kostnads-/produktivitetsmått
- Kostnad för räddningstjänst, kr per invånare. (enl RS:s definition)
- Kostnad för totalförsvar och samhällsskydd, kr per invånare. (Enl RS:s definition)

2.7 Förslag till finansiella nyckeltal och definitioner

De finansiella nyckeltalen indelas i fem grupper. Tillsammans speglar dessa kommunernas och landstingens finansiella utveckling och ställning. Finansiella nyckeltal används för olika analysändamål som t.ex. jämförelser över tiden samt mellan skilda kommuner och landsting. Nyckeltalen utgår från förslaget till lag om kommunal redovisning (prop 1996/97:52). Nedanstående förslag till nyckeltal innebär ingen ökad uppgiftsinsamling från kommuner och landsting.

Situation

Med situation avses vilken kontroll kommunen/landstinget har över kostnader och intäkter, dvs det finansiella resultatet.

• Resultat 2 genom skatteintäkter, verksamhetens intäkter och generella statsbidrag.
Nyckeltalet visar hur stor del av de löpande intäkterna som kvarstår sedan löpande kostnader täckts. Överskottet skall täcka eventuella extra ordinära poster. Att samtliga verksamhetsintäkter för den skattefinansierade verksamheten medtages motiveras med att olika kommuner och landsting finansierar sin verksamhet med olika tyngd på avgiftsfinansiering respektive skattefinansiering. Med detta tillvägagångssätt skapas förutsättningar för jämföra skilda kommuner och landsting oberoende hur de valt att finansiera verksamheten. Nyckeltalen utgår också ifrån resultaträkningens utformning enligt förslaget till ny redovisningslag. Det bör uppmärksammas att avskrivningar, pensionsavsättningar enligt blandmodellen samt pensionsutbetalningar enligt äldre ordning föreslås ingå i verksamhetens nettokostnader och återspeglas således redan i resultat 1.

• Resultat 3 genom skatteintäkter, verksamhetens intäkter och generella statsbidrag.
Nyckeltalet visar hur stor del av de löpande intäkterna som kvarstår sedan samtliga kostnader täckts. Ett negativt tal ger information om

storleken på behovet av intäktsökningar eller kostnadsminskningar i kommunen/landstinget.

• **Resultat 2 per invånare.**
Nyckeltalet visar hur mycket av de löpande intäkterna som kvarstår sedan de löpande kostnaderna täckts.

• **Resultat 3 per invånare**
Nyckeltalet visar hur mycket av intäkterna som kvarstår sedan samtliga kostnader täckts. Det är med hjälp av resultat 3 kravet på en balanserad budget, det s.k. balanskravet skall följas upp. Resultat 3 visar också hur eget kapital har förändrats.

Kapacitet

Med kapacitet avses vilken ekonomisk ställning kommunen eller landstinget har och vilken långsiktig motståndskraft som finns för att möta sämre tider.

• **Soliditet** (inkl. pensionsavsättning enl blandmodellen). Soliditet är eget kapital i förhållande till totala tillgångar och förändringen av soliditeten beskriver hur den långsiktiga betalningsstyrkan utvecklas. Ju högre soliditeten är desto bättre är normalt det finansiella handlingsutrymmet. Soliditeten är dock bara en faktor som styr handlingsutrymmet. Andra faktorer är resultatutveckling, de kommunala företagens ekonomiska situation, befolkningsutveckling, avgiftsnivå, utrymme för effektiviseringar m. m.

Potential

Med potential avses framtida utrymme att påverka kostnader och intäkter.

• **Kostnadstäckningsgrad.** Verksamhetens intäkter genom verksamhetens bruttokostnader. Nyckeltalet talar om hur stor del av de totala verksamhetskostnaderna som täcks av intäkter.

• **Skattepotential.** Genomsnittlig skattesats i resp län minus den egna skattesatsen. Positiv och negativ avvikelse redovisas. Nyckeltalet

anger vilken potential som finns för förändring av den egna skattesatsen. Den genomsnittliga skattesatsen i länet beräknas enligt samma metod som i utjämningssystemet för kommuner och landsting och utgår från den genomsnittliga skattesatsen i landet med justering för genomförd skatteväxling i länet.

• **Totalkostnadsindex.** Först beräknas en kvot av kommunens nettokostnad per invånare och landets genomsnittliga nettokostnad per invånare. Kvoten ställs sedan i relation till strukturkostnadsindex[1] på totalnivå i utjämningssystemet. Här jämförs kommunens/landstingets faktiska kostnad med den teoretiskt beräknade kostnaden som kommunen/landstinget bör ha enligt beräkningarna i utjämningssystemet. En begränsning utgörs av att endast c:a 75 % av verksamheterna finns med i utjämningssystemet. Får kommunen/ landstinget ett index under 100 indikerar detta att nettokostnaderna sannolikt är lägre än vad de kunde förväntas vara med hänsyn till befolkningsstruktur m. m och vice versa.

• **Verksamhetskostnadsindex.** Kommunens/landstingets nettokostnad relateras till standardkostnaden[2] för respektive verksamhet som finns i utjämningssystemet. Kommungenomsnitt, högst- och lägstvärden redovisas. Här jämförs kommunens/landstingets egen styckkostnad per verksamhet med den beräknade standardkostnaden per verksamhet. Får kommunen/landstinget ett index över 100 indikerar detta att nettokostnaderna för den aktuella verksamheten sannolikt är högre än vad de kunde förväntas vara med hänsyn till befolkningsstruktur m.m. och vice versa.

---

[1] Strukturkostnad i kommunen/landstinget i förhållande till den genomsnittliga strukturkostnaden i riket.

[2] Standardkostnaden är en teoretiskt beräknat nettokostnad, där hänsyn tas till olika strukturella faktorer som påverkar kostnadsnivån.

Risk

Med risk avses kommunens/landstingets riskexponering, dvs hur stor sannolikheten är att externa händelser skall försämra den ekonomiska situationen.

- **Borgensåtaganden per invånare**
- **Koncerninterna borgensåtaganden per invånare**
- **Externa borgensåtaganden per invånare**
- **Koncernintern utlåning per invånare**

Exempel på koncerninterna borgensåtaganden är borgen till kommunala bostadsföretag och andra företag inom koncernen.

Exempel på externa borgensförbindelser är borgen för statliga lån till egna hem, bostadsrättsföreningar, privata företag, ideella föreningar och organisationer.

Den koncerninterna utlåningen kan betraktas som ett alternativ till borgen. Det är en möjlighet som ibland är fördelaktigare för företagen då räntan kommunen erlägger är lägre än vad företaget får betala med kommunal borgen.

• **Koncernintern riskexponering.** Bidrag till och avkastning från kommunala företag/borgensåtagande för kommunala företag. Storleken på bidragen till de kommunala företagen är indikatorer på den risk ägaren utsätts för genom att företagets ekonomi är svag. Samtidigt kan det finnas välmående företag i "kommunkoncernen" som motverkar och minskar risken. Nyckeltalet kan avse både koncernen i sin helhet och varje företag för sig.

Styrning

Med styrning avses förmågan att följa fastställd budget.

• **Redovisat resultat 2 per invånare minus budgeterat resultat 2 per invånare.** Positiv och negativ avvikelse redovisas varvid större avvikelser observeras särskilt.

Bilaga 3

Förteckning över statistikansvariga myndigheter med uppföljningsansvar för viss kommunal verksamhet

3. Förteckning över statistikansvariga myndigheter med uppföljningsansvar för viss kommunal verksamhet

Officiell statistik	Statistikansvarig myndighet
Arbetsmarknad	
Löner, nationellt och regionalt	SCB
Sysselsättning, nationellt och regionalt	SCB
Lönesummor och arbetskostnader	SCB
Arbetskraftsundersökningar	SCB
Miljövård och naturresurshushållning	
Utsläpp,belastning, avfall och miljötillstånd	Statens naturvårdsverk
Kemikalier,försäljning och användning,	Kemikalieinspektionen
Miljöskyddslagens tillämpning	Statens naturvårdsverk
Miljöskyddskostnader	SCB
Mark- och vattenanvändning	SCB
Dricksvattenkvalitet	SCB
Gödselmedel och kalk	SCB
Nationalräkenskaperna	
Nationalräkenskaperna	SCB
Offentlig ekonomi	
Kommunernas finanser	SCB
Offentliga utgifter inom utbildningssektorn	SCB
Hälso-och sjukvård	
Hälsa- och sjukdomar	Socialstyrelsen
Hälso- och sjukvård	Socialstyrelsen
Dödsorsaker	Socialstyrelsen

Socialtjänst	
Barnomsorg	Socialstyrelsen
Individ-och familjeomsorg	Socialstyrelsen
Äldre-och handikappomsorg	Socialstyrelsen
Utbildning och forskning	
Skolväsende	Skolverket
Högskolaväsende	Högskoleverket
Forskning	SCB
Studiestöd	Centrala studiestödsnämnden
Befolkningens utbildning	SCB

Bilaga 4

Socialstyrelsens kommunpanel

4. Socialstyrelsens kommunpanel

Den enda myndighet som f. n. använder kommunpaneler, som metod för insamling av uppgifter, är Socialstyrelsen. En sådan metod för insamling är särskilt intressant när insamlade uppgifter avser att bedöma olika kvalitativa aspekter på en verksamhet och för att finna faktorer som underlag till effektbedömningar. Metoden används på nationell nivå för att förbättra skattningen av förändringar över tiden. Metoden kan inte användas för jämförelser mellan alla kommuner utan bara mellan dem som deltar i panelen.

Socialstyrelsens kommunpanel utgörs av ett stratifierat urval om 50 kommuner. För vissa frågor utökas panelen med ytterligare 20 kommuner med minst 30.000 invånare. Stratifiering innebär att urvalsenheterna grupperas, med avseende på den variabel som skall mätas, i homogena grupper. Urvalet görs sedan från varje separat grupp (stratum). Landets samtliga kommuner har för detta delats in i totalt elva strata. Stratifieringen har baserats på Svenska kommunförbundets kommungruppsindelning som utgår ifrån folkmängd, läge, tätortsgrad inv/kvm och näringsstruktur. Vidare har kommunerna grupperats efter om invånarantalet är fler eller färre än 30.000 enligt FoB 90. Från strata 1, Stockholm, Göteborg och Malmö, ingår samtliga tre alltid i panelen. I övriga strata har ett slumpmässigt utval av 47 kommuner gjorts. Urvalsfraktionen är densamma i samtliga strata. För urvalet av de ytterligare 20 kommunerna görs ett slumpmässigt urval av kommuner med fler än 30.000 invånare.

Urvalet är i första hand gjort för att användas vid insamling av uppgifter till den officiella statistiken inom socialtjänsten. Urvalet kan även användas till undersökningar föranledda av regeringsuppdrag och för försöksverksamheter som syftar till att utveckla och förbättra den officiella statistiken inom socialtjänsten.

Uppgifter insamlade i kommunpanelen ger skattningar på nationell nivå. Urvalet passar bäst för skattningar av genomsnitt, procenttal och förändringar mellan åren. I de flesta fall är urvalet av 50 kommuner tillräckligt men om skattningar av totaler önskas bör utvalet om 70 kommuner användas. Den statistik som grundas på ett urval i stället för

samtliga kommuner ger upphov till viss osäkerhet i resultaten. Hur stort detta urvalsfel är beräknas utifrån de insamlade uppgifterna.

Urvalet är ett panelurval vilket innebär att urvalet är ett fast urval - samma urval används för olika undersökningar under ett år. Urvalet till panelen är rullande, vilket innebär att varje år byts en femtedel av kommunerna ut mot nya kommuner. De tre storstäderna är med i varje panel. På detta sätt är varje kommun med i panelen under fem år varefter byte sker. Med den metod för urval som använts kan en kommun som deltagit i panelen inte bli vald igen förrän samtliga kommuner i stratat ingått i panelen.

Uppgiftsinsamlingen i Socialstyrelsens kommunpanel bygger på frivillighet. För närvarande har alla 70 kommuner i panelen tecknat överenskommelse om medverkan i panelen med Socialstyrelsen. En förutsättning för att panelen skall fungera är dock att kommunerna aktivt deltar vilket underlättas av att de kommuner som deltar får t.ex. snabbare återrapportering av resultatet av insamlingen och möjlighet att påverka utvecklingen via seminarier. Även ekonomiska bidrag för att utveckla ett eget informationssystem för statistiken kan utgå.

Genom att endast ett urval av kommuner medverkar under en femårsperiod är resten av kommunerna befriade från uppgiftsskyldighet inom de verksamhetsområden som kommunpanelen omfattar. För kommunerna innebär det nya statistikstrukturen dock ett mer omfattande arbete under de fem år kommunen ingår i panelen. Även för statens statistikproduktionen innebär inrättandet av paneler att arbetsbelastning och därmed kostnaderna för uppgiftsinsamling minskar.

De viktigaste användningsområderna för Socialstyrelsens kommunpanel är:

- *insamling av officiell statistik där uppgifterna i huvudsak behövs för att få en bild av hur verksamheten utvecklas.*

- *att belysa viktiga områden där statistik saknas* som t.ex. uppgifter om verksamhetens kvalitet och resultat.

- *olika specialstudier*. Ett tillfälligt behov av statistik under en begränsad tid kan tillgodoses genom att använda kommunpaneler för uppgiftsinsamling. T.ex. kan kommunpaneler användas för insamling av uppgifter för myndigheternas regeringsuppdrag men också för behov

som uppstår att följa hur en viss verksamhet utvecklas vid t.ex. en lagändring.

- *olika försöksverksamheter* där prövning görs om uppgifter till ny nationell statistik överhuvudtaget går att erhålla varvid även kvaliteten i de insamlade uppgifterna utvärderas.

- *att belysa frågor som aktualiserats i samhällsdebatten.* Kommunpanelen är ett sätt att snabbt få fram uppgifter som kan belysa en aktuell frågeställning.

Bilaga 5

Kommentar til lag om kommunal redovisning

5. Lag om kommunal redovisning

En lag om kommunal redovisning föreslås av regeringen träda i kraft 1 januari 1998. Förslaget (prop 1996/97:52) utgör en del av propositionen om den kommunala redovisningen. Förslaget behandlas för närvarande inom regeringskansliet.

Förslaget till redovisningslag innehåller bestämmelser om bl.a. bokföring, årsredovisning och delårsrapporter. Bestämmelserna föreslås tillämpas, med vissa undantag kopplat till det s.k. balanskravet, för första gången avseende räkenskapsåret 1998. Lagen omfattar kommuner och landsting samt kommunalförbund. Kommunala företag och kyrkliga samfälligheter omfattas inte av lagen.

Lagen reglerar endast externredovisningen dvs det är den finansiella informationen som behandlas. Den externa redovisningen är en del av kommunernas och landstingens övergripande ekonomiska uppföljnings- och planeringssystem vars syfte är att ge fullmäktige, kommuninvånare och andra intressenter relevant information om verksamhetens finansiella resultat och ekonomiska ställning. Informationen skall utformas så att den underlättar styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten. I förarbetena till kommunallagen (prop 1990/91:117) sades att utvecklingen mot ökad målstyrning i den kommunala verksamheten gör att redovisningens roll som uppföljningsintrument får större betydelse. Den interna redovisningen på nämndnivå hanteras internt i kommunen.

Lagen syftar till att skapa en större fasthet på redovisningsområdet i samband med att lagreglering av kravet på ekonomisk balans införs. Förslaget till redovisningslag lägger en grund för en stabil och tydlig redovisning som underlag för viktiga ekonomiska beslut. Lagstiftningen skapar också förutsättningar för en samordning av olika redovisningsformer och redovisningspraxis och detta bör leda till att jämförbarhet och analysförutsättningar ytterligare förbättras. Behovet av jämförelser och relevant analysunderlag är mycket stort där både staten och kommunsektorn är intressenter.

I lagen (2 kap) föreslås att bokföringen skall vara ordnad så att det ekonomiska utfallet av verksamheten kan jämföras med den budget som fullmäktige fastställt, en tillräcklig kontroll av verksamheten kan upprätthållas, samt att en tillfredsställande finansstatistisk information kan lämnas. I förslaget sägs att redovisningen utgör ett viktigt instrument för analys, utvärdering och för utkrävande av ansvar. Budgeten är fullmäktiges viktigaste instrumentet för styrning och uppföljning av den kommunala ekonomin. Därför bör bokföring och årsredovisning samordnas med budgeten så att denna kan stämmas av mot verkligt utfall. Redovisningen skall också vara ordnad så att att tillförlitlig finansstatistisk information kan tas fram. Rutiner bör utarbetas för att ta fram den finansstatistiska informationen så att denna håller tillräckligt god kvalitet. Det är då viktigt att bearbetningar och sammanställningar så lång som möjligt kan göras inom ramen för de redovisningssystem som kommuner och landsting använder. Redovisningssystemen kan därför behöva anpassas till detta.

I lagen (9 kap) föreslås att kommuner, landsting och kommunalförbund skall minst en gång under räkenskapsåret upprätta en särskild redovisning, en delårsrapportering, avseende verksamheten från räkenskapsårets början. Delårsrapporten skall innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens eller landstingets verksamhet, resultat och ställning sedan föregående räkenskapsårs utgång. Graden av specificering kan dock vara lägre än i årsredovisningen. Om det inte finns särskilda hinder skall även uppgifter lämnas för motsvarande rapportperiod under det närmast föregående räkenskapsåret. Begrepp och termer skall också stämma överens med dem som använts i årsredovisningen.

Någon bestämmelse om delårsrapport finns inte tidigare varken i kommunallagen eller i normalreglementet. Större krav kommer att ställas på den löpande ekonomiska uppföljningen mot bakgrund av det nya kravet på ekonomisk balans samt krav på att återställa ett negativt resultat inom en tvåårsperiod.

Bilaga 6

Förutsättningar för att snabba upp uppgiftsinsamlingen till räkenskaps-sammandraget

Anders Haglund, Föreningen Sveriges Kommunalekonomer

6. Förutsättningar för att snabba upp uppgiftsinsamlingen till räkenskaps-sammandraget

Förhållanden idag

Uppgifterna till räkenskapssammandrag ska vara inlämnade senast den 30 april året efter det verksamhetsår uppgifterna avser. Regelmässigt är ett antal kommuner försenade med inlämnandet. Under år 1996 har insamlandet av uppgifter avseende 1995 varit ytterligare försenat jämfört med tidigare år. Det främsta skälet för detta förhållande är att en omläggning skett avseende de uppgifter som insamlats. Syftet med omläggningen har varit att öka kvaliteten i jämförelsematerial etc.
Man kan konstatera att hittillsvarande tidsplan med regelmässiga förseningar och kontrollarbete inom SCB inneburit att publicering av uppgifterna kunnat ske först i månadsskiftet augusti /september. 1996 kommer publiceringen att ske ännu senare. I dag finns således ett stort problem i form av bristande aktualitet.

Speciella omständigheter 1996

Det främsta problemet med uppgiftsinsamlingen 1996 är som nämndes omläggningen / förändring av de uppgifter som insamlas. De förändringar som varit mest komplicerade att hantera är uppgifter rörande vad som i räkenskapssammandraget kallas driftredovisning. Denna del är även den mest omfattande i räkenskapssammandraget. Eftersom förändringarna som genomfördes fr.o.m. verksamhetsåret 1995 är förhållandevis stora är det knappast överraskande att dessa inneburit kraftiga förseningar beträffande uppgiftsinsamlingen under 1996. Kontrollarbetet inom SCB har också varit omfattande. Den slutliga informationen rörande hur uppgifterna skulle struktureras etc. gick ut i början på 1996. Under hösten 1995 hade emellertid preliminär information lämnats. Helt klart är dock att anpassningstiden var mycket kort.
Det bör emellertid finnas goda tekniska förutsättningar för att uppgiftsinsamlingen kommer att fungera bättre kommande år. Faktorer som talar för detta är bl. a.
- logik i uppgifternas struktur

- moderna tekniska hjälpmedel finns tillgängliga i kommuner och landsting.

Det är till mycket stor del en engångsinsats att anpassa kodplan alternativt skuggkodplan i ekonomi- och redovisningssystemen till den uppgiftsstruktur som krävs enligt räkenskapssammandraget. Denna större engångsinsats är en fråga om prioritering av resursen, tid.

Möjligheter att förkorta tiden för uppgiftslämnande

Externredovisningsuppgifter

Till räkenskapssammandraget ska lämnas uppgifter från både externredovisningen d.v.s. resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys och internredovisning. Externredovisningsuppgifterna omfattar förutom redovisningsenheten kommunen/lanstinget även koncernen d.v.s. konsoliderade räkningar omfattande även de kommun/landstingsägda företagen.

Externredovisningsuppgifterna bör kunna lämnas tidigare än den 30 april. Uppgifterna kan då emellertid inte förutsättas vara reviderade. Detta förutsätts de heller inte vara i nuläget.

I kommuner och landsting kan man överlämna en årsredovisning enligt vissa minimikrav till revisorerna redan i månadsskiftet januari/februari. I andra fall ska bokslut/årsredovisning vara färdigt i en sådan omfattning att det är möjligt att lämna uppgifterna till revisorerna först i mitten på mars. Det torde främst vara koncernredovisningen som orsakar denna tidsutdräkt.

Bedömningen är att en realistisk tidpunkt för uppgiftsinlämning röran-de externredovisningen är andra halvan av februari. Inledningsvis bör dock inte kravet omfatta koncernredovisningen. Den bör dock kunna lämnas den 30 mars. På lite längre sikt bör också koncernredovisningen kunna lämnas vid samma tillfälle som övriga uppgifter från externredovisningen. Om inlämningstidpunkten flyttas till den 28 februari för externredovisningen måste man acceptera att det undantagsvis kan finnas omständigheter i en enskild kommun/landsting som kan leda till viss försening. Frågan är om tidpunkten för inlämnande ska anpassas till sådana undantagssituationer. Sådana undantagssituationer kan även förekomma vid en senare inlämningstidpunkt. En tidigarelagd inlämningstidpunkt innebär, åtminstone inledningsvis, att uppgifterna i högre grad än vad som gäller i nuläget måste beaktas som preliminära. Det

bör också tydliggöras för kommuner och landsting att man kan lämna preliminära uppgifter. Skulle förändringar ske i ett senare skede som väsentligt förändrar resultat och ställning bör man få möjlighet att lämna kompletterande information, dock senast den 30 mars.
Flera skäl talar för att inlämning av externredovisningsuppgifterna, avseende åtminstone redovisningsenheten kommunen/landstinget, bör kunna ske senast den 28 februari, bl. a.

- I princip samtliga kommuner och landsting använder moderna redovisningssystem som möjliggör att bokslutslistor etc. tas fram när man så önskar, d.v.s. månadsvis, kvartalsvis etc.

- En kommunal redovisningslag utformad enligt förslaget i betänkandet Ds 1996:30 stramar upp redovisningsprinciperna etc. ytterligare. Möjligheten för "kommunspecifika" dispositioner minskar avsevärt.

- Betänkandet Ds 1996:30 innehåller krav på att minst en delårsrapport (delårsbokslut) upprättas under året. Detta torde öka kvaliteten i den löpande redovisningen. Genom att att upprätta ytterligare ett bokslut under redovisningsåret måste också avstämningar av huvudbokskonton etc. göras vid detta tillfälle. Detta arbete leder till att kvaliteten ökar i redovisningen vilket påverkar årsredovisningsarbetet positivt.

- Rutiner i samband med bokslutsarbetet kan, där det behövs, anpassas till en tidigarelagd färdigställandetidpunkt. Det gäller bl. a. avstämningar, sista tidpunkt för bokföringsorder, senast dag för fakturering avseende bokslutsåret.

En ytterligare åtgärd som bör övervägas är att kommuner och landsting åläggs att använda den s.k. baskontoplanen. För kommunerna har Kommunförbundet utarbetat den s.k. Kommun-Bas 95. Kravet bör åtminstone gälla baskontoplanens definitioner. Inom Lanstingsförbundet pågår ett motsvarande arbete. Baskontoplanen innehåller en standardisering av tillgångs- och skuldslag respektive utgifts-/kostnadsslag samt inkomst-/intäktsslag. Kommunerna och landstingen styrs idag indirekt mot att använda baskontoplanen genom bl. a. räkenskapssammandraget. Trots detta använder flera kommuner och landsting andra definitioner och benämningar för kontona i den externa redovisningen, vilket försvårar uppgiftsinlämningen.

Uppgifter från internredovisningen

Uppgifterna rörande internredovisning i räkenskapssammandraget är mer komplicerade att hantera, jämfört med externredovisningen. Skälen är bl. a. att externredovisningen styrs av vedertagna modeller och principer. Externredovisningsområdet kommer dessutom i högre grad att lagregleras. Dessa förhållanden råder inte inom internredovisningsområdet. Internredovisningen påverkas dessutom av kommunernas och landstingens val av styrprinciper, organisation, verksamhetsinriktning m.m. Problemet är att uppgifterna som ska lämnas i räkenskapssammandraget ofta avviker ifrån de uppgifter som används i den enskilda kommunen för styrning och uppföljning, vad gäller definitioner, struktur etc. Detta problem gäller dels definitionen av vissa verksamhetsområden, dels krav på kostnadsfördelningar.
Fortsättningsvis diskuteras endast möjligheter att tidigarelägga uppgiftsinsamling med utgångspunkten att de speciella problem som förevarit under 1996 har övervunnits. Det finns goda skäl att anta att så kommer att vara fallet kommande år.

Minskad detaljeringsgrad

En minskad detaljeringsgrad, d.v.s. en hårdare prioritering av vilka uppgifter som ska lämnas torde ge förutsättning för att tidigarelägga inlämnandetidpunkten. Om en radikal minskning sker av de uppgifter som ska lämnas ger detta möjlighet att också radikalt tidigarelägga tidpunkten för inlämnandet. Förslagsvis kan 15-20 nyckelområden definieras. Uppgift om dessa skulle förslagsvis kunna lämnas den 28 februari. Precisionen i dessa uppgifter blir givetvis lägre men aktualiteten ökar väsentligt. Övriga uppgifter enligt nuvarande räkenskapssammandrag kan därefter lämnas den 30 april.

Information/utbildning

Inblandade intressenter, d.v.s. Kommunförbundet, Landstingsförbundet, statliga myndigheter samt SCB bör intensifiera informationen och utbildningen kring räkenskapssammandraget. Fortlöpande informations- och utbildningsaktiviteter bör organiseras av intressenterna. Dessa aktiviteter bör också omfatta leverantörer av ekonomisystem och yrkesrevisorer. Leverantörer av ekonomisystem kan t. ex. arbeta fram och erbjuda kommuner och landsting lösningar som på olika sätt underlättar arbetet med räkenskapssammandraget.

Information riktad mot politiker

Information rörande bl. a. syftet med räkenskapssammandraget bör även i högre grad riktas mot politiker. I regel är dessa mycket intresserade av den jämförande statistik som redovisas i publikationer med räkenskapssammandraget som underlag. En sådan riktad information kan eventuellt bidra till att arbetet med räkenskapssammandraget prioriteras högre i den enskilda kommunen/landstinget. En följd kan också bli räkenskapssammandragets struktur rörande information även i högre grad kommer att användas i den enskilda kommunen/landstinget. Ett av de stora problemen idag är att räkenskapssammandragets struktur inte används på "hemmaplan". Ett rimligt antagande är att det "mentala motståndet" mot arbetet med räkenskapssammandraget orsakas av detta problem. Arbetet känns därför meningslöst och inte direkt motiverat. Det är därför av synnerligen stor vikt att räkenskapssammandraget och dess uppgiftsstruktur fortlöpande utvärderas. Målsättning bör vara att strukturen i så stor utsträckning som möjligt är samordnad med kommunernas och landstingens egna behov.

Krav på enhetlig verksamhetsindelning

Ett krav på enhetlig verksamhetsindelning kan tyckas ge ökade förutsättningar för en snabbare uppgiftsinlämning. Detta är dock tveksamt. Det är inte möjligt att åstadkomma samma enhetlighet i definitioner som begreppsapparat inom internredovisningsområdet som beträffande externredovisningen. De moderna redovisningssystem som kommuner och landsting idag använder kan hantera en eventuell sidoordnad verksamhetsstruktur som räkenskapssammandraget kräver i de fall kommunen/landstinget för sin interna styrning och uppföljning använder en avvikande struktur. Detta sker genom s.k. skuggkoder.

Två inlämningstidpunkter

Ett alternativ som kan övervägas är att som en övergångslösning arbeta med två inlämningstidpunkter. Kommuner och landsting bör under en övergångsperiod kunna välja en tidigare och en senare inlämningstidpunkt. Den tidigare skulle kunna sättas till 15 mars och den senare bör vara 30 april.

Konstruktionen innebar att de kommuner och landsting som är intresserade av att få statistiken tidigare än idag får det. Givetvis med den olägenheten att samtliga kommuner och landsting inte finns med. En fördel med detta förslag är att SCB:s kontrollarbete spridas över en längre tidsperiod.

Statens offentliga utredningar 1996

Kronologisk förteckning

1. Den nya gymnasieskolan – hur går det? U.
2. Samverkansmönster i svensk forskningsfinansiering. U.
3. Fritid i förändring.
   Om kön och fördelning av fritidsresurser. C.
4. Vem bestämmer vad? EU:s interna spelregler inför regeringskonferensen 1996. UD.
5. Politikområden under lupp. Frågor om EU:s första pelare inför regeringskonferensen 1996. UD.
6. Ett år med EU. Svenska statstjänstemäns erfarenheter av arbetet i EU. UD.
7. Av vitalt intresse. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik inför regeringskonferensen. UD.
8. Batterierna – en laddad fråga. M.
9. Om järnvägens trafikledning m.m. K.
10. Forskning för vår vardag. C.
11. EU-mopeden. Ålders- och behörighetskrav för två- och trehjuliga motorfordon. K.
12. Kommuner och landsting med betalningssvårigheter. Fi.
13. Offentlig djurskyddstillsyn. Jo.
14. Budgetlag – regeringens befogenheter på finansmaktens område. Fi.
15. Union för både öst och väst. Politiska, rättsliga och ekonomiska aspekter av EU:s sjätte utvidgning. UD.
16. Förankring och rättigheter. Om folkomröstningar, utträdesrätt, medborgarskap och mänskliga rättigheter i EU. UD.
17. Bättre trafik med väginformatik. K.
18. Totalförsvarspliktiga m95. Förslag om jobb/studier efter muck, bostadsbidrag, dagpenning, försäkringar. Fö.
19. Sverige, EU och framtiden. EU 96-kommitténs bedömningar inför regeringskonferensen 1996. UD.
20. Samordnad rollfördelning inom teknisk forskning. U.
21. Reform och förändring. Organisation och verksamhet vid universitet och högskolor efter 1993 års universitets- och högskolereform. U.
22. Inflytande på riktigt – Om elevers rätt till inflytande, delaktighet och ansvar. U.
23. Kartläggning och analys av den offentliga sektorns upphandling av varor och tjänster med miljöpåverkan. N.
24. Från Maastricht till Turin. Bakgrund och övriga EU-länders förslag och debatt inför regeringskonferensen 1996. UD.
25. Från massmedia till multimedia – att digitalisera svensk television. Ku.
26. Ny kurs i trafikpolitiken + Bilagor. K.
27. En strategi för kunskapslyft och livslångt lärande. U.
28. Det forskningspolitiska landskapet i Norden på 1990-talet. U.
29. Forskning och Pengar. U.
30. Borgenärsbrotten – en översyn av 11 kap. brottsbalken. Fi.
31. Attityder och lagstiftning i samverkan + bilagedel. C.
32. Möss och människor. Exempel på bra IT-användning bland barn och ungdomar. SB.
33. Banverkets myndighetsroll m.m. K.
34. Aktiv arbetsmarknadspolitik + expertbilaga. A.
35. Kriminalunderrättelseregister
    DNA-register. Ju.
36. Högskola i Malmö. U.
37. Sveriges medverkan i FN:s familjeår. S.
38. Nationalstadsparker. M.
39. Rapport från klimatdelegationen 1995.
    Klimatrelaterad forskning. M.
40. Elektronisk dokumenthantering. Ju.
41. Statens maritima verksamhet. Fö.
42. Demokrati och öppenhet. Om folkvalda parlament och offentlighet i EU. UD.
43. Jämställdheten i EU. Spelregler och verklighetsbilder. UD.
44. Översyn av skatteflyktslagen.
    Reformerat förhandsbesked. Fi.
45. Presumtionsregeln i expropriationslagen. Ju.
46. Enskilda vägar. K.
47. Cirkelsamhället. Studiecirklars betydelser för individ och lokalsamhälle. U.
48. Shaping Sustainable Homes in an Urbanizing World. Swedish National Report for Habitat II. N.
49. Regler för handel med el. N.
50. Förbud mot vapen på allmän plats m.m. Ju.
51. Grundläggande drag i en ny arbetslöshetsförsäkring – alternativ och förslag. A.
52. Precisering av handelsändamålet i detaljplan. M.
53. Kalkning av sjöar och vattendrag.M.
54. Kooperativa möjligheter i storstadsområden. S.
55. Sverige, framtiden och mångfalden. A.
55. På väg mot egenföretagande. A.
55. Vägar in i Sverige. A.
56. Hälften vore nog – om kvinnor och män på 90-talets arbetsmarknad. A.
57. Pensionssamordning för svenskar i EU-tjänst. Fi.
58. Finansieringen av det civila försvaret. Fö.

Statens offentliga utredningar 1996

Kronologisk förteckning

59. Europapolitikens kunskapsgrund. En principdiskussion utifrån EU 96-kommitténs erfarenheter. UD.
60. Miljö och jordbruk. Om EU:s miljöregler och utvidgningens effekter på den gemensamma jordbrukspolitiken. UD.
61. Olika länder - olika takt. Om flexibel integration och förhållandet mellan stora och små stater i EU. UD.
62. EU, konsumenterna och maten - Förväntningar och verklighet. Jo.
63. Medicinska undersökningar i arbetslivet. A.
64. Försäkringskassan Sverige - Översyn av socialförsäkringens administration. S.
65. Administrationen av EU:s jordbrukspolitik i Sverige. Jo.
66. Utvärderat personval. Ju.
67. Medborgerlig insyn i kommunala entreprenader. Fi.
68. Några folkbokföringsfrågor. Fi.
69. Kompetens och kapital + bilaga. N.
70. Samverkan mellan högskolan och näringslivet. N.
71. Lokal demokrati och delaktighet i Sveriges städer och landsbygd. In.
72. Rättspsykiatriskt forskningsregister. S.
73. Svensk kärnteknisk tillsynsverksamhet. Volym 1 - En granskning. M.
73. Swedish Nuclear Regulatory Activities. Volume 1 - An Assessment. M.
74. Svensk kärnteknisk tillsynsverksamhet. Volym 2 - Faktaredogörelser. M.
74. Swedish Nuclear Regulatory Activities. Volume 2 - Descriptions. M.
75. Värden i folkhögskolevärlden. U.
76. EU:s regeringskonferens - procedurer, aktörer, formalia. Sammanfattning av ett seminarium i april 1996. UD.
77. Utländska försäkringsgivare med verksamhet i Sverige. Fi.
78. Elberedskapen. Organisation, ansvarsfördelning och finansiering. N.
79. Översyn av revisionsreglerna. Fi.
80. Viktigt meddelande. Radio och TV i Kris och Krig. Ku.
81. Skydd för sparande i sparkasseverksamhet. Fi.
82. En översyn av luft- sjö- och spårtrafikens tillsynsmyndigheter. K.
83. Allmänt pensionssparande. S.
84. Ekobrottsforskning. Ju.
85. Egon Jönsson - en kartläggning av lokala samverkansprojekt inom rehabiliteringsområdet. S.
86. Utvecklad samordning inom det civila försvaret och fredsräddningstjänsten. Kartläggning, överväganden och förslag. Fö.
87. Tredimensionell fastighetsindelning. Ju.
88. Kameraövervakning. Ju.
89. Samverkan mellan högskolan och de små och medelstora företagen. N.
90. Sammanhållet studiestöd. U.
91. Den privata vårdens omfattning och framtida ersättningsformer - En översyn av de nationella taxorna för läkare och sjukgymnaster. S.
92. IT i miljöarbetet. M.
93. Ny yrkestrafiklagstiftning. K.
94. Nationell teleadresskatalog. K.
95. Botniabanan. K.
96. Strukturförändring och besparing. En uppföljning av genomförda förändringar inom försvarsmaktens ledningsorganisation. Fö.
97. Effektivare försvarsfastigheter! Utvärdering av en reform. Fö.
98. Vem styr försvaret? Utvärdering av effekterna av LEMO-reformen. Fö.
99. Avveckling med inlärning. Erfarenheter från LEMO-reformens avveckling av personal. Fö.
100. Ett nytt system för skattebetalningar. Del A. Ett nytt system för skattebetalningar. Del B. Författningsförslag, författningskommentarer och bilagor. Fi.
101. Kärnavfall - teknik och platsval. KASAMs yttrande över SKBs FUD-Program 95. M.
102. TUFF - Teckenspråksutbildning för föräldrar. U.
103. Miljöbalken. En skärpt och samordnad miljölagstiftning för en hållbar utveckling. Del 1 och 2. M.
104. Konsumentskydd på elmarknaden. C.
105. Att främja donationer till universitet och högskolor. U.
106. EU och Sverige - från Kiruna till Malmö. Sammanfattning av fyra regionala möten 1995-96. UD.
107. Union utan gränser - konsekvenser, möjligheter, problem. Sammanfattning av ett seminarium i november 1995. UD.
108. Konsumenterna och miljön. C.
109. Från åkerlotter till Paradis - ett delbetänkande från Utredningen om universitetsfastigheter m.m. angående överlåtelser och tomträttsupplåtelser av vissa högskolefastigheter. Fi.
110. Inför ett Svenskt kulturnät - IT och framtiden inom kulturområdet. Ku.

Statens offentliga utredningar 1996

Kronologisk förteckning

111. Bevakad övergång. Åldersgränser för unga upp till 30 år. C
112. Integrering av miljöhänsyn inom den statliga förvaltningen. M.
113. En allmän och aktiv försäkring vid sjukdom och rehabilitering. Del 1 och 2. S.
114. En körkortsreform. K.
115. Barnkonventionen och utlänningslagen. S.
116. Artikel 6 i Europakonventionen och skatteutredningen. Fi.
117. Expertrapporter från Skatteväxlingskommittén. Fi.
118. Station Stockholm Nord. K.
119. Lättnad i dubbelbeskattningen av mindre företags inkomster. Fi.
120. Högskolan i Malmö - Slutbetänkande. U.
121. Spår, miljö och stadsbild i centrala Stockholm. K.
122. Kunskapssyn och samhällsnytta i hantverkscirklar och hantverksutövande. U.
123. Iakttagelser och förslag efter omstruktureringen av försvarets ledning och stöd. Fö.
124. Miljö för en hållbar hälsoutveckling.
Betänkande. Förslag till nationellt handlingsprogram. S.
Bilaga 1. Miljörelaterade hälsorisker. S.
Bilaga 2. Aktörer och verktyg i miljöhälsoarbetet. S.
Environment for Sustainable Health Development - an Action Plan for Sweden. S.
125. Droger i trafiken. Ju.
126. Doping i folkhälsoperspektiv. Del A och Del B. S.
127. Folkbildningens institutioner. U.
128. Skyddet av kulturmiljön. En översyn av kulturminneslagens bestämmelser om byggnader och kulturmiljöer, prästgårdar, kyrkstäder och ortnamn. Ku.
129. Den kommunala självstyrelsen och grundlagen. In.
130. De två kulturerna. Rapporter av Klaus Richard Böhme, Bo Huldt, Carl-Einar Stålvant samt Kent Zetterberg. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. Fö.
131. Extern värdering av hot och förmåga. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. Fö.
132. Det stora och snabba greppet. Om LEMO-reformens metoder och resultat. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. Fö.
133. Jämställd vård. Olika vård på lika villkor. S.
134. Jämställd vård. Möten i vården ur ett tvärvetenskapligt perspektiv. S.
135. Fibromyalgi och Duchennes muskeldystrofi. Kunskapsläge och behov av framtida FoU. S.
136. Effekter av EU:s jordbrukspolitik. Jo.
137. Kommunalförbund och gemensam nämnd två former för kommunal samverkan. In.
138. Ny behörighetsreglering på hälso- och sjukvårdens område m.m. S.
139. Skatt på avfall. Fi.
140. KO:s biträde åt enskilda. In.
141. Vårdavgifter vid rättspsykiatrisk vård, m.m. S.
142. Länsstyrelsernas roll i infrastrukturplaneringen. K.
143. Krock eller möte - Om den mångkulturella skolan. U.
144. Ökad konkurrens i handeln med livsmedel N
145. Arbetstid
längd,förläggning och inflytande + bilagedel A
146. Att återerövra vardagen. S.
147. Övergångsbestämmelser till miljöbalken. M.
148. Översyn av förvärvslagen och hyreslagen Borgen och pant. Ju.
149. Elberedskapen. Författningsfrågor. N.
150. En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring. A.
151. Bidrag genom arbete - En antologi. S.
152. Gruvorna och framtiden. N.
153. Hållbar utveckling i Sveriges skärgårdsområden M.
154. Tre rapporter om studiecirklar. U.
155. Omtankar om vattendrag
ett nytt angreppssätt. M.
156. Bostadspolitik 2000 - från produktions- till boendepolitik + Särtryck + Bilaga. In.
157. Översyn av redovisningslagstiftningen. Ju.
158. Sverige och EMU. Fi.
159. Folkbildningen - en utvärdering. U.
160. Boupptecknings och arvsskatt. Ju.
161. Rätt att flytta - en fråga om bemötande av äldre. S.
162. På medborgarnas villkor - en demokratisk infrastruktur + bilaga. In.
163. Behov och resurser i vården - en analys. S.
164. Livslångt lärande i arbetslivet - steg på vägen mot ett kunskapssamhälle. Ett diskussionsunderlag. U.
165. Ny kurs i trafikpolitiken. Delbetänkande om beskattning av vägtrafiken. K.
166. Lärare för högskola i utveckling. U.
167. Gymnasieutbildning för vissa ungdomar med funktionshinder. U.
168. Översyn av PBL och va-lagen. In.
169. Förnyelsen av kommuner och landsting. In.
169. Kommunala förnyelseproblem.
En statsvetenskaplig betraktelse. Bilaga I. In.
169. Kommunerna och den statliga styrningen.
Bilaga II. In.

Statens offentliga utredningar 1996

Kronologisk förteckning

169. Budgetpolitik. En studie av behovsbudgetering i två decentraliserade organisationer. Bilaga III. In.
169. Konkurrensutsättning inom äldreomsorgen i Stockholms stad. Politisk-demokratiska aspekter. Bilaga IV. In.
169. Förändringsmodeller och förändringsprocesser i kommuner och landsting. Några empiriska studier. Bilaga V. In.
170. Fritidsbåten och samhället. K.
171. Konsekvenserna för CAP av WTO-åtagandena och en östutvidgning. Jo.
172. Licensavgift - en principskiss. Ju.
173. När makten gör fel. Den offentliga tjänstemannens ställning och ansvar. Fi.
174. Handikappinstitutet - för bra hjälpmedel och ökad livskvalitet. S.
175. Styrning och samverkan. S.
176. Den lokala radion. Ku.
177. Egenmakt - att återerövra vardagen. S.
178. IT och Miljö. En samling goda exempel. K.
179. Statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting. In.

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

Statsrådsberedningen

Möss och människor. Exempel på bra IT-användning bland barn och ungdomar. [32]

Justitiedepartementet

Kriminalunderrättelseregister
DNA-register. [35]
Elektronisk dokumenthantering. [40]
Presumtionsregeln i expropriationslagen.[45]
Förbud mot vapen på allmän plats m.m. [50]
Utvärderat personval. [66]
Ekobrottsforskning. [84]
Tredimensionell fastighetsindelning. [87]
Kameraövervakning. [88]
Droger i trafiken. [125]
Översyn av förvärvslagen och hyreslagen
Borgen och pant. [148]
Översyn av redovisningslagstiftningen. [157]
Bouppteckningar och arvsskatt. [160]
Licensavgift - en principskiss. [172]

Utrikesdepartementet

Vem bestämmer vad? EU:s interna spelregler inför regeringskonferensen 1996. [4]
Politikområden under lupp. Frågor om EU:s första pelare inför regeringskonferensen 1996. [5]
Ett år med EU. Svenska statstjänstemäns erfarenheter av arbetet i EU. [6]
Av vitalt intresse. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik inför regeringskonferensen. [7]
Union för både öst och väst. Politiska, rättsliga och ekonomiska aspekter av EU:s sjätte utvidgning. [15]
Förankring och rättigheter. Om folkomröstningar, utträdesrätt, medborgarskap och mänskliga rättigheter i EU. [16]
Sverige, EU och framtiden. EU 96-kommitténs bedömningar inför regeringskonferensen 1996. [19]
Från Maastricht till Turin. Bakgrund och övriga EU-länders förslag och debatt inför regeringskonferensen 1996. [24]
Demokrati och öppenhet. Om folkvalda parlament och offentlighet i EU. [42]
Jämställdheten i EU. Spelregler och verklighetsbilder. [43]
Europapolitikens kunskapsgrund. En principdiskussion utifrån EU 96-kommitténs erfarenheter. [59]
Miljö och jordbruk. Om EU:s miljöregler och utvidgningens effekter på den gemensamma jordbrukspolitiken. [60]
Olika länder - olika takt. Om flexibel integration och förhållandet mellan stora och små stater i EU. [61]
EU:s regeringskonferens - procedurer, aktörer, formalia. Sammanfattning av ett seminarium i april 1996. [76]
EU och Sverige - från Kiruna till Malmö. Sammanfattning av fyra regionala möten 1995-96. [106]
Union utan gränser - konsekvenser, möjligheter, problem. Sammanfattning av ett seminarium i november 1995. [107]

Försvarsdepartementet

Totalförsvarspliktiga m95. Förslag om jobb/studier efter muck, bostadsbidrag, dagpenning, försäkringar. [18]
Statens maritima verksamhet. [41]
Finansieringen av det civila försvaret. [58]
Utvecklad samordning inom det civila försvaret och fredsräddningstjänsten. Kartläggning, överväganden och förslag. [86]
Strukturförändring och besparing.
En uppföljning av genomförda förändringar inom försvarsmaktens ledningsorganisation [96]
Effektivare försvarsfastigheter!
Utvärdering av en reform. [97]
Vem styr försvaret? Utvärdering av effekterna av LEMO-reformen. [98]
Avveckling med inlärning. Erfarenheter från LEMO-reformens avveckling av personal. [99]
Iakttagelser och förslag efter omstruktureringen av försvarets ledning och stöd. [123]
De två kulturerna. Rapporter av Klaus Richard Böhme, Bo Huldt, Carl-Einar Stålvant samt Kent Zetterberg. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. [130]
Extern värdering av hot och förmåga. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. [131]
Det stora och snabba greppet. Om LEMO-reformens metoder och resultat. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. [132]

Socialdepartementet

Sveriges medverkan i FN:s familjeår. [37]
Kooperativa möjligheter i storstadsområden. [54]
Försäkringskassan Sverige - Översyn av socialförsäkringens administration. [64]
Rättspsykiatriskt forskningsregister. [72]

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

Allmänt pensionssparande. [83]
Egon Jönsson - en kartläggning av lokala samverkansprojekt inom rehabiliteringsområdet. [85]
Den privata vårdens omfattning och framtida ersättningsformer - En översyn av de nationella taxorna för läkare och sjukgymnaster. [91]
En allmän och aktiv försäkring vid sjukdom och rehabilitering. Del 1 och 2. [113]
Barnkonventionen och utlänningslagen. [115]
Miljö för en hållbar hälsoutveckling. Betänkande. Förslag till nationellt handlingsprogram. [124]
Bilaga 1. Miljörelaterade hälsorisker. [124]
Bilaga 2. Aktörer och verktyg i miljöhälsoarbetet. [124]
Environment for Sustainable Health Development - an Action Plan for Sweden. [124]
Doping i folkhälsoperspektiv. Del A och Del B. [126]
Jämställd vård. Olika vård på lika villkor. [133]
Jämställd vård. Möten i vården ur ett tvärvetenskapligt perspektiv. [134]
Fibromyalgi och Duchennes muskeldystrofi. Kunskapsläge och behov av framtida FoU. [135]
Ny behörighetsreglering på hälso- och sjukvårdens område m.m. [138]
Vårdavgifter vid rättspsykiatrisk vård, m.m. [141]
Att återerövra vardagen. [146]
Bidrag genom arbete - En antologi. [151]
Rätt att flytta - en fråga om bemötande av äldre. [161]
Behov och resurser i vården - en analys. [163]
Handikappinstitutet - för bra hjälpmedel och ökad livskvalitet. [174]
Styrning och samverkan. [175]
Egenmakt - att återerövra vardagen. [177]

Kommunikationsdepartementet

Om järnvägens trafikledning m.m. [9]
EU-mopeden. Ålders- och behörighetskrav för två- och trehjuliga motorfordon. [11]
Bättre trafik med väginformatik. [17]
Ny kurs i trafikpolitiken + Bilagor. [26]
Banverkets myndighetsroll m.m. [33]
Enskilda vägar. [46]
En översyn av luft- sjö- och spårtrafikens tillsynsmyndigheter. [82]
Ny yrkestrafiklagstiftning. [93]
Nationell teleadresskatalog. [94]
Botniabanan. [95]
En körkortsreform [114]
Station Stockholm Nord. [118]
Spår, miljö och stadsbild i centrala Stockholm. [121]
Länsstyrelsernas roll i infrastrukturplaneringen. [142]
Ny kurs i trafikpolitiken. Delbetänkande om beskattning av vägtrafiken. [165]
Fritidsbåten och samhället. [170]
IT och Miljö. En samling goda exempel. [178]

Finansdepartementet

Kommuner och landsting med betalningssvårigheter. [12]
Budgetlag - regeringens befogenheter på finansmaktens område. [14]
Borgenärsbrotten - en översyn av 11 kap. brottsbalken. [30]
Översyn av skatteflyktslagen.
Reformerat förhandsbesked. [44]
Pensionssamordning för svenskar i EU-tjänst. [57]
Medborgerlig insyn i kommunala entreprenader. [67]
Några folkbokföringsfrågor. [68]
Utländska försäkringsgivare med verksamhet i Sverige. [77]
Översyn av revisionsreglerna. [79]
Skydd för sparande i sparkasseverksamhet. [81]
Ett nytt system för skattebetalningar. Del A.
Ett nytt system för skattebetalningar. Del B. Författningsförslag, författningskommentarer och bilagor. [100]
Från åkerlotter till Paradis - ett delbetänkande från Utredningen om universitetsfastigheter m.m. angående överlåtelser och tomträttsupplåtelser av vissa högskolefastigheter. [109]
Artikel 6 i Europakonventionen och skatteutredningen. [116]
Expertrapporter från Skatteväxlingskommittén. [117]
Lättnad i dubbelbeskattningen av mindre företags inkomster. [119]
Skatt på avfall. [139]
Sverige och EMU. [158]
När makten gör fel. Den offentliga tjänstemannens ställning och ansvar. [173]

Utbildningsdepartementet

Den nya gymnasieskolan - hur går det? [1]
Samverkansmönster i svensk forskningsfinansiering. [2]
Samordnad rollfördelning inom teknisk forskning. [20]
Reform och förändring. Organisation och verksamhet vid universitet och högskolor efter 1993 års universitets- och högskolereform. [21]
Inflytande på riktigt - Om elevers rätt till inflytande, delaktighet och ansvar. [22]
En strategi för kunskapslyft och livslångt lärande. [27]
Det forskningspolitiska landskapet i Norden på 1990-talet. [28]

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

Forskning och Pengar. [29]
Högskola i Malmö. [36]
Cirkelsamhället. Studiecirklars betydelser för individ och lokalsamhälle. [47]
Värden i folkhögskolevärlden. [75]
Sammanhållet studiestöd. [90]
TUFF – Teckenspråksutbildning för föräldrar. [102]
Att främja donationer till universitet och högskolor. [105]
Högskolan i Malmö – Slutbetänkande. [120]
Kunskapssyn och samhällsnytta i hantverkscirklar och hantverksutövande. [122]
Folkbildningens institutioner. [127]
Krock eller möte – Om den mångkulturella skolan. [143]
Tre rapporter om studiecirklar. [154]
Folkbildningen – en utvärdering. [159]
Livslångt lärande i arbetslivet – steg på vägen mot ett kunskapssamhälle. Ett diskussionsunderlag. [164]
Lärare för högskola i utveckling. [166]
Gymnasieutbildning för vissa ungdomar med funktionshinder. [167]

Jordbruksdepartementet

Offentlig djurskyddstillsyn. [13]
EU, konsumenterna och maten – Förväntningar och verklighet. [62]
Administrationen av EU:s jordbrukspolitik i Sverige. [65]
Effekter av EU:s jordbrukspolitik. [136]
Konsekvenserna för CAP av WTO-åtagandena och en östutvidgning. [171]

Arbetsmarknadsdepartementet

Aktiv arbetsmarknadspolitik + expertbilaga. [34]
Grundläggande drag i en ny arbetslöshetsförsäkring – alternativ och förslag.[51]
Sverige, framtiden och mångfalden. [55]
På väg mot egenföretagande. [55]
Vägar in i Sverige. [55]
Hälften vore nog – om kvinnor och män på 90-talets arbetsmarknad. [56]
Medicinska undersökningar i arbetslivet. [63]
Arbetstid längd,förläggning och inflytande + bilagedel. [145]
En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring. [150]

Kulturdepartementet

Från massmedia till multimedia – att digitalisera svensk television. [25]
Viktigt meddelande.
Radio och TV i Kris och Krig. [80]
Inför ett Svenskt kulturnät – IT och framtiden inom kulturområdet. [110]
Skyddet av kulturmiljön. En översyn av kulturminneslagens bestämmelser om byggnader och kulturmiljöer, prästgårdar, kyrkstäder och ortnamn. [128]
Den lokala radion. [176]

Näringsdepartementet

Kartläggning och analys av den offentliga sektorns upphandling av varor och tjänster med miljöpåverkan. [23]
Shaping Sustainable Homes in an Urbanizing World. Swedish National Report for Habitat II. [48]
Regler för handel med el. [49]
Kompetens och kapital + bilaga. [69]
Samverkan mellan högskolan och näringslivet. [70]
Elberedskapen. Organisation, ansvarsfördelning och finansiering. [78]
Samverkan mellan högskolan och de små och medelstora företagen. [89]

Närings- och handelsdepartementet

Ökad konkurrens i handeln med livsmedel. [144]
Elberedskapen. Författningsfrågor. [149]
Gruvorna och framtiden. [152]

Civildepartementet

Fritid i förändring.
Om kön och fördelning av fritidsresurser. [3]
Forskning för vår vardag. [10]
Attityder och lagstiftning i samverkan + bilagedel. [31]
Konsumentskydd på elmarknaden. [104]
Konsumenterna och miljön. [108]
Bevakad övergång. Åldersgränser för unga upp till 30 år. [111]

Inrikesdepartementet

Lokal demokrati och delaktighet i Sveriges städer och landsbygd. [71]
Den kommunala självstyrelsen och grundlagen. [129]
Kommunalförbund och gemensam nämnd – två former för kommunal samverkan. [137]
KO:s biträde åt enskilda. [140]
Bostadspolitik 2000 – från produktions- till boendepolitik + Särtryck + Bilaga [156]
På medborgarnas villkor – en demokratisk infrastruktur + bilagor. [162]

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

Översyn av PBL och va-lagen. [168]
Förnyelsen av kommuner och landsting. [169]
Kommunala förnyelseproblem.
En statsvetenskaplig betraktelse. Bilaga I. [169]
Kommunerna och den statliga styrningen.
Bilaga II. [169]
Budgetpolitik. En studie av behovsbudgetering i
två decentraliserade organisationer. Bilaga III. [169]
Konkurrensutsättning inom äldreomsorgen i
Stockholms stad. Politisk-demokratiska aspekter.
Bilaga IV. [169]
Förändringsmodeller och förändringsprocesser i
kommuner och landsting. Några empiriska studier.
Bilaga V. [169]
Statens uppgiftsinsamling från kommuner och
landsting. [179]

Miljödepartementet

Batterierna - en laddad fråga. [8]
Nationalstadsparker. [38]
Rapport från klimatdelegationen 1995.
Klimatrelaterad forskning. [39]
Precisering av handelsändamålet i detaljplan. [52]
Kalkning av sjöar och vattendrag [53]
Svensk kärnteknisk tillsynsverksamhet.
Volym 1 - En granskning. [73]
Swedish Nuclear Regulatory Activities.
Volume 1 - An Assessment. [73]
Svensk kärnteknisk tillsynsverksamhet.
Volym 2 - Faktaredogörelser. [74]
Swedish Nuclear Regulatory Activities.
Volume 2 - Descriptions. [74]
IT i miljöarbetet. [92]
Kärnavfall - teknik och platsval. KASAMs
yttrande över SKBs FUD-Program 95. [101]
Miljöbalken. En skärpt och samordnad
miljölagstiftning för en hållbar utveckling.
Del 1 och 2. [103]
Integrering av miljöhänsyn inom den statliga
förvaltningen. [112]
Övergångsbestämmelser till miljöbalken. [147]
Hållbar utveckling i Sveriges skärgårdsområden. [153]
Omtankar om vattendrag
ett nytt angreppssätt. [155]